

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XIV/111/2016
Rady Gminy Dąbrówka
z dnia 11 stycznia 2016 r.

DIAGNOZA CZĘŚĆ II –
GOSPODARCZA

DIAGNOZA SPOŁECZNO-

DĄBRÓWKA, GRUDZIEŃ 2015

*Przygotowanie dokumentu:
Contract Consulting Sp. z o.o.*

Spis treści

1.	Wstęp	3
2.	Podsumowanie osiągnięć z lat 2010-2015	3
3.	Podstawowe informacje o Gminie Dąbrówka	5
3.1.	Położenie geograficzno-administracyjne	5
3.2.	Układ przestrzenny, struktura gruntów i uwarunkowania urbanistyczne	7
3.3.	Historia Gminy	10
4.	Diagnoza sytuacji Gminy Dąbrówka	11
4.1.	Opis sfery demograficznej	11
4.2.	Opis sfery gospodarczej	24
4.2.1.	Potencjał gospodarczy	24
4.2.2.	Poziom bezrobocia	29
4.3.	Opis infrastruktury technicznej	32
4.3.1.	Sieć drogowa, komunikacja zbiorowa	32
4.3.2.	Ciepłownictwo	36
4.3.3.	Usługi oczyszczania Gminy	38
4.3.4.	Sieć wodociągowa	40
4.3.5.	Sieć kanalizacyjna	43
4.3.6.	Sieć gazowa	47
4.3.7.	Mieszkalnictwo	49
4.4.	Opis infrastruktury i sfery społecznej	53
4.4.1.	Edukacja	53
4.4.2.	Kultura i sztuka	56
4.4.3.	Sport i rekreacja	62
4.4.4.	Turystyka	65
4.4.5.	Ochrona zdrowia	72
4.4.6.	Pomoc społeczna	73
4.4.7.	Organizacje pozarządowe	77
4.5.	Opis modelu zarządzania i finansów	80
4.5.1.	Struktura dochodów Gminy	80
4.5.2.	Struktura wydatków	85
4.5.3.	Porównania subregionalne	88
	SPIS TABEL	91

SPIS WYKRESÓW.....	93
SPIS RYSUNKÓW	95

1. Wstęp

Rozwój regionu warunkuje szereg czynników, wśród których czynniki społeczno-gospodarcze i demograficzne stanowią główną determinantę dynamicznych procesów rozwojowych. Konkurencyjność regionu, gminy w rozległym horyzoncie czasowym uwarunkowana jest między innymi:

- dostępnością regionalną (rozwinęte systemy komunikacji i transportu)
- wysoką jakością kapitału ludzkiego
- innowacyjnością gospodarki
- właściwymi proporcjami funkcjonujących struktur społecznych
- jakością otoczenia (standard warunków egzystencji)
- spójnością społeczną regionu

Czynniki te umożliwiają rozwój produkcji dóbr i usług przy jednoczesnym zwiększeniu poziomu życia mieszkańców poprzez generowanie nowych miejsc pracy, dostępu do dóbr kultury i nauki.

Niniejsza analiza istniejących uwarunkowań demograficznych i społeczno-gospodarczych Gminy Dąbrówka stanowi element diagnozy umożliwiającej zdefiniowanie obecnej sytuacji w regionie w najszerszych możliwych kontekstach, w celu zaproponowania możliwości trwałego i dynamicznego rozwoju w najbliższym horyzoncie czasowym.

2. Podsumowanie osiągnięć z lat 2010-2015

Okres ostatnich 5 lat, to czas, w którym Gmina Dąbrówka prowadziła szereg inwestycji infrastrukturalnych. Inwestycje te były uwarunkowane potrzebami Gminy w zakresie szeroko rozumianego rozwoju oraz zapewnienia mieszkańcom warunków umożliwiających dogodne warunki egzystencji, pracy, i nauki. Poniższa tabela wyszczególnia część przeprowadzonych inwestycji i zrealizowanych projektów.

Tabela 1. Zrealizowane projekty i zadania w latach 2010-2015 w Gminie Dąbrówka

Infrastruktura drogowa	<ul style="list-style-type: none">• Przebudowa drogi gminnej Zaścienie-Chruściele• Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Karolew i Kowalicha• Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Małopole• Remont drogi Marianów-Ślężany• Remont drogi gminnej w miejscowości Dręszew ul. Wiejska• Remont drogi gminnej w miejscowości Kuligów ul. Serocka• Modernizacja drogi gminnej Działy Czarnowskie – Kołaków• Przebudowa drogi gminnej w Ślężanach• Remont drogi gminnej w miejscowości Wszebory• Modernizacja drogi Gminnej w Ślężanach, ul. Prosta• Przebudowa drogi gminnej Kołaków-Sokołówek• Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Lasków, ul. Wspólna
Infrastruktura społeczna, kulturalna, sportowo-rekreacyjna	<ul style="list-style-type: none">• Budowa świetlicy w miejscowości Trojany• Budowa hali sportowej• Likwidacja barier architektonicznych i zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do zakładu opieki zdrowotnej w miejscowości Dąbrówka i Kuligów• Rozbudowa Gminnego Centrum Kultury• Budowa placu zabaw w Dąbrówce• Rewitalizacja miejscowości Kuligów (rozbudowa strażnicy OSP)• Budowa świetlicy wiejskiej we wsi Zaścienie• Budowa trasy spacerowo-edycyjnej w miejscowości Kuligów• Budowa boiska przy Publicznej Szkole Podstawowej w Guzowatce• Budowa trasy spacerowo-edukacyjnej w miejscowości Wszebory• Budowa ścieżki spacerowo-edukacyjnej Dąbrówka-Małopole• Budowa boisk wielofunkcyjnych na terenie miny Dąbrówka (Dąbrówka, Józefów)• Budowa placu zabaw w miejscowości Trojany
Gospodarka komunalna	<ul style="list-style-type: none">• Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków• Modernizacja oczyszczalni ścieków w Dąbrówce• Rozbudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej wokół obszaru Natura 2000 (etap I-III)
Modernizacja budynków użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none">• Budowa świetlicy w miejscowości Trojany• Rozbudowa Publicznego Gimnazjum w Dąbrówce oraz Budowa hali sportowej• Likwidacja barier architektonicznych i zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do zakładu opieki zdrowotnej w miejscowości Dąbrówka i Kuligów.• Rozbudowa Gminnego Centrum Kultury.• Rewitalizacja miejscowości Kuligów (rozbudowa strażnicy OSP)• Świetlica wiejska we wsi Zaścienie
Budowa szkół i placówek oświatowych	<ul style="list-style-type: none">• Rozbudowa Publicznego Gimnazjum w Dąbrówce wraz z Halą sportową• Rozbudowa Zespołu Szkół w Józefowie• Modernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej we Wszeborach• Budowa boiska przy Publicznej Szkole Podstawowej w Guzowatce

Inne

- Budowa trasy spacerowo-edukacyjnej w miejscowości Kuligów
- Budowa trasy spacerowo-edukacyjnej w miejscowości Wszebory
- Budowa ścieżki spacerowo-edukacyjnej Dąbrówka-Małopole
- Zagospodarowanie centrum miejscowości Dąbrówka poprzez budowę skweru
- Zagospodarowanie centrum wsi Józefów, Kuligów, Zaścienie

Źródło: Dane Urzędu Gminy Dąbrówka

3. Podstawowe informacje o Gminie Dąbrówka

Każda Gmina posiada unikalny charakter, który jest wypadkową kilku czynników.

Najważniejsze z nich to:

- położenie geograficzno-administracyjne, które w znacznym stopniu określa możliwości rozwojowe,
- uwarunkowania przestrzenne, determinujące rozwój poszczególnych obszarów działalności takich jak m.in. rolnictwo czy przemysł
- oraz lokalna historia, kształtująca tożsamość kulturową mieszkańców.

Poniższy rozdział ma na celu przedstawienie czynników, które w znacznym stopniu kształtują charakter Gminy Dąbrówka.

3.1. Położenie geograficzno-administracyjne

Dąbrówka to Gmina położona w centralnej części województwa mazowieckiego. Zlokalizowana jest w północno-zachodniej części powiatu wołomińskiego, zaledwie 35 km od centrum Warszawy. Dąbrówka graniczy z pięcioma gminami: gminą Tłuszcz, gminą Radzymin, gminą Klembów, gminą Zabrodzie i gminą Somianka.

Rysunek 1. Położenie Gminy Dąbrówka

Źródło: <http://www.old.dabrowka.net.pl>, opracowanie własne

Gmina zajmuje powierzchnię 10 922 ha, co stanowi 11,45% powierzchni powiatu wołomińskiego.

Gmina Dąbrówka jest gminą wiejską w skład której wchodzi następujące sołectwa: Chajęty, Chruściele, Cisie, Czarnów, Dąbrówka, Dręszew, Działy Czarnowskie, Guzowatka, Józefów, Karolew, Karpin, Kołaków, Kowalicha, Kuligów, Lasków, Ludwinów, Małopole, Marianów, Ostrówek, Sokołówek, Stanisławów, Stasiopole, Ślężany, Teodorów, Trojany, Wszebory, Zaścienie.

Rysunek 2. Mapa Gminy Dąbrówka z podziałem na sołectwa

Źródło: <http://www.dabrowka.net.pl>

3.2. Układ przestrzenny, struktura gruntów i uwarunkowania urbanistyczne

Głównym dokumentem planistycznym w Gminie jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrówka, stanowiące załącznik nr 1 do Uchwały nr IX/53/2003 z dnia 10.07.2003 r. Opracowanie to ma na celu określenie najkorzystniejszych kierunków rozwoju przestrzennego Gminy przy uwzględnieniu jego walorów ekonomicznych, ochrony walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, poprawy warunków życia mieszkańców oraz wymagań ładu przestrzennego.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w ramach Gminy Dąbrówka wyodrębniono następujące obszary:¹

- A- Obszar północno-zachodni
- B- Obszar południowo-wschodni

Obszary te oddziela od siebie linia rozgraniczająca, którą stanowi pasmo lasów ciągnących się od strony północnych krańców Warszawy i Zalewu Zegrzyńskiego, w kierunku puszczy Kamienieckiej.

Obszar A - o nadzędności ochrony walorów przyrodniczych obejmuje trzy strefy funkcjonalno-przestrzenne:

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrówka, stanowiące załącznik nr 1 do Uchwały nr IX/53/2003 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 10.07.2003 r.

- Strefę doliny Bugu- tereny położone na tarasie zalewowym, bezpośrednio zagrożone wylewami powodziowymi. Strefa odznacza się wybitnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Główna funkcja strefy to szczególna ochrona środowiska i ekstensywne formy rekreacji.
- Strefę nadzalewową- teren obejmujący północną część tarasu nadzalewowego z miejscowościami: Kuligów, Stasiopole, Czarnów, Ślężany i Dręszew, położonymi blisko krawędzi tarasu oraz miejscowościami znajdującymi się w dalszej odległości, bliżej pasma leśnego, a mianowicie: Józefów, Ludwinów, Kowalicha i Marianów. W strefie znajdują się korzystne warunki budowlane. Główna funkcja strefy to funkcja letniskowa z tendencją wzrostową w zakresie stałego mieszkalnictwa.
- Strefę leśną- tereny obejmujące pas zalesionych wzgórz wydmych, a także znajdujących się między w lokalnych obniżeniach terenu podmokłych łąk. Teren słabo zainwestowany i w ograniczonym stopniu zamieszkały (jedyne zgrupowana zabudowy w miejscowości Ostrówek i Cisie. Zasadnicza funkcja strefy to funkcja przyrodnicza oraz rekreacyjna - letniskowa.

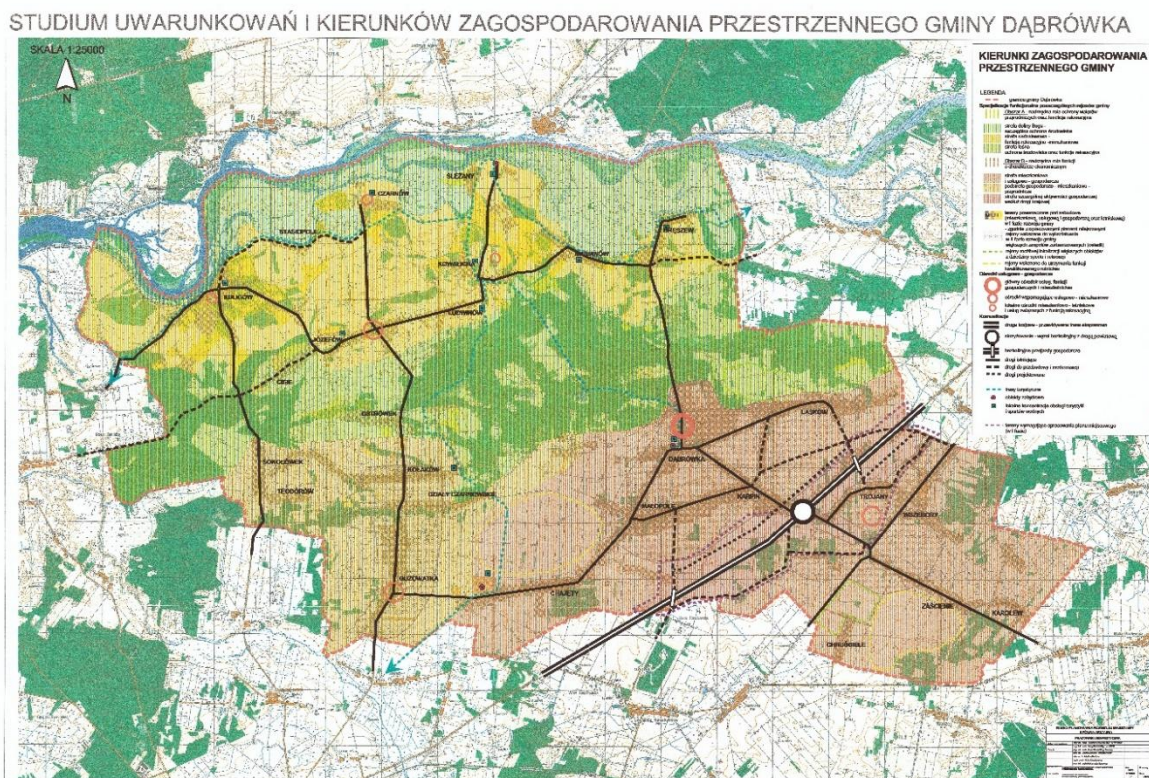
Obszar B- o nadrzędności funkcji ekonomicznych, obejmujący strefę mieszkaniową i usługowo-gospodarczą, podzieloną na dwie części strefą szczególnej aktywności gospodarczej wzdłuż drogi krajowej. W strefie znajduje się także teren o nieco odmiennych uwarunkowaniach, stanowiący południowo-wschodni fragment obszaru gminy (wsie Guzowatka, Działy Czarnowskie, Kołaków, Teodorów –Sokołówek), który zakwalifikowano jako podstrefa o funkcji gospodarczo –mieszkaniowo –przyrodniczej. W skład Obszaru B wchodzi:

- Strefa mieszkaniowa i usługowo –gospodarcza składająca się z dwóch rejonów: rejonu północno –zachodniego (obejmuje miejscowość gminną Dąbrówka, wsie Lasków, Stanisławów, Małopole, Chajęty oraz część północną wsi Karpin), rejonu południowo – wschodniego (obejmuje wsie: Wszebory, Chruściele, Zaścienie i Karolew oraz wschodnią część terenów wsi Trojan).
- Podstrefa gospodarczo-mieszkaniowo-przyrodnicza w rejonie Guzowatki i Kołakowa. Główną funkcją podstrefy jest przedsiębiorczość gospodarcza oraz funkcja mieszkaniowa i rekreacyjno-letniskowa
- Strefa szczególnej aktywności gospodarczej wzdłuż drogi krajowej. Strefa obejmuje pasy terenów po obu stronach trasy ekspresowej leżącej na terenie sołectw Trojan, Karpin, Małopole i Lasków. Główną funkcją strefy jest tworzenie średnich i dużych obiektów zaplecza gospodarczo-obsługowego obszaru metropolitalnego.

Rysunek 3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

Źródło: Urząd Gminy Dąbrówka.

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Warszawie na terenie Gminy Dąbrówka występuje 7 652 ha użytków rolnych oraz 523 ha gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Tereny leśne zajmują 2 307 ha. Teren lasów obsługuwany jest przez Nadleśnictwo Drewnica.

Tabela 2. Powierzchnia Gminy Dąbrówka według kierunków wykorzystania (stan na 01.01.2014 r.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Użytki rolne (grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane)	7652
Grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione	2307
Grunty zabudowane i zurbanizowane w tym:	523
Tereny mieszkaniowe	131
Tereny przemysłowe	5
Inne tereny zabudowane	48

Źródło: Urząd Statystyczny w Warszawie- „Obszar Metropolitalny Warszawy w 2013 r.

3.3. Historia Gminy

Historia jest jednym z elementów kształtujących tożsamość kulturową mieszkańców i regionu, a także nośnikiem wpływającym na obecne i przyszłe pokolenia.

Na obszarach Gminy Dąbrówka pierwsze ślady osadnictwa odnotowano w XIII –XIV w. Erygacja parafii w Dąbrówce nastąpiła w 1442 roku przez biskupa płockiego księcia Kazimierza, brata Bolesław IV. Kolonizacja tych ziem głównie przez licznych na Mazowszu przedstawicieli drobnej szlachty, miała miejsce dzięki aktywności ówczesnego podkomorzego łomżyńskiego Jana Słąki. To tutaj funkcjonowały rody szlacheckie: Laskowskich, Dąbrowskich, Chajęckich, Kuligowskich, Wolińskich czy Czarnowskich. Intensywny rozwój tego regionu w późniejszych wiekach zahamowały nie tylko liczne epidemie, ale także powódzie będące skutkiem wylewu rzeki Bug, a przede wszystkim pożoga wojenna potopu szwedzkiego w XVII w. Rozwój ziemi Dąbróweckiej uniemożliwiały także powstania narodowe oraz przemarsz przez te tereny wojsk napoleońskich. Podczas insurekcji Kościuszkowskiej Rosjanie dokonali aktu spalenia kościoła w Dąbrówce. Nie bez znaczenia dla tych ziem była także wielokrotna zmiana przynależności państwowej Dąbrówki podczas zaborów. Początkowo ziemie należały do zaboru austriackiego, potem od 1807 znalazły się w Księstwie Warszawskim, następnie Królestwie Polskim, a w końcu po roku 1831 wchodziły w skład Gminy Małopolskiej w powiecie stanisławowskim. W 1920 roku na obrzeżach Gminy rozgrywały się walki bitwy warszawskiej z 1920 roku. Podczas II wojny światowej na terenie Gminy funkcjonowały oddziały Armii Krajowej, prowadzono akcje zrzutu broni i sprzętu dla oddziałów partyzanckich. Upamiętnieniem tych wydarzeń jest głąz w miejscowości Kołaków, będący symbolem stanowczej walki z okupantem. Dąbrówka związana jest z nazwiskiem wielkiego Polaka Cypriana Kamila Norwida, który w 1821 roku przyjął sakrament chrztu w kościele parafialnym p.w. Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Dąbrówce.

Kościół ten został zbudowany w latach 1881-1884 w miejscu drewnianego kościoła z roku 1737. Jego konsekracja miała miejsce w 1903 roku. Pożoga II wojny światowej odcisnęła swoje niszczycielskie piętno na substancji zabytku, pomimo tego w kościele znajdują się liczne zabytki kultury materialnej, między innymi: obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII w. (niestety gruntownie przemalowany w epoce PRL-u w roku 1954), monstrancja z okresu rokoko datowana na rok 1786, późnorennesansowy kielich z XVII w, kielich z wieku XVIII oraz Relikwiarz Drzewa Krzyża Świętego z drugiej połowy XVIII wieku.

4. Diagnoza sytuacji Gminy Dąbrówka

Kluczowym aspektem nakreślenia wizji rozwoju jest dokładna diagnoza bieżącej sytuacji Gminy. Analiza powinna zawierać opis najważniejszych obszarów funkcjonowania Gminy, świadczących zarówno o dotychczasowym poziomie rozwoju, jak i możliwościach poprawienia dotychczasowego stanu. Opis poszczególnych sfer funkcjonowania Gminy Dąbrówka pozwala na zidentyfikowanie potrzeb mieszkańców oraz potencjału rozwojowego Gminy.

4.1. Opis sfery demograficznej

Liczba mieszkańców i struktura wieku

Liczba mieszkańców faktycznie zamieszkałych na obszarze Gminy Dąbrówka w roku 2014 (według danych GUS na dzień 31.12.2014 r.) wynosiła 7 839 osób. Na przestrzeni 7 ostatnich lat liczba mieszkańców wzrosła o 11%, co w liczbach bezwzględnych przekłada się na 806 osób.

W odniesieniu do liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy, poniższa tabela zawiera wskazane zestawienie (dane dotyczące liczby mieszkańców Gminy będące w posiadaniu Urzędu Gminy różnią się od danych GUS).

Tabela 3. Liczba ludności zameldowanej w poszczególnych miejscowościach Gminy Dąbrówka w 2014 r.

Nazwa miejscowości	Liczba ludności	Nazwa miejscowości	Liczba ludności
Chajęty	473	Lasków	499
Chruściele	131	Ludwinów	248
Cisie	92	Małopole	369
Czarnów	162	Marianów	206
Dąbrówka	688	Ostrówek	144
Dręszew	401	Sokołówek	93
Działy Czarnowskie	91	Stanisławów	52
Guzowatka	481	Stasiopole	27
Józefów	320	Ślężany	198
Karolew	168	Teodorów	72
Karpin	493	Trojany	520
Końaków	450	Wszebory	375
Kowalicha	207	Zaścienie	233
Kuligów	461		
			RAZEM 7 654

Źródło: Urząd Gminy Dąbrówka

Proces kształtowania się liczby mieszkańców Gminy Dąbrówka na przestrzeni ostatnich lat prezentuje poniższa tabela i wykres.

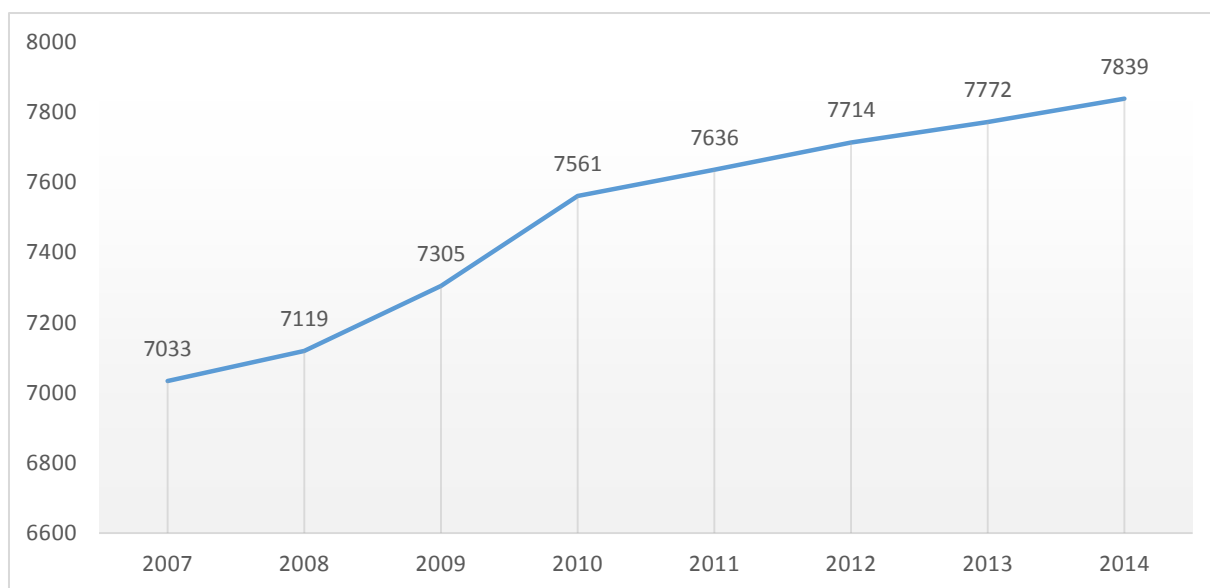
Tabela 4. Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Liczba ludności	Stan na 31 XII							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kobiety	3506	3548	3642	3798	3830	3862	3892	3922
Mężczyźni	3527	3571	3663	3763	3806	3852	3880	3917
Ogółem	7033	7119	7305	7561	7636	7714	7772	7839

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Ludność.

Wykres 1. Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS-Ludność.

Liczba mieszkańców Gminy Dąbrówka według kryterium produktywności na koniec 2014 roku przedstawia się następująco:

- wiek przedprodukcyjny – 23,3% (1 748 osób),
- wiek produkcyjny – 62,9% (4 932 osób),
- wiek poprodukcyjny – 14,8% (1 159 osób).

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę wieku mieszkańców Gminy Dąbrówka w latach 2007-2014.

Tabela 5. Udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Dąbrówka w latach 2007-2014 [%]

Ludność w wieku:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przedprodukcyjnym	24,1	23,7	23,2	23,4	23,2	23,0	22,6	22,3
produkcyjnym	62,0	62,2	62,5	62,5	62,8	62,8	62,9	62,9
poprodukcyjnym	13,9	14,2	14,3	14,1	14,0	14,2	14,4	14,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Ludność.

Jak pokazano w tabeli nr 5, procentowy wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Dąbrówka na przestrzeni ostatnich lat spada, natomiast wskaźnik dotyczący osób w wieku produkcyjnym w latach 2007-2014 systematycznie wzrastał. Odnotowano w analizowanym wyżej okresie wahania (wzrosty i spadki) wskaźnika osób w wieku poprodukcyjnym.

W odniesieniu do analogicznych danych odnotowanych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego oraz obszaru całej Polski Gminę Dąbrówka charakteryzuje korzystna sytuacja w aspekcie struktury wiekowej mieszkańców. Dla porównania osoby w wieku przedprodukcyjnym na koniec 2014 roku stanowiły 21,7% mieszkańców powiatu wołomińskiego, 18,5% mieszkańców województwa mazowieckiego oraz 18% ogółu ludności w Polsce. Dla osób w wieku

produkcyjnym wskaźniki te wyniosły odpowiednio 63%, 62% i 63%, zaś dla osób w wieku poprodukcyjnym – 15,4%, 19,5% i 19%.

Tabela 6. Udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego w 2014 r. [%]

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku:		
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
Polska	18,0	63,0	19,0
woj. mazowieckie	18,5	62,0	19,5
powiat wołomiński	21,7	63,0	15,4
Gmina Dąbrówka	22,3	62,9	14,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS- Ludność.

Wskaźnik obciążenia demograficznego

W 2014 roku wskaźnik obciążenia demograficznego definiowany jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił dla Gminy Dąbrówka 58,9. Na przestrzeni lat 2007-2014 analizowany wskaźnik wykazywał tendencje spadkową. Dla porównania wartość tego parametru w 2014 roku wyniosła dla Polski 58,8, dla województwa mazowieckiego – 61,4, natomiast dla powiatu wołomińskiego – 58,8.

Tabela 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

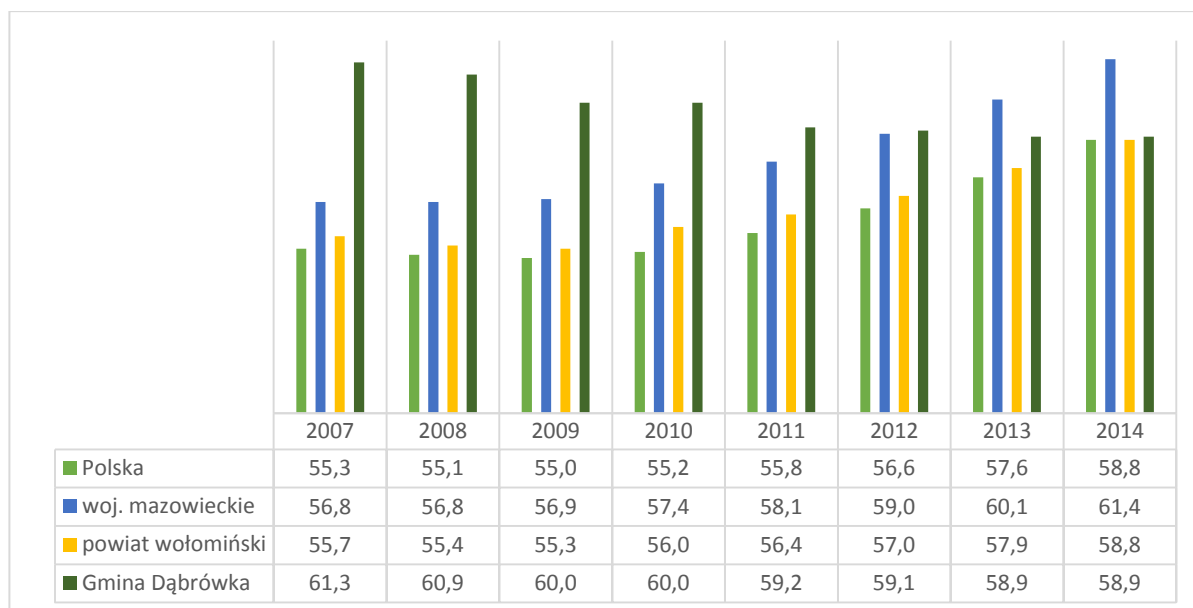
Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	55,3	55,1	55,0	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8
woj. mazowieckie	56,8	56,8	56,9	57,4	58,1	59,0	60,1	61,4
powiat wołomiński	55,7	55,4	55,3	56,0	56,4	57,0	57,9	58,8
Gmina Dąbrówka	61,3	60,9	60,0	60,0	59,2	59,1	58,9	58,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Ludność.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Miara demograficznej młodości

Stosunek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, określany jako miara demograficznej młodości, w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 systematycznie spadał i wyniósł w roku 2014 35,4%. Wskaźnik ten potwierdza niekorzystne trendy demograficzne w Gminie Dąbrówka, polegające na utrzymywaniu się spadającego procentowego udziału liczby osób mogących w przyszłości podjąć zatrudnienie. Dla porównania miara demograficznej młodości dla Polski na koniec 2014 roku wyniosła 28,7%, dla województwa mazowieckiego 29,9%, zaś w powiecie wołomińskim wskaźnik wynosił 34,4%. Pomimo zauważalnych niekorzystnych tendencji demograficznych w tym zakresie, wskaźnik ten jest nadal wyższy niż średnie wskaźniki odnotowane dla nadrzędnych jednostek terytorialnych.

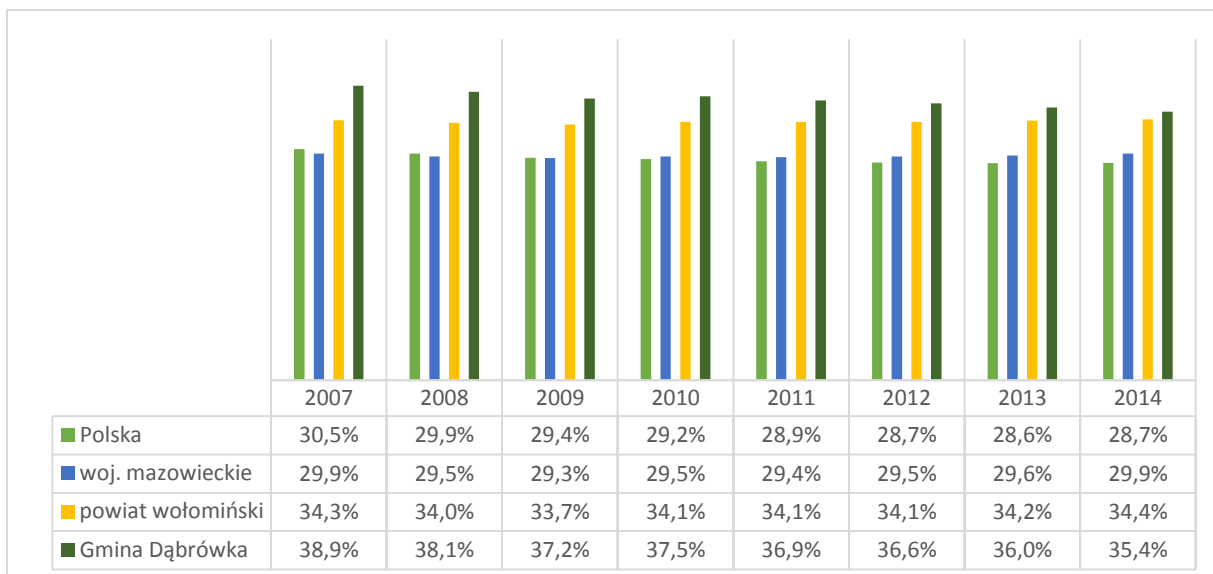
Tabela 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	30,5	29,9	29,4	29,2	28,9	28,7	28,6	28,7
woj. mazowieckie	29,9	29,5	29,3	29,5	29,4	29,5	29,6	29,9
powiat wołomiński	34,3	34,0	33,7	34,1	34,1	34,1	34,2	34,4
Gmina Dąbrówka	38,9	38,1	37,2	37,5	36,9	36,6	36,0	35,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Ludność.

Wykres 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Miara demograficznej starości

Wykres nr 4 przedstawia stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, który definiuje się jako miarę demograficznej starości. Choć wskaźnik dla Gminy Dąbrówka, na przestrzeni lat 2007-2014 podlegał okresowym wahaniom (wzrosty i spadki wskaźnika), to nadal utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie. Wartość tego parametru w tym samym okresie dla Polski to 30,2%, dla województwa mazowieckiego – 31,5%, zaś dla powiatu wołomińskiego 24,4%. Potwierdza to, że sytuacja demograficzna Gminy Dąbrówka jest korzystna w tej materii na tle regionu województwa oraz kraju.

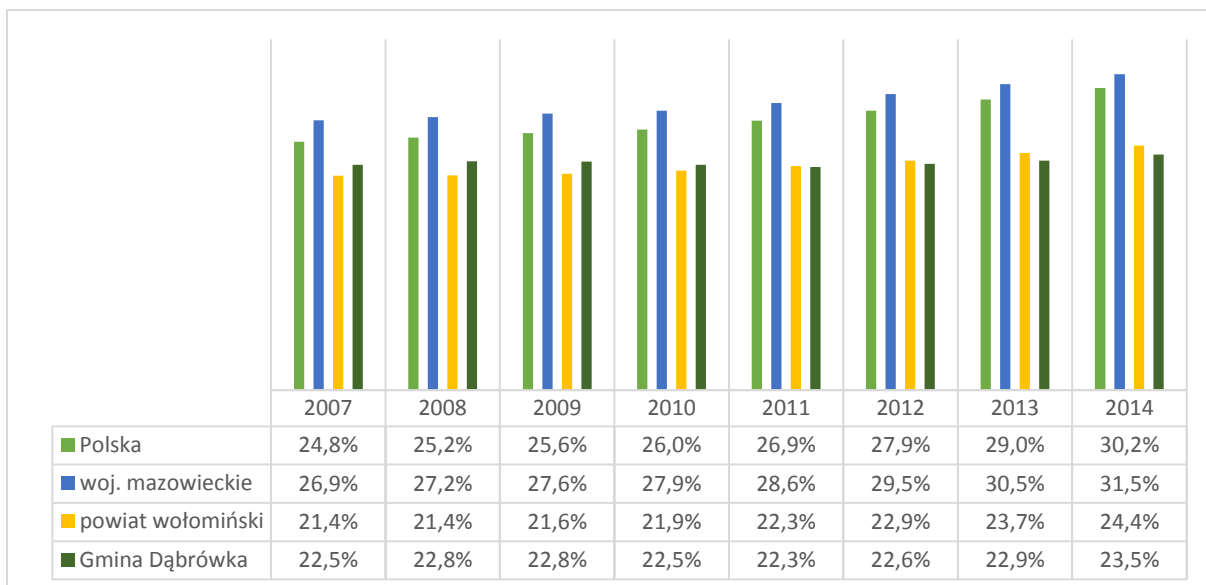
Tabela 9. Ludność w wieku poprodukcyjnym, jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	24,8	25,2	25,6	26,0	26,9	27,9	29,0	30,2
woj. mazowieckie	26,9	27,2	27,6	27,9	28,6	29,5	30,5	31,5
powiat wołomiński	21,4	21,4	21,6	21,9	22,3	22,9	23,7	24,4
Gmina Dąbrówka	22,5	22,8	22,8	22,5	22,3	22,6	22,9	23,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Ludność.

Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

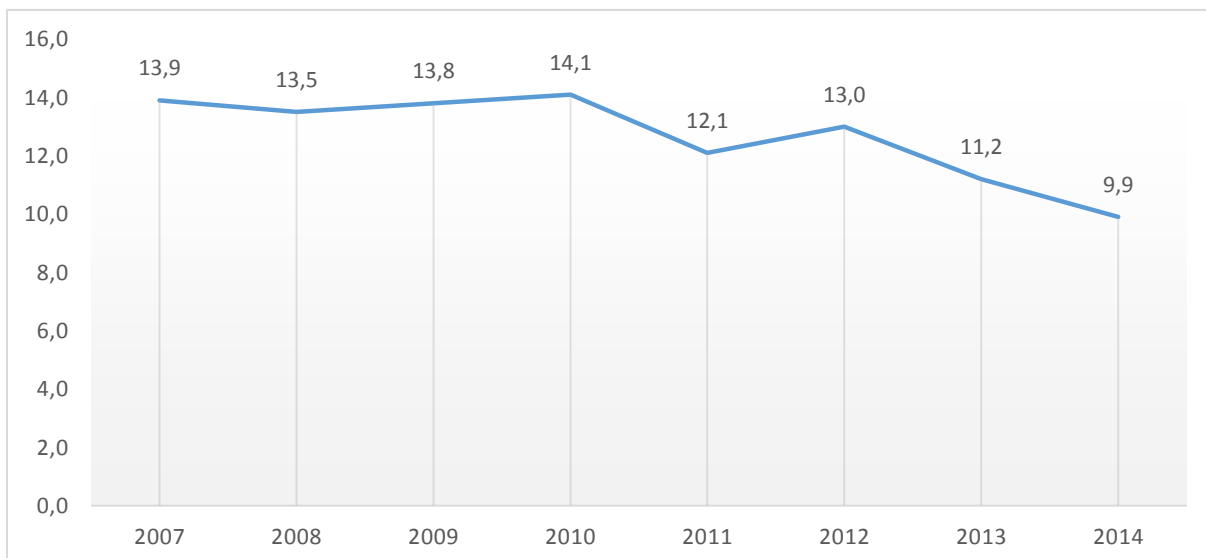

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Urodzenia żywe

W Gminie Dąbrówka wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w 2014 roku wyniósł 9,9. Na przestrzeni lat 2007-2014 parametr ten wykazywał okresowe wahania tendencji wzrostowej albo spadkowej i podlegał okresowym wahanom. Jego wartość w latach 2007-2014 prezentuje wykres nr 5.

Wykres 5. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców Gminy Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Sytuacja demograficzna Gminy Dąbrówka w odniesieniu do wskaźnika urodzeń żywych jest niekorzystna na tle innych jednostek terytorialnych. W 2014 roku Dąbrówka odnotowała wartość tego wskaźnika poniżej wskaźników odnotowanych w tym samym roku dla województwa oraz

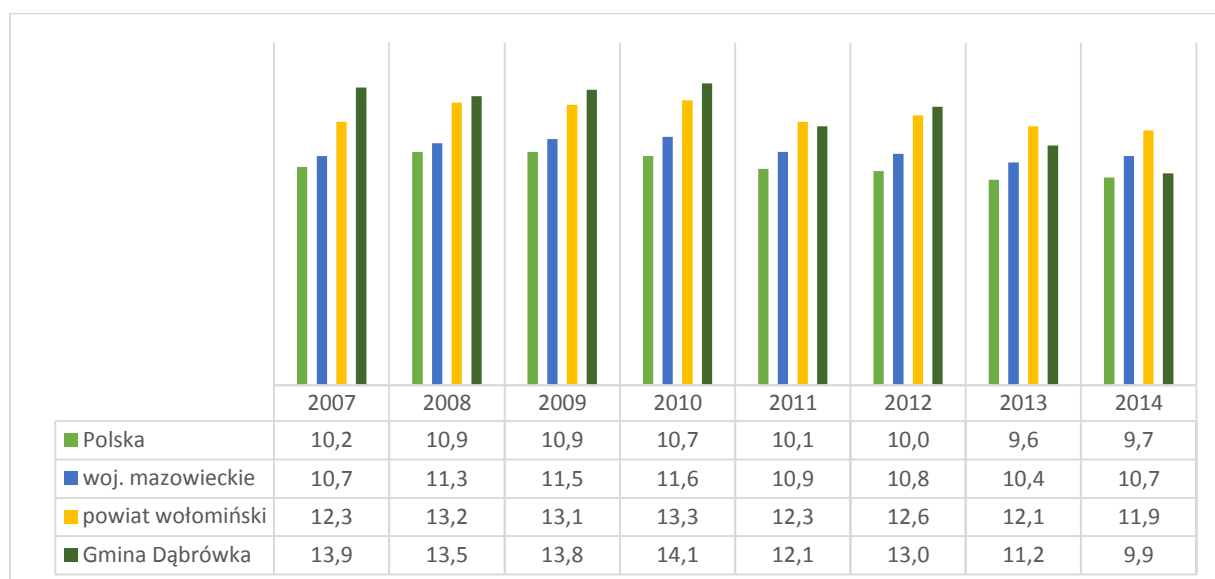
powiatu i nieco wyższą wartość wskaźnika niż dane odnotowane w tym samym okresie dla kraju.

Tabela 10. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014.

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10,2	10,9	10,9	10,7	10,1	10,0	9,6	9,7
woj. mazowieckie	10,7	11,3	11,5	11,6	10,9	10,8	10,4	10,7
powiat wołomiński	12,3	13,2	13,1	13,3	12,3	12,6	12,1	11,9
Gmina Dąbrówka	13,9	13,5	13,8	14,1	12,1	13,0	11,2	9,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS- Ludność.

Wykres 6. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014.

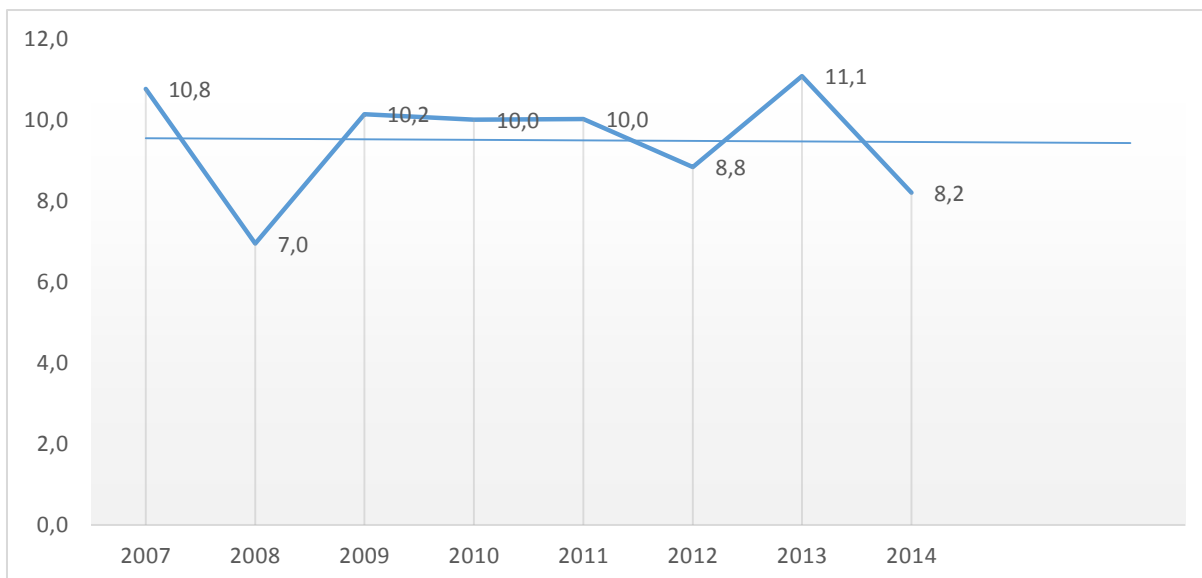
Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Zgony

W Gminie Dąbrówka wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w roku 2014 roku według danych GUS wyniósł 8,2. Na przestrzeni ostatnich lat odnotowano niewielkie wahania wskaźnika, jednak wskaźnik trendu kształtowania się tego parametru oscyluje według stałej wartości, co zostało zaprezentowane na wykresie nr 7.

Wykres 7. Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

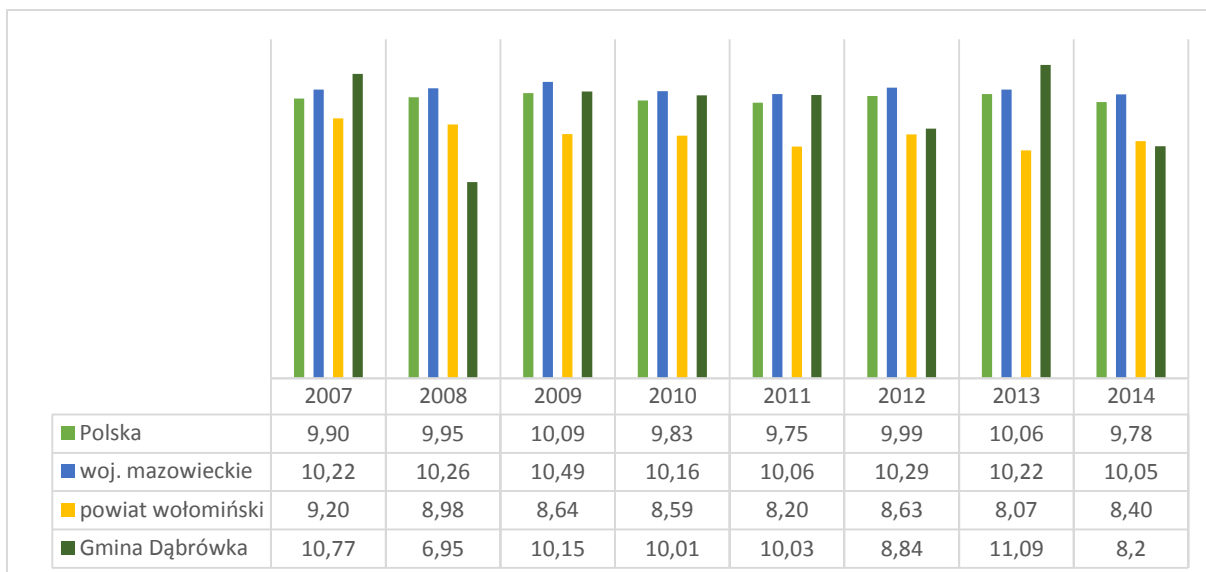
W porównaniu z innymi jednostkami terytorialnymi wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w roku 2014 przyjął najniższą wartość spośród wszystkich analizowanych jednostek, jednak na przestrzeni lat 2007-2014 wskaźnik zgonów wykazywał wzrosty i spadki wartości, co wskazuje na brak stabilności powyższego parametru. Dane te zostały ukazane w tabeli nr 11 oraz na wykresie nr 8.

Tabela 11. Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9,9	10,0	10,1	9,8	9,8	10,0	10,1	9,8
woj. mazowieckie	10,2	10,3	10,5	10,2	10,1	10,3	10,2	10,1
powiat wołomiński	9,2	9,0	8,6	8,6	8,2	8,6	8,1	8,4
Gmina Dąbrówka	10,8	7,0	10,2	10,0	10,0	8,8	11,1	8,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS- Ludność.

Wykres 8. Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

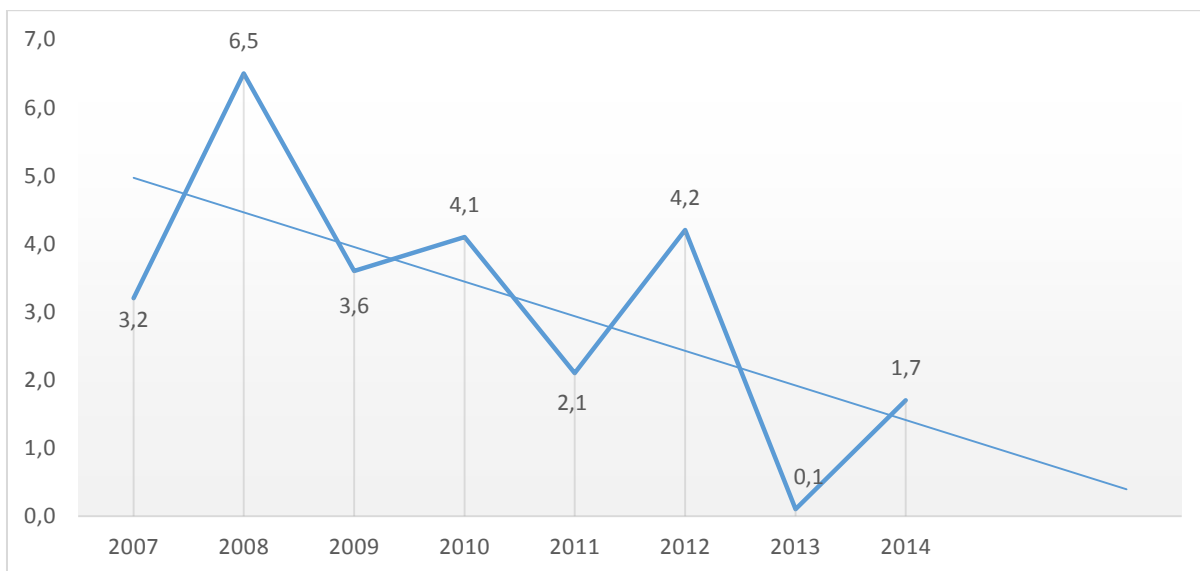

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Przyrost naturalny

Wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 przyjmował dodatnie wartości, chociaż w analizowanym okresie odnotowano zarówno spadki jak i wzrosty parametru. Wyznaczona prognozowana linia trendu przyjmuje zniżkową tendencję. Proces kształtowania się przyrostu naturalnego w Gminie w latach 2007-2014 przedstawia poniższa tabela.

Wykres 9. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do innych jednostek terytorialnych (kraju, województwa i powiatu) wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Dąbrówka w roku 2014 kształtował się na nieco wyższym poziomie, niż wskaźnik odnotowany w tym samym okresie dla kraju i województwa i niższym, niż wskaźnik dla powiatu wołomińskiego. Powyższe dane zostały zestawione w tabeli nr 12 oraz na wykresie nr 10.

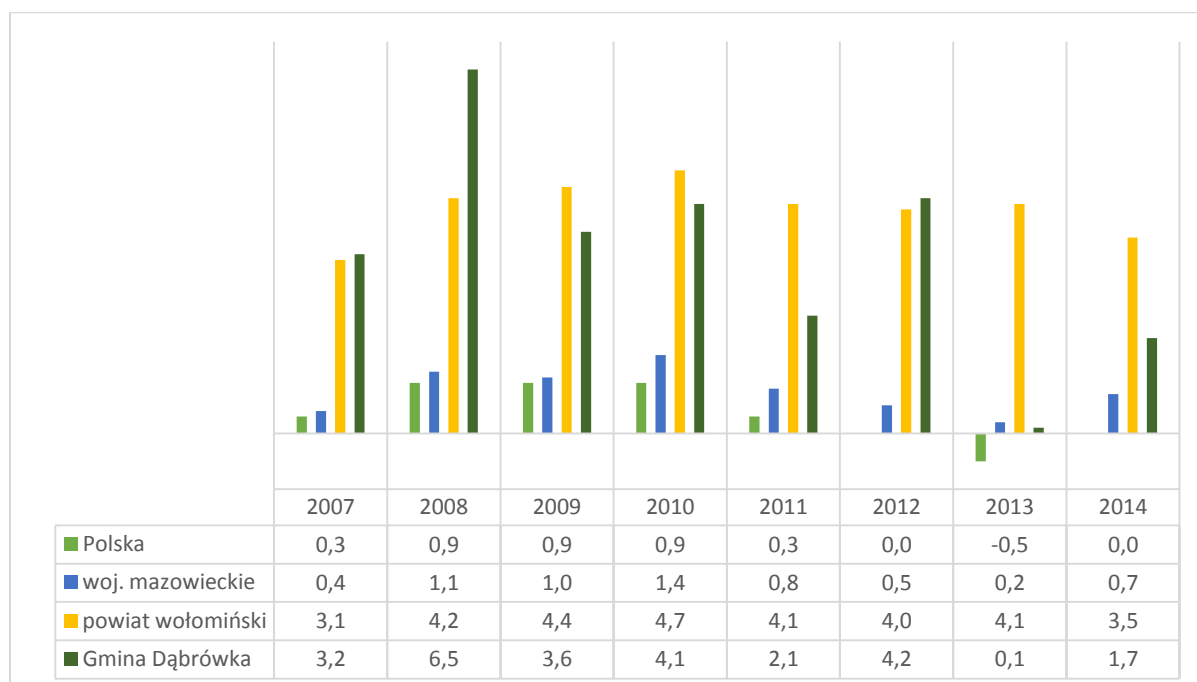

Tabela 12. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,3	0,9	0,9	0,9	0,3	0,0	-0,5	0,0
woj. mazowieckie	0,4	1,1	1,0	1,4	0,8	0,5	0,2	0,7
powiat wołomiński	3,1	4,2	4,4	4,7	4,1	4,0	4,1	3,5
Gmina Dąbrówka	3,2	6,5	3,6	4,1	2,1	4,2	0,1	1,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS-Ludność.

Wykres 10. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Saldo migracji

Gmina Dąbrówka od lat notuje dodatnie saldo migracji w ruchu wewnętrznym, co jednoznacznie wskazuje na atrakcyjność Gminy w kontekście wyboru miejsca osiedlenia dla osób przybywających z innych obszarów Polski. Natomiast migracje w ruchu zagranicznym nie odgrywają znaczącej roli w kształtowaniu się liczby mieszkańców- wartość wskaźnika salda migracji zagranicznych oscylowała w latach 2007-2014 na poziomie wartości zerowej (poza rokiem 2012, kiedy wskaźnik osiągnął wartość na poziomie 2 osób). Wartości poszczególnych wskaźników dla Gminy Dąbrówka na przestrzeni lat 2007-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Saldo migracji na pobyt stały dla Gminy Dąbrówka w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2007-2014

Saldo migracji na pobyt stały	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
w ruchu wewnętrznym	37	53	127	160	57	58	72	48
w ruchu zagranicznym	0	0	0	0	2	0	0	0

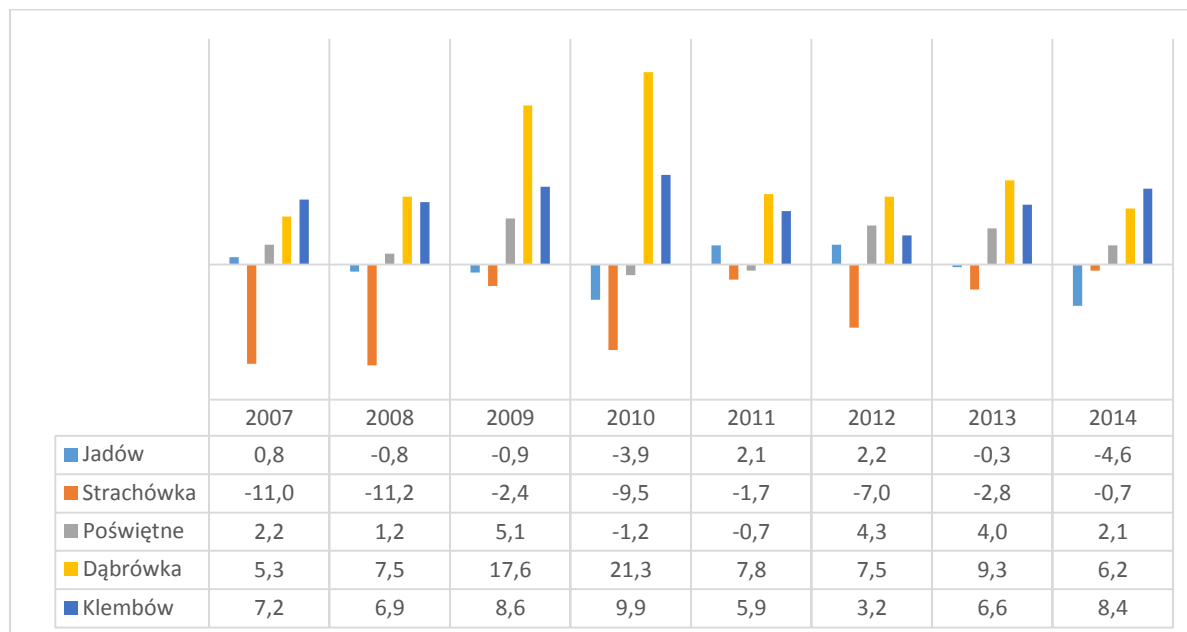
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS- Ludność.

Analizując wskaźnik salda migracji na 1 000 mieszkańców dla gmin wiejskich powiatu wołomińskiego wskaźniki powyższego parametru kształtują się na stosunkowo korzystnym poziomie wśród porównywanych gmin. W 2014 roku saldo migracji na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka kształtowało się na poziomie 6,2, co dało Gminie Dąbrówka drugą lokatę wśród gmin wiejskich powiatu wołomińskiego oraz ósmą lokatę spośród wszystkich 18 gmin powiatu.

Wykres 11. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w gminach powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Ludność.

Perspektywy rozwoju demograficznego

Jak wskazuje poniższa tabela prognozy liczby ludności na najbliższe lata w odniesieniu do powiatu wołomińskiego (brak prognoz dla mniejszych funkcjonalnie jednostek samorządu terytorialnego) są optymistyczne. W okresie do roku 2045 zaludnienie powiatu powinno się zwiększyć do 310 274 osób (wzrost o 78 517 osób w odniesieniu do roku 2014). Wzrost liczby ludności prognozowany jest także dla województwa mazowieckiego, lecz tendencja wzrostowa w województwie powinna utrzymać się do roku 2030, potem następować będzie spadek liczby populacji. Natomiast prognozy na poziomie krajowym nie są optymistyczne, na przestrzeni całego analizowanego okresu prognozowany jest prawie 9% spadek liczby ludności. Opisane powyżej tendencje zostały przedstawione na wykresach nr 12, 13, 14.

Tabela 14. Prognozy liczby ludności dla kraju, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego na lata 2020-2045

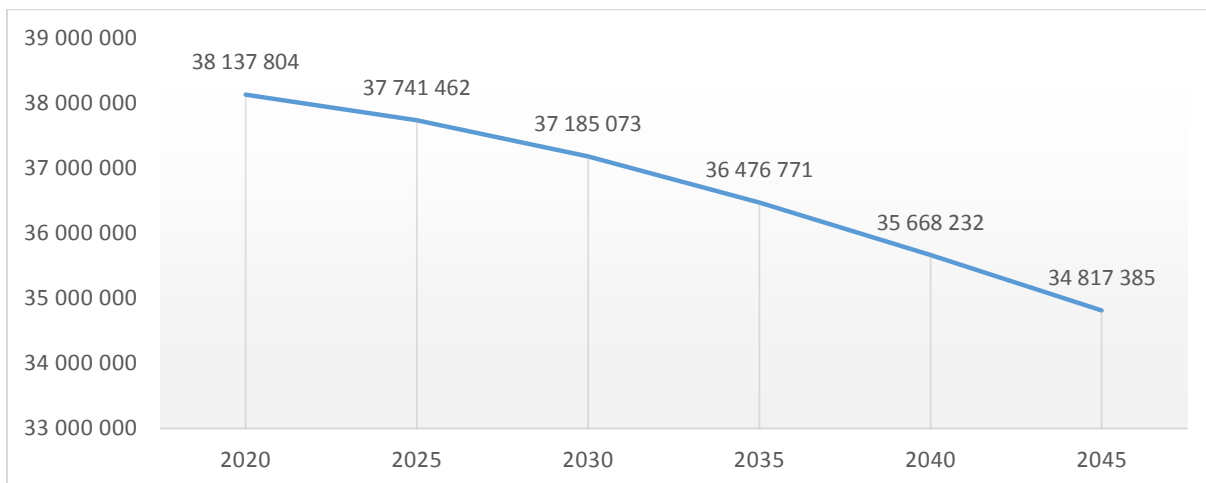
	Prognoza liczby ludności na:					
	2020	2025	2030	2035	2040	2045
Polska	38 137 804	37 741 462	37 185 073	36 476 771	35 668 232	34 817 385
woj. mazowieckie	5 388 327	5 416 012	5 418 305	5 400 884	5 374 671	5 347 559
powiat wołomiński	250 888	264 807	277 119	288 377	299 330	310 274

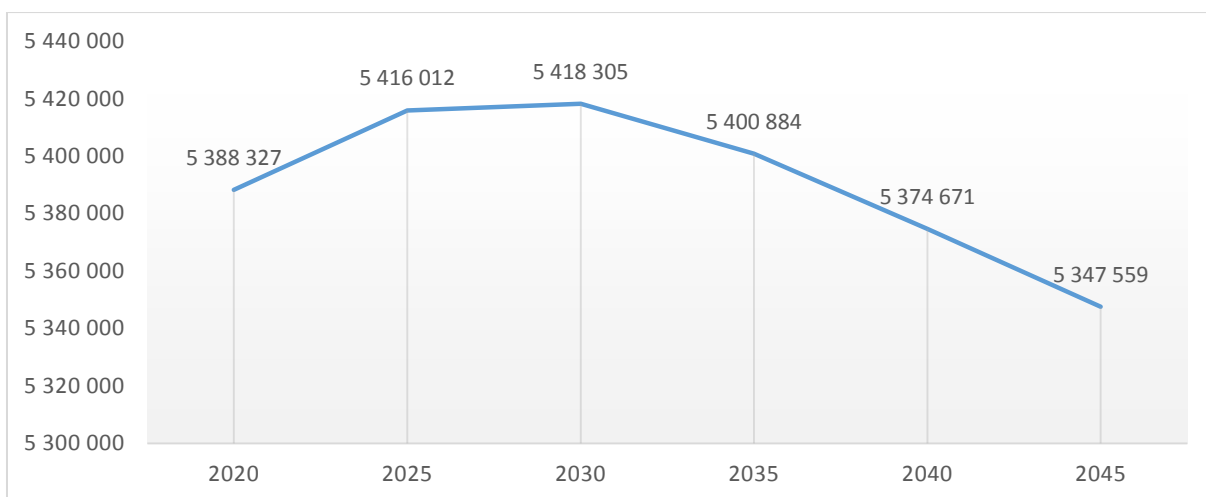
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Ludność.

Wykres 12. Prognoza liczby ludności w Polsce na lata 2020-2045

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

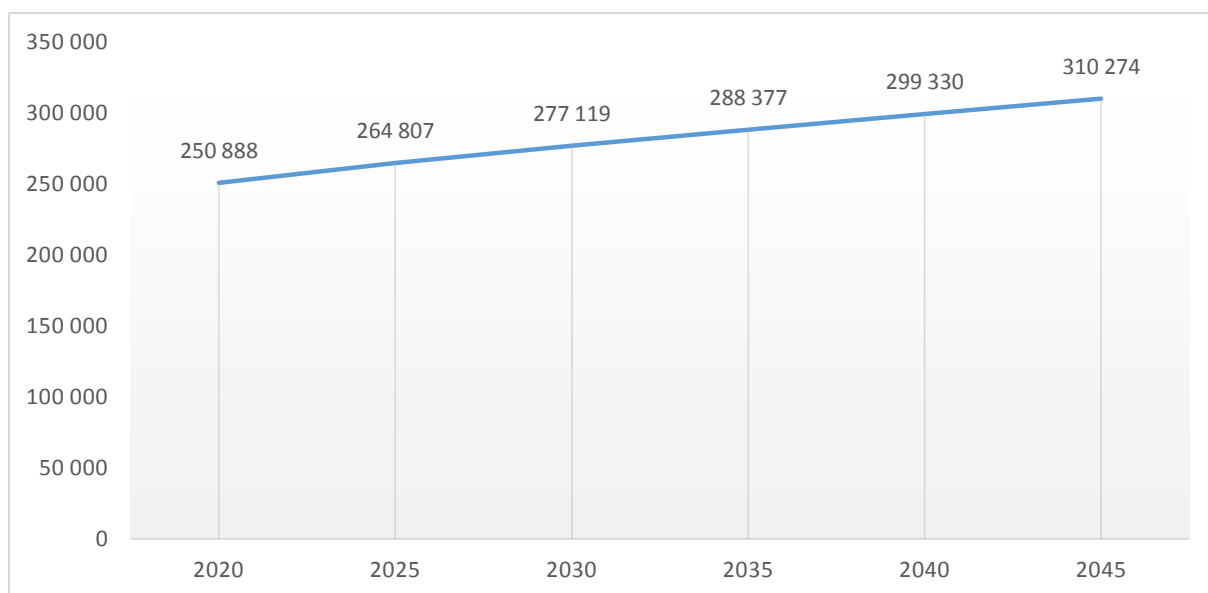
Wykres 13. Prognoza liczby ludności w województwie mazowieckim na lata 2020-2045

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wykres 14. Prognoza liczby ludności w powiecie wołomińskim na lata 2020-2045

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wszystkie powyżej zgromadzone dane potwierdzają, iż sytuacja demograficzna Gminy Dąbrówka jest stosunkowo korzystna. Lokalne społeczeństwo w niewielkim stopniu obciążone jest procesami starzenia się społeczeństwa. Niepokoić może tylko spadająca wartość wskaźnika obciążenia demograficznego i spadek wartości przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat. Korzystne uwarunkowania demograficzne dotyczą poziomu salda migracji, czy miary demograficznej starości, co implikować będzie dalszy wzrost liczby ludności w Gminie. Taka sytuacja wymusza konieczność inicjowania niezbędnych działań poprzez dostosowanie warunków społecznych i gospodarczych Gminy do potrzeb mieszkańców i podniesienia lub przynajmniej utrzymania dotychczasowych parametrów demograficznych, umożliwiających harmonijny i dynamiczny zarazem rozwój Gminy Dąbrówka.

4.2. Opis sfery gospodarczej

4.2.1. Potencjał gospodarczy

Według danych GUS na koniec 2014 roku na terenie Gminy Dąbrówka funkcjonowało 648 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, z czego zdecydowaną większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W latach 2007-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Gminie sukcesywnie wzrasta, co obrazuje poniższa tabela oraz wykres.

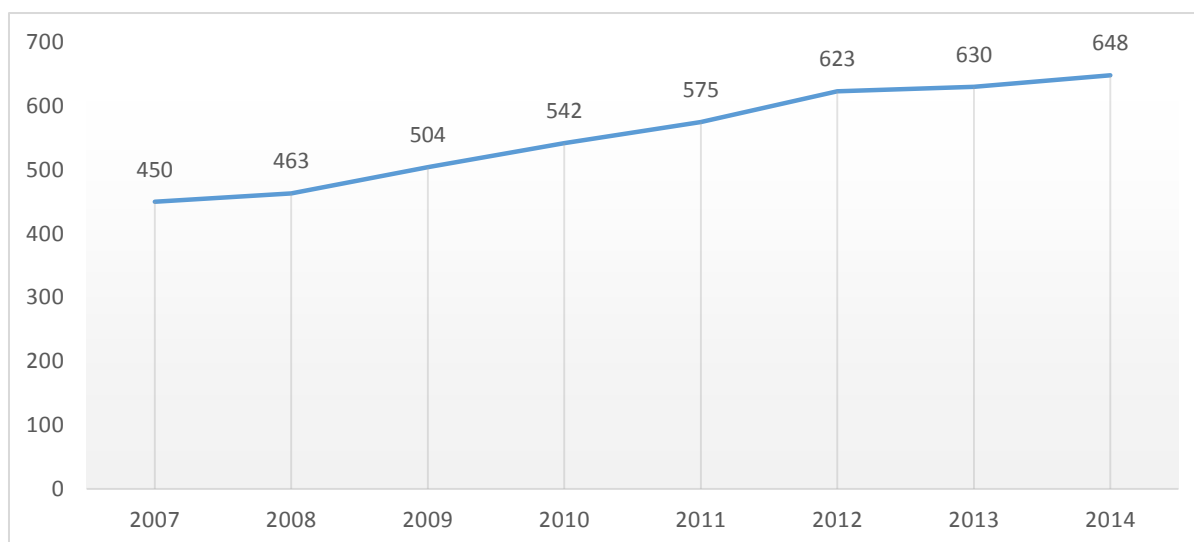
Tabela 15. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba przedsiębiorstw	450	463	504	542	575	623	630	648

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS - Podmioty gospodarcze i przekształcenia własnościowe i strukturalne.

Wykres 15. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę kryterium własnościowe struktura własnościowa podmiotów gospodarczych przedstawia się następująco:

Tabela 16. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Dąbrówka wg sektorów własnościowych (stan na 2014 r.)

	Liczba	Udział
Sektor publiczny	15	2%
Sektor prywatny	632	98%
Razem	647	100%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS - Podmioty gospodarcze i przekształcenia własnościowe i strukturalne.

Przeważająca liczba podmiotów gospodarczych działa w sektorze prywatnym. Są to głównie małe lokalne przedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników.

Funkcjonujące na terenie Gminy Dąbrówka podmioty gospodarcze działają głównie w zakresie sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych), Sekcji F (budownictwo) oraz sekcji C (przetwórstwo przemysłowe).

Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 w Gminie Dąbrówka w 2014 r.

Sekcja PKD 2007		2014
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	1
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	77
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja F	Budownictwo	96
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	184
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	72

Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja J	Informacja i komunikacja	11
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	20
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	41
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	29
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10
Sekcja P	Edukacja	14
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Sekcje S, T, U	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, organizacje i zespoły eksterytorialne	33

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Podmioty gospodarcze i przekształcenia własnościowe i strukturalne.

Według danych GUS wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w roku 2014 był znacznie niższy w porównaniu z danymi odnotowanymi dla województwa mazowieckiego, kraju oraz powiatu wołomińskiego. W roku 2014 wskaźnik dla Gminy Dąbrówka wynosił ogółem 827 podmiotów na 10.000 mieszkańców. Niższy niż średnio przyjęty poziom tego wskaźnika odnotowany dla nadrzędnych terytorialnie jednostek samorządu, utrzymujący się od szeregu lat i stanowi niekorzystny trend rozwojowy dla Gminy.

Tabela 18. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całego kraju w latach 2007-2014

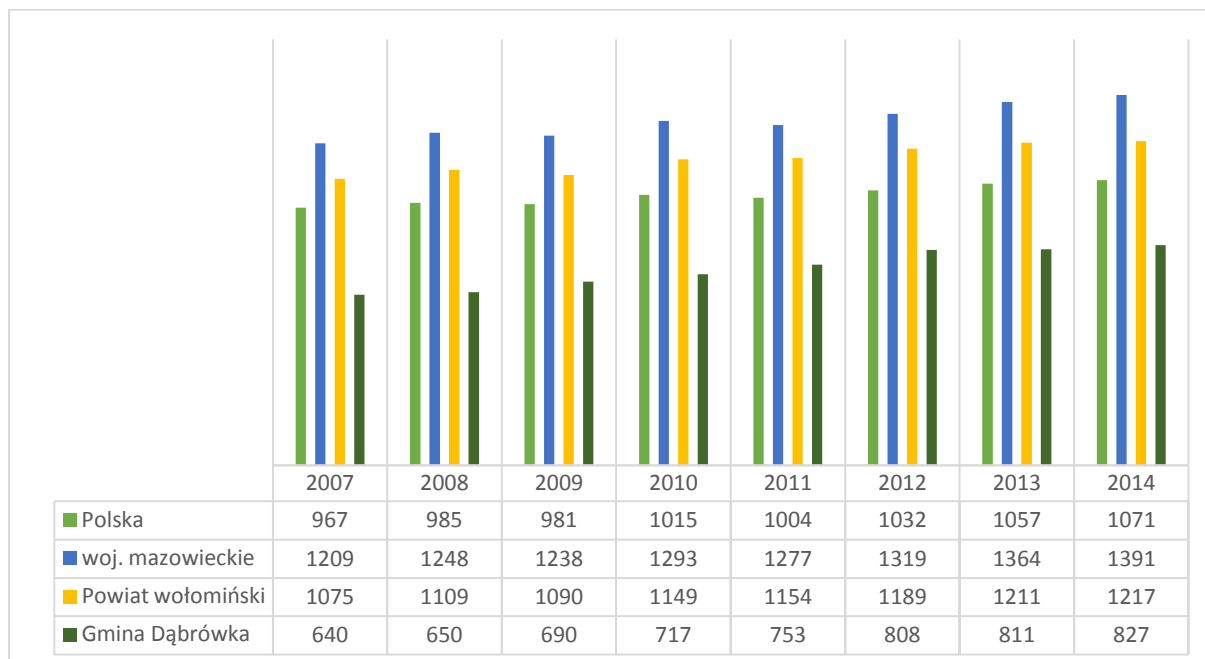
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	967	985	981	1015	1004	1032	1057	1071
woj. mazowieckie	1209	1248	1238	1293	1277	1319	1364	1391
powiat wołomiński	1075	1109	1090	1149	1154	1189	1211	1217
Gmina Dąbrówka	640	650	690	717	753	808	811	827

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS - Podmioty gospodarcze i przekształcenia własnościowe i strukturalne.

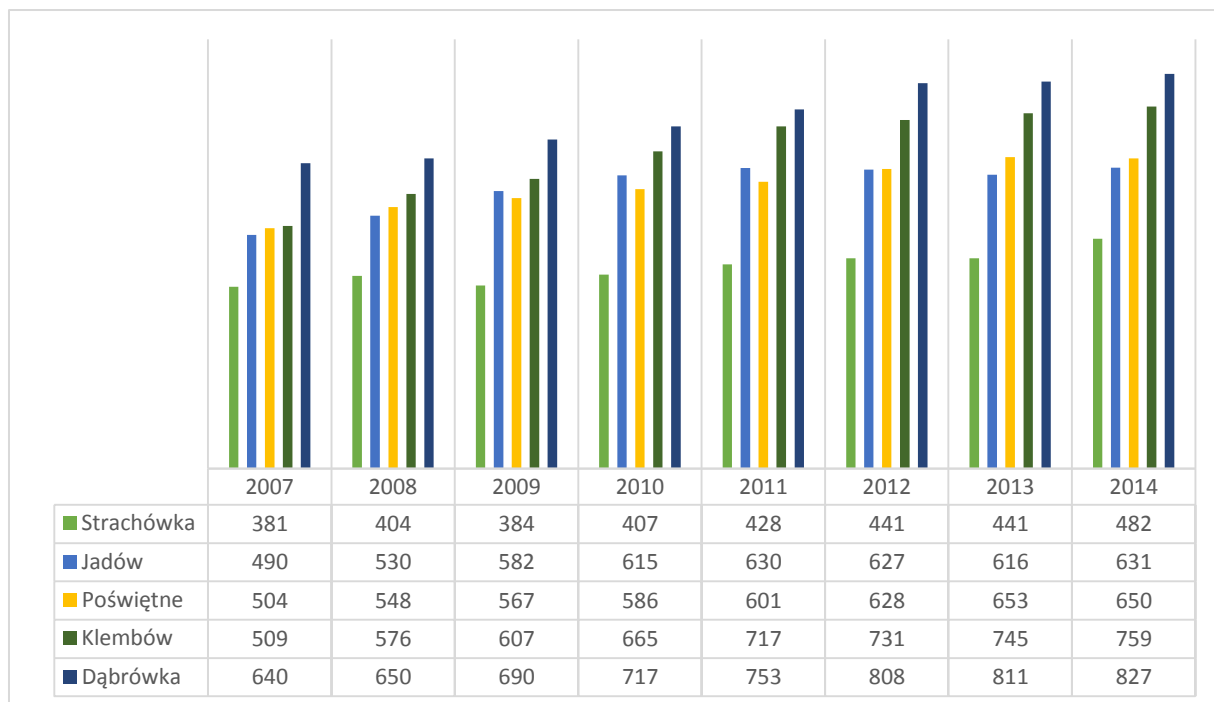
Wykres 16. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całego kraju w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców w latach 2007-2014 dla Gminy Dąbrówka utrzymał się na najwyższym poziomie wśród analizowanych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego. Jego wartość w roku 2014 według danych GUS wyniosła 827 podmiotów.

Wykres 17. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do innych gmin wiejskich w powiecie wołomińskim w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wśród największych podmiotów funkcjonujących w Gminie Dąbrówka znajdują się:

- Urząd Gminy w Dąbrówce - administracja samorządowa
- Szkoły Podstawowe Dąbrówka, Guzowatka, Józefów, Wszebory, Przedszkole Samorządowe w Dręszewie - oświata
- Gimnazja Publiczne (Dąbrówka, Józefów) - oświata
- InterEuropol Piekarnia Szwajcarska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. j.- produkcja
- JFC Polska Sp. z o.o. - produkcja
- McAlpine Polska Krysiak Sp. J. - produkcja
- Grodno S.A. - dystrybucja artykułów elektrotechnicznych
- Volvo Truck Center Małopole
- MAN Truck & Bus Center
- Statoil Fuel & Retail
- Zakład Ceramiki Budowlanej „Mirex” Mirosław Świętochowski
- IVM Chemicals Sp. z o.o.
- „Multi Smak” Czesław Ruciński
- P.P.H.U BREJNAK Ryszard Brejnak
- CEGBUD Cegielnia Dąbrówka Adam Banasik

W Gminie Dąbrówka nie zostały wydzielone strefy gospodarcze i własne tereny inwestycyjne. Nieruchomości, które posiadają charakter inwestycyjny zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie trasy S8 i należą one do nieruchomości będących własnością osób prywatnych.

W aspekcie rozwoju gospodarczego wobec stosunkowo mało korzystnej obecnie sytuacji dotyczącej liczby podmiotów działających w Gminie, niezbędne są takie zachęty i możliwości rozwoju dla inwestorów, które przyciągną kapitał firm produkcyjnych, handlowych czy usługowych. Dogodne warunki połączeń drogowych na trasie tranzytowej wschód-zachód, bliskość Warszawy

oraz wydzielone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego tereny inwestycyjne powodują, iż Gmina Dąbrówka posiada potencjał gospodarczy i stanowi atrakcyjne miejsce prowadzenia działalności gospodarczej dla inwestorów.

4.2.2. Poziom bezrobocie

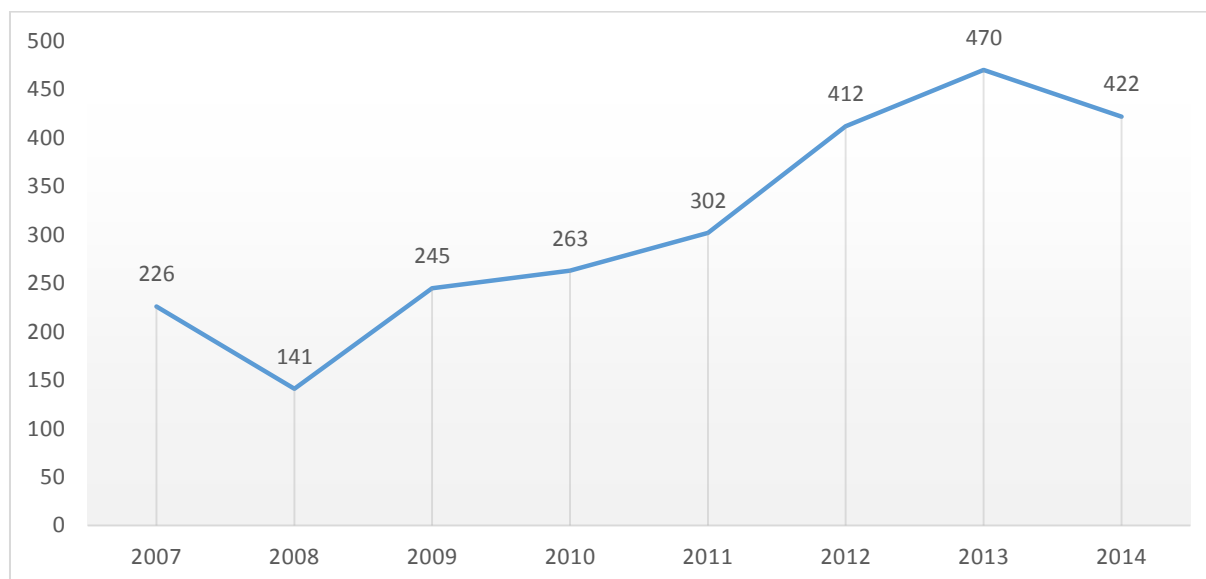
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Dąbrówka od 2008 roku systematycznie wzrasta. W 2014 roku ukształtowała się na poziomie 422 osób. Poniższa tabela obrazuje opisane wyżej zmiany w podziale na zarejestrowaną liczbę kobiet i mężczyzn pozostających bez pracy.

Tabela 19. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
mężczyźni	133	73	135	139	153	245	283	248
kobiety	93	68	110	124	149	167	187	174
ogółem	226	141	245	263	302	412	470	422

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – rynek pracy.

Wykres 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS

W odniesieniu do danych dotyczących liczby zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wołomińskim województwie mazowieckim i Polsce sytuacja na rynku pracy w Gminie Dąbrówka kształtuje się w sposób analogiczny, w każdej z wymienionych wyżej jednostek terytorialnych w ostatnich latach notowano sukcesywny wzrost poziomu bezrobocia, natomiast w 2014 roku nastąpił spadek liczby bezrobotnych.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy określana jest także przez udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Dla Gminy Dąbrówka w latach 2008-2013 wskaźnik ten sukcesywnie wzrastał, natomiast w roku 2014 odnotowano spadek wskaźnika. Sytuacja na lokalnym

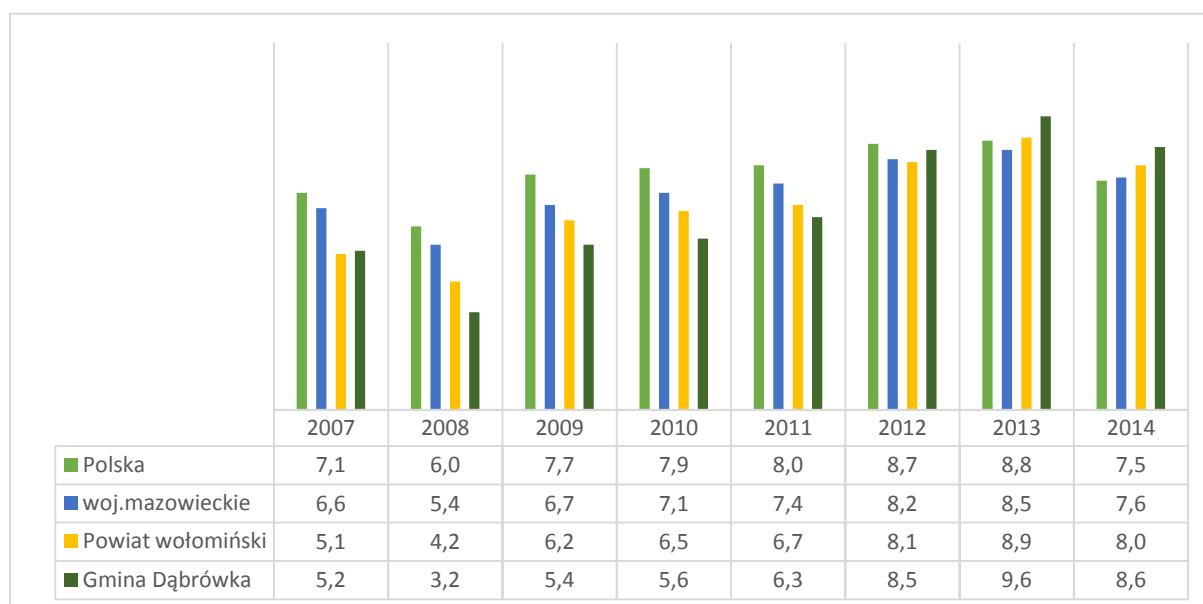
rynku pracy w ostatnich dwóch latach (2013-2014) jest nieco mniej korzystna, niż wskaźniki odnotowane w tej materii w powiecie, województwie i kraju.

Tabela 20. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Dąbrówka w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7,1	6,0	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5
woj. mazowieckie	6,6	5,4	6,7	7,1	7,4	8,2	8,5	7,6
powiat wołomiński	5,1	4,2	6,2	6,5	6,7	8,1	8,9	8,0
Gmina Dąbrówka	5,2	3,2	5,4	5,6	6,3	8,5	9,6	8,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – rynek pracy.

Wykres 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Dąbrówka w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całego kraju w latach 2007-2014

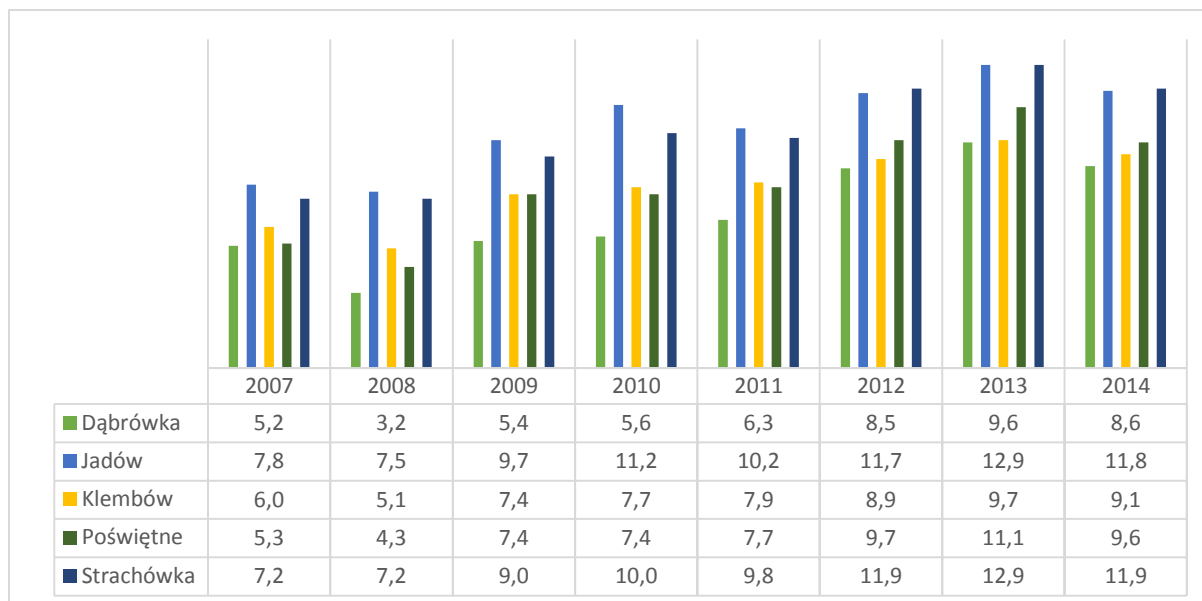

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego, Gmina Dąbrówka w 2014 r. odnotowała najniższy procentowy udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym spośród wszystkich analizowanych gmin. Trend ten Gmina utrzymuje od 2007 roku, co zdecydowanie wyróżnia Gminę pośród innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego.

Wykres 20. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Dąbrówka w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS

Lokalny rynek pracy można scharakteryzować także dzięki poziomowi wskaźnika stopy bezrobocia. Ze względu na brak dostępnych danych dotyczących realnej stopy bezrobocia na poziomie gminy, wiążące będą dane dotyczące stopy bezrobocia rejestrowanego dotyczące powiatu. Wskaźnik ten opisuje stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Według danych GUS stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 kształtowała się następująco:

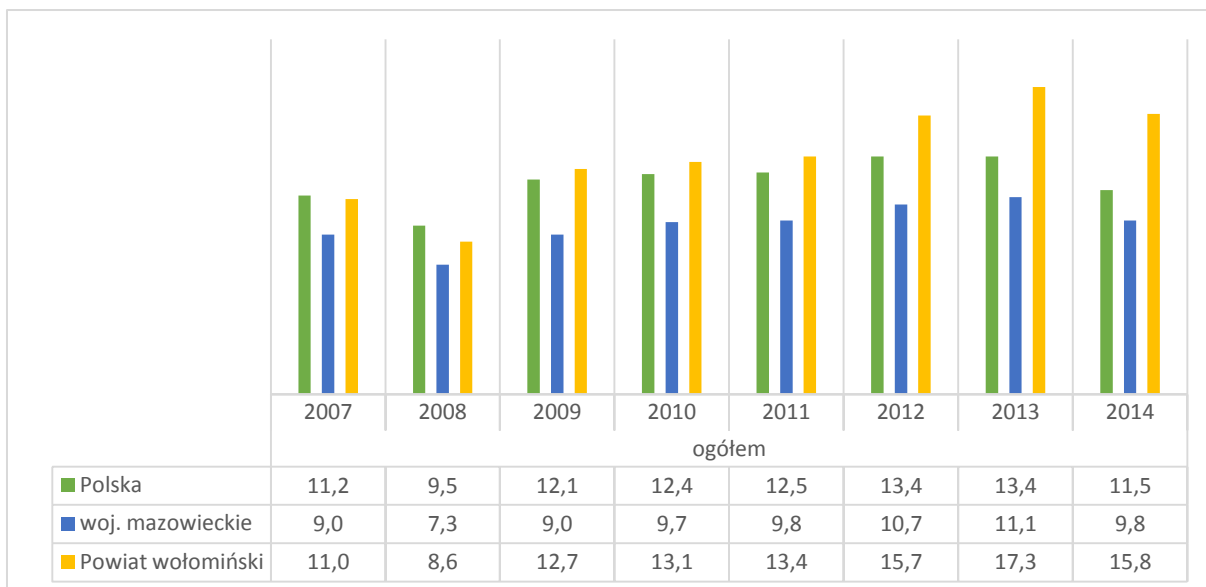
Tabela 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego oraz kraju w latach 2007-2014 [%]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	11,2	9,5	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4	11,5
woj. mazowieckie	9,0	7,3	9,0	9,7	9,8	10,7	11,1	9,8
powiat wołomiński	11,0	8,6	12,7	13,1	13,4	15,7	17,3	15,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – rynek pracy.

Wykres 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski w latach 2007-2014 [%]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS

Jak wynika z analizy powyższego wykresu sytuacja na rynku pracy powiatu wołomińskiego jest alarmująca. Według danych GUS w 2014 roku stopa bezrobocia wyniosła 15,8 % i znacząco przewyższyła wskaźniki dla kraju i województwa. W 2014 był to także najwyższy wskaźnik spośród powiatów aglomeracji warszawskiej.

Tabela 22. Poziom stopy bezrobocia rejestrowanego w powiatach aglomeracji warszawskiej w latach 2007-2014 [%]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat grójecki	6,1	5,7	7,5	7,8	8,1	8,6	8,2	6,3
Powiat grodziski	4,7	4	6,2	6,5	6,8	7,8	7,6	6,6
Powiat pruszkowski	6,2	4,1	6,3	6,8	7	8	8,5	7,3
Powiat piaseczyński	5,5	4,9	7,1	7,4	7,1	8,2	8,2	7,6
Powiat otwocki	9,1	5,8	8,2	8,4	8,6	9,9	9,7	8,4
Powiat sochaczewski	9,8	6,9	10,1	10,1	10,9	11,5	11,5	10,6
Powiat miński	9,8	6,6	8,1	9,5	9,6	11,2	12,4	10,7
Powiat nowodworski	9,7	7,2	10,4	12,4	13,4	13	12,8	12,2
Powiat legionowski	11,6	7,9	11,4	11,2	12,9	14,7	15,8	14,6
Powiat żyrardowski	11,9	9,3	12,8	13,7	13,7	15,3	16,4	15,5
Powiat wołomiński	11	8,6	12,7	13,1	13,4	15,7	17,3	15,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Rynek pracy

4.3. Opis infrastruktury technicznej

4.3.1. Sieć drogowa, komunikacja zbiorowa

Sieć drogową Gminy Dąbrówka zasadniczo tworzy droga krajowa nr 8 relacji Warszawa-Białystok, droga wojewódzka 636 przebiegająca wzdłuż południowo-wschodnich obszarów gminy i drogi powiatowe:

- Nr 4338W Kuligów - Józefów - Marianów - Słopsk - od granicy z Gminą Radzymin - do granicy z Powiatem Wyszków
- Nr 4320W Kozły - Zaścienie - Trojany - Dąbrówka - Dręszew - od granicy z DW Nr 636 – do DP Nr 4338W
- Nr 4321W Józefów - Czarnów - Stasiopole - Kuligów - od DP Nr 4338W - do DP Nr 4338W
- Nr 4322W Sokołówek - Kuligów - od granicy z Gminą Radzymin - do skrzyżowania z DP Nr 4338W
- Nr 4306W Guzowatka - Kołaków - Józefów - od granicy z Gminą Radzymin - do skrzyżowania z DP Nr 4338W
- Nr 4324W Guzowatka - Chajęty - Małopole - Dąbrówka - od skrzyżowania z DP Nr 4306W – do skrzyżowania z DP Nr 4320W

Uzupełnieniem powyższej sieci dróg są także drogi gminne, które umożliwiają lokalne połączenia na obszarze Gminy.

Tabela 23. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Dąbrówka

Numer drogi	Lokalizacja, przebieg drogi, nazwa ulicy
430102W	Krusze-Karolew-Głuchy
430103W	Czarnów-Ślężany-Marianów
430104W	Trojany-Wszebory- do drogi krajowej nr 8
430105W	Sokołówek-Kołaków-Stanisławów-Dąbrówka
430106W	Dąbrówka-Małopole-Karpiny
430107W	Małopole-do drogi krajowej nr 8
430108W	Kowalicha-Ślężany
430109W	Działy Czarnowskie-Guzowatka
430110W	Ostrówek-Józefów
430111W	Chruściele- do drogi woj. nr 636
430112W	Guzowatka-Łosie
430113W	Wszebory-Chruściele-Kosobudy-Roszczep
430114W	Dąbrówka-Lasków-do drogi krajowej nr 8
430115W	Załubice Nowe-Cisie-Józefów

Zródło: Analiza zmian w zagosp. przestrzennym Gminy Dąbrówka, Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

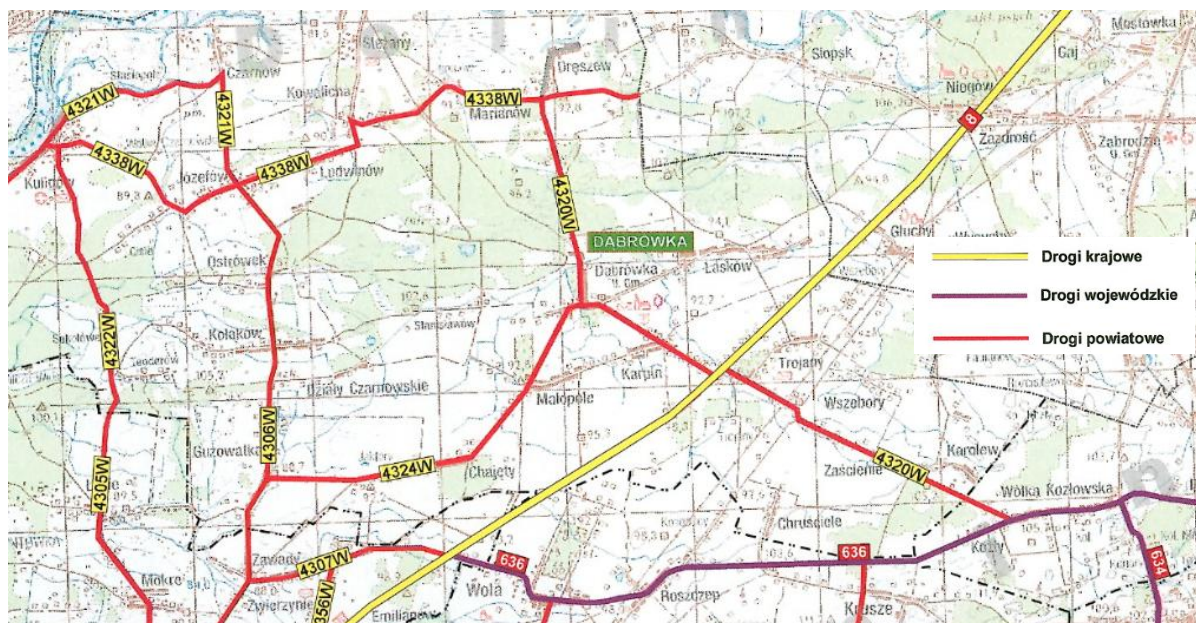
Rysunek 4. Mapa przebiegu dróg gminnych na terenie Gminy Dąbrowka

Źródło: Urząd Gminy Dąbrowka

Rysunek 5. Mapa przebiegu dróg powiatowych na terenie Gminy Dąbrowka

Źródło: <http://www.bip.powiat-wolominski.pl>

Infrastruktura drogowa stanowi istotny element rozwoju gospodarczego, a jej stan techniczny wpływa nie tylko na swobodny przepływ potoków ruchu w systemie transportu na terenie Gminy, ale oddziałuje na czystość atmosfery i parametry środowiska przyrodniczego. Sprawnie funkcjonujący, a także posiadający najwyższe parametry użytkowe system ciągów komunikacyjnych powiązanych z drogami krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi umożliwi rozwój regionu we wszelkich aspektach, gospodarczych, społecznych czy turystycznych. Ten rozwój stymulować może odpowiednio dostosowana do potrzeb użytkowników infrastruktura drogowa wyposażona w nawierzchnię twardą asfaltową z właściwie zagospodarowanym poboczem dróg (chodniki, ścieżki rowerowe) spełniające najwyższe wskaźniki bezpieczeństwa.

W roku 2014 na terenie Gminy Dąbrówka, drogi gminne o długości ogółem 116,49 km w 42% posiadały nawierzchnię twardą, ulepszoną, w 28% nawierzchnię gruntową wzmocnioną i w 30% nawierzchnię gruntową, naturalną (powierzchnia bitumiczna dróg gminnych - 48,800 km, powierzchnia dróg gminnych pokrytych kostką 0,150 km, powierzchnia gruntowa dróg gminnych ogółem – 67,540 km).

Długość dróg gminnych, które wymagają prac remontowych kształtuje się następująco:

- a. Drogi wymagające remontu: 14,70 km
- b. Drogi wymagające utwardzenia: 34,6 km
- c. Drogi wymagające budowy: ok. 10 km

Władze Gminy sukcesywnie rezerwują środki na konieczne inwestycje drogowe, prowadząc projekty w zakresie przebudowy lub modernizacji dróg. Do wybranych inwestycji ostatnio zrealizowanych w tym zakresie należą:

- d. Przebudowa drogi gminnej Zaścienie-Chruściele
- e. Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Karolew i Kowalicha
- f. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Małopole
- g. Remont drogi Marianów-Ślężany

- h. Remont drogi gminnej w miejscowości Drężew ul. Wiejska
- i. Remont drogi gminnej w miejscowości Kuligów ul. Serocka
- j. Modernizacja drogi gminnej Działy Czarnowskie – Kołaków
- k. Przebudowa drogi gminnej w Ślężanach
- l. Remont drogi gminnej w miejscowości Wszebory
- m. Modernizacja drogi Gminnej w Ślężanach, ul. Prosta
- n. Przebudowa drogi gminnej Kołaków-Sokołówek
- o. Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Lasków, ul. Wspólna

Wieloletni Plan Finansowy przewiduje w najbliższych latach w zakresie infrastruktury drogowej inwestycje dotyczące budowy, rozbudowy i przebudowy dróg wraz z towarzyszącą infrastrukturą, utwardzenie dróg gminnych, budowę parkingów na terenie Gminy oraz modernizację gminnego systemu oświetlenia ulicznego.

Na obszarze Gminy Dąbrówka brak infrastruktury linii kolejowych, a najbliższej położona stacja PKP obsługująca trasę relacji Warszawa – Białystok znajduje się w miejscowości Tłuszcz. Położenie Gminy wzdłuż drogi S8 relacji Warszawa-Helsinki w odległości około 35 km od granic stolicy sprzyja rozwojowi infrastruktury PKS. Podstawowy zatem system komunikacji zbiorowej stanowią linie sieci PKS uzupełnione przez sieć obsługiwaną przez prywatnych przewoźników (busy). Wśród zorganizowanych połączeń autobusowych na obszarze Gminy funkcjonują połączenia w relacji:

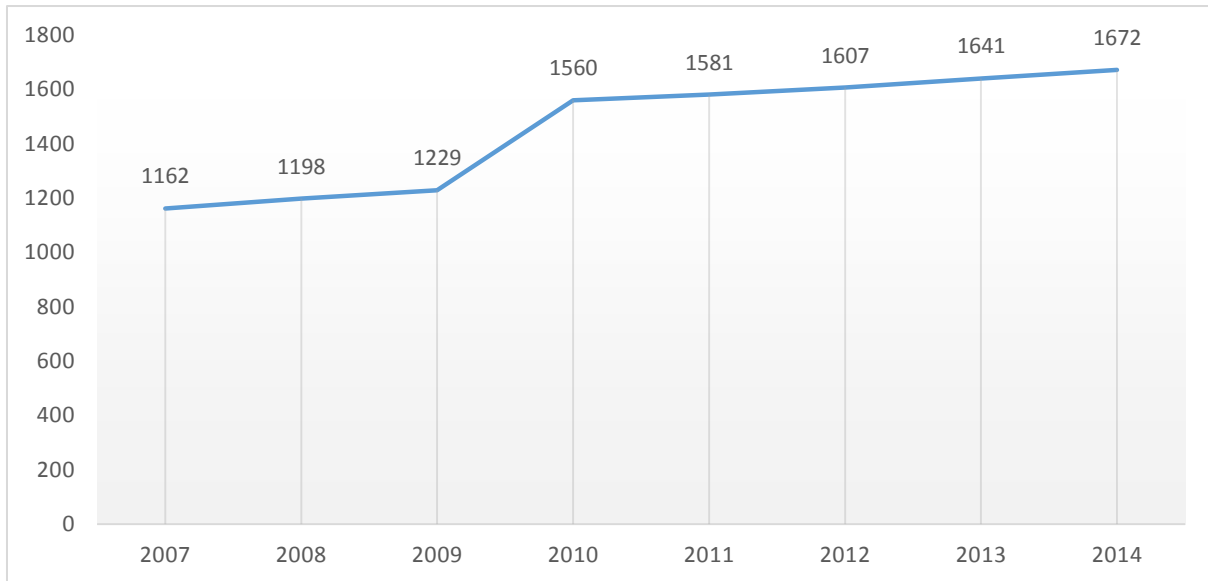
- Warszawa – Czarnów przez Radzymin – Guzowatkę
- Warszawa – Czarnów przez Radzymin – Ślężany
- Warszawa – Marki – Radzymin – Kuligów
- Warszawa – Radzymin – Lasków – Chajęty
- Warszawa Dworzec Wileński
- Warszawa-Dąbrówka przez Radzymin

4.3.2. Ciepłownictwo

Do kompetencji jednostek samorządu terytorialnego należy prowadzenie takiej polityki gospodarowania zasobami Gminy, aby w największym stopniu utrzymać zasoby przyrodnicze i ograniczyć skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska jako jeden z priorytetowych elementów zdefiniowanych w dokumencie uwzględnia konieczność rozbudowy centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą jako systemów ograniczających emisję szkodliwych produktów spalania paliw kopalnych do atmosfery. W związku z charakterem budownictwa Gminy opartym na zabudowie jednorodzinnej, Gmina nie posiada zcentralizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Według danych GUS liczba mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w ujęciu indywidualnym w latach 2007-2014 rosła systematycznie, co pokazuje wykres nr 22. W 2014 roku w centralne ogrzewanie wyposażonych było 1 641 mieszkań, co oznacza wzrost o ponad 41 % w porównaniu z rokiem 2007.

Wykres 22. Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje centralnego ogrzewania w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

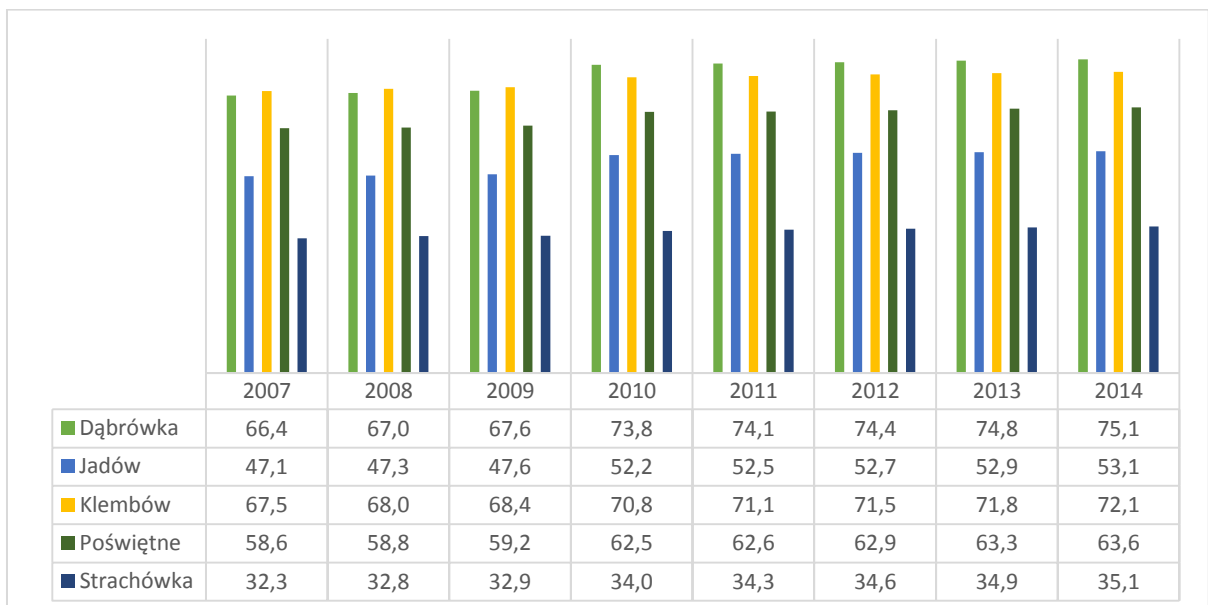

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W 2014 roku w Gminie Dąbrówka w instalację centralnego ogrzewania wyposażonych było 75,1% ogółu mieszkań, co jest korzystnym wynikiem na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego. Jak przedstawiono w poniższej tabeli oraz na wykresie nr 23 najniższy udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewania w 2014 roku odnotowano w Gminie Strachówka, najwyższy zaś na obszarze Gminy Dąbrówka.

Wykres 23. Udział mieszkań wyposażonych w instalacje centralnego ogrzewania w ogólnej liczbie mieszkań w wybranych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Większość budynków mieszkalnych jednorodzinnych w Gminie posiada ogrzewanie piecowe lub własne kotłownie na gaz lub paliwa stałe z instalacją centralnego ogrzewania. Zakłady

przemysłowe znajdujące się na terenie Gminy posiadają lokalne kotłownie i własną sieć ciepowniczą.

4.3.3. Usługi oczyszczania Gminy

Wprowadzony dnia 25.02.2013 r. Uchwałą nr XXIII/174/2013 Rady Gminy Dąbrówka Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dąbrówka określa nie tylko szczegółowe zasady utrzymania czystości w Gminie, ale także dostosowuje swoje zapisy do wymogów określonych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023. Wśród zapisów Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dąbrówka znajdują się między innymi zagadnienia dotyczące²:

- wymagań w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych;
- urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, a także warunków rozmieszczania i utrzymania tych urządzeń;
- częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych;
- wymagań dotyczących uprzątkowania błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego;
- mycia i napraw pojazdów mechanicznych;
- obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe;
- zasad utrzymywania zwierząt gospodarskich;
- obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzenia.

Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości na terenie Gminy Dąbrówka zajmuje się wyłaniana w drodze przetargu firma. Prowadzona obecnie selektywna zbiórka odpadów z nieruchomości znajdujących się na obszarze Gminy oparta jest w głównej mierze na gromadzeniu odpadów w odpowiednio określonych frakcjach. Wśród frakcji podlegających segregacji znajdują się: metale, papier i tektura, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, szkło, odpady zielone, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlano-remontowe. W Dąbrówce, na terenie Zakładu Komunalnego przy ul. Kościelnej 7 funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych tzw. PSZOK, gdzie znajduje się punkt odbiorów tzw. frakcji zielonej, odpadów budowlanych. Gmina Dąbrówka nie posiada technicznych możliwości przetwarzania odpadów komunalnych, wobec powyższego odpady kierowane są zgodnie z ustalonymi ogólnie wytycznymi do odpowiednich instalacji przeznaczonych do tego celu. Z terenu Gminy Dąbrówka odpady komunalne przyjmowane są przez Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), natomiast instalacja do kompostowania odpadów ulegających biodegradacji znajduje się w miejscowości Ławy. gmina Rzekuń zarządzana przez MPK Sp. z o.o. z siedzibą w Ostrołęce.

Poniższa tabela ilustruje ilości odebranych odpadów komunalnych w Gminie Dąbrówka w roku 2014.

² Regulamin utrzymania czystości i porządku w Gminie Dąbrówka

Tabela 24. Masa odpadów komunalnych wytwarzanych i odebranych w Gminie Dąbrówka w 2014 r.

Nazwa i adres instalacji do której zostały przekazane odpady komunalne	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
Błysk Bis Sp. z o.o. Maków Mazowiecki – sortownia przy ul. Moniuszki dz. 332	Zmieszane odpady opakowaniowe	196,87
	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	6,04
	Odpady palne	108,03
	Odpady wielkogabarytowe	31,39
	Szkło	6,3
	Tworzywa sztuczne	100,5
	Metale	19,5
MPK Sp. z o.o. Ławy, ul. Przemysłowa 45	Niese segregowane odpady komunalne	1098,92
	Szkło	1,4
	Metale	12,1
	Tworzywa Sztuczne	25,6
	Zmieszane odpady opakowaniowe	0,2
	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	1,7
Maciej Daszkiewicz Brzeziny ul. Nidziańska 87, 26-026 Morawica	Zużyte opony	4,52
MB Recykling sp. zoo ul. Bartosza Głowackiego 4a/15 25-368 Kielce	urządzenia zawierające freony	0,1
	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	2,3
Eko-Max Recykling Sp.z o.o. ul. Płochocińska 19, 03-191 Warszawa	Zmieszane odpady opakowaniowe	23,61

Źródło: Roczna Analiza stanu Gospodarki Odpadami na terenie Gminy Dąbrówka za rok 2014

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.) z dnia 13.09.1996 r. zobowiązuje gminy do opracowania corocznie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze którym zarządza. Analiza umożliwia weryfikację możliwości technicznych i organizacyjnych Gminy, a także wskazuje potrzeby inwestycyjne w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz określa masę odpadów komunalnych wytwarzanych i odebranych w roku przyjętym do analizy. Gmina Dąbrówka realizując swoje zadania i spełniając konieczne uwarunkowania prawne posiada opracowaną Roczną Analizę Stanu Gospodarki Odpadami na terenie Gminy Dąbrówka za rok 2014, która definiuje i określa wszelkie założenia i cele dotyczące prowadzonej gospodarki odpadami.

4.3.4. Sieć wodociągowa

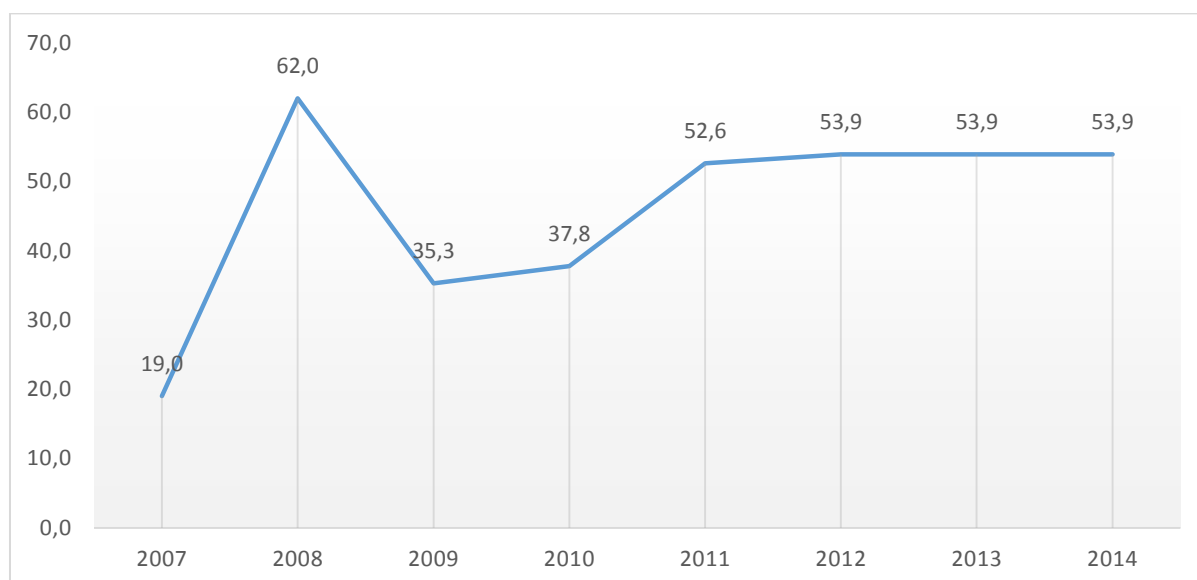
Istniejąca infrastruktura sieci wodociągowej na terenie Gminy Dąbrówka nie zaspokaja potrzeb jej mieszkańców. Według danych GUS z roku 2014 jedynie 51,9 % mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej. Procesu rozbudowy infrastruktury w ostatnich latach został zahamowany, wobec powyższego potrzeby w tym zakresie są znaczne i wymagają nieustannej uwagi ze strony władz Gminy.

Zaspokajanie potrzeb wodnych Gminy jest zdywersyfikowane i odbywa się z kilku źródeł:

- z wodociągu komunalnego,
- z własnych ujęć wód miejscowych zakładów przemysłowych, obsługujących te zakłady oraz sąsiadujące osiedla mieszkaniowe,
- z płytkich przydomowych studni kopanych.

Według danych GUS długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Dąbrówka w 2014 r. osiągnęła wartość 53,9 km. Wartość tego parametru pozostaje na niezmiennym poziomie od 2012 r..

Wykres 24. Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [km]

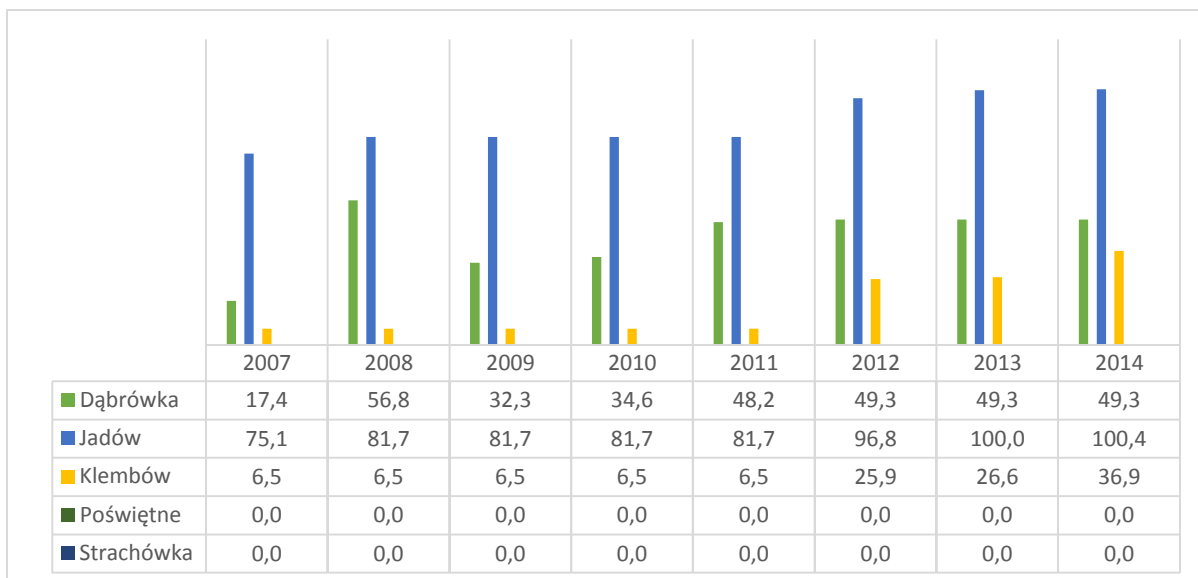

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wśród gmin wiejskich powiatu wołomińskiego, nasycenie infrastrukturą sieci rozdzielczej wodociągowej na 100 km najwyższe wskaźniki w roku 2014 uzyskała Gmina Jadów – wartość wskaźnika 100,4 km. Powyższy wskaźnik dla Gminy Dąbrówka wynosił w tym samym okresie 49,3 km.

Wykres 25. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

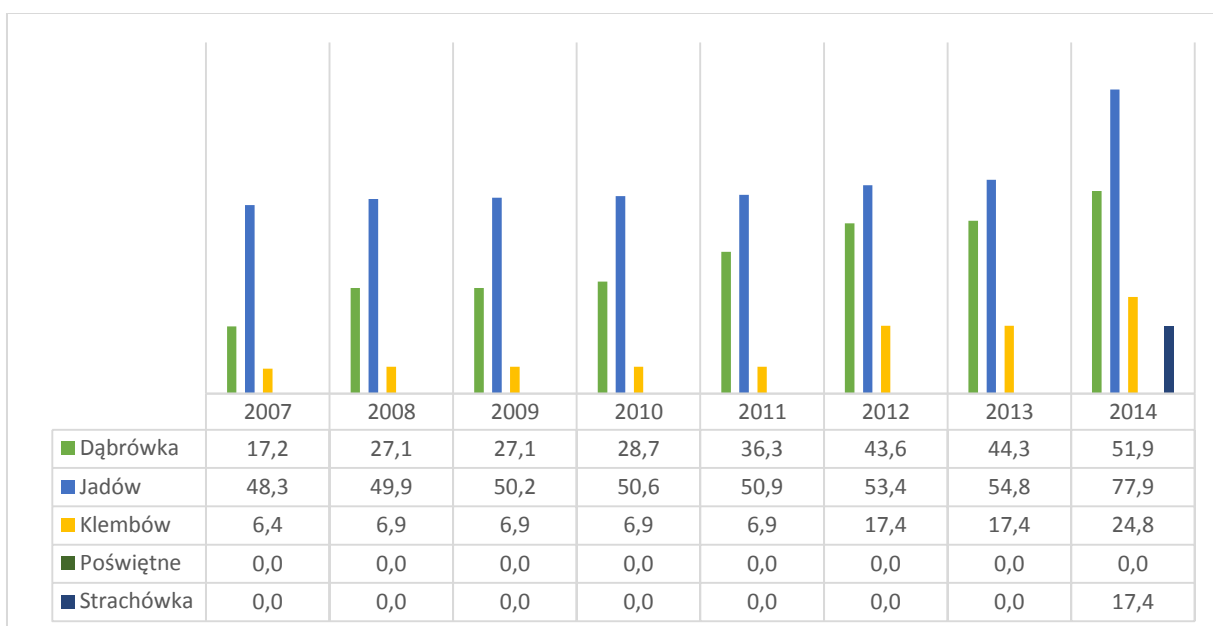

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego, sytuacja Gminy Dąbrówka przedstawia się umiarkowanie dobrze. Najwyższą wartość procentowego wskaźnika udziału ludności korzystającej z sieci wodociągowej w roku 2014, wynoszącą 77,9% odnotowano w gminie Jadów, natomiast w gminie Poświętne wartość wskaźnika była zerowa. Gmina Dąbrówka odnotowała wskaźnik na poziomie 51,9%. Rozpatrując powyższy wskaźnik przyjęty dla Gminy Dąbrówka w odniesieniu do wskaźników odnotowanych w tej materii w powiecie wołomińskim, województwie mazowieckim i Polsce, Gmina Dąbrówka osiąga znacznie niższe wskaźniki. Dla porównania wartość powyższego wskaźnika z 2014 r. dla powiatu wołomińskiego wyniosła 69,6% ludności korzystającej z sieci wodociągowej, województwa 89,3%, kraju 91,6%.

Wykres 26. Procentowy udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w wybranych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

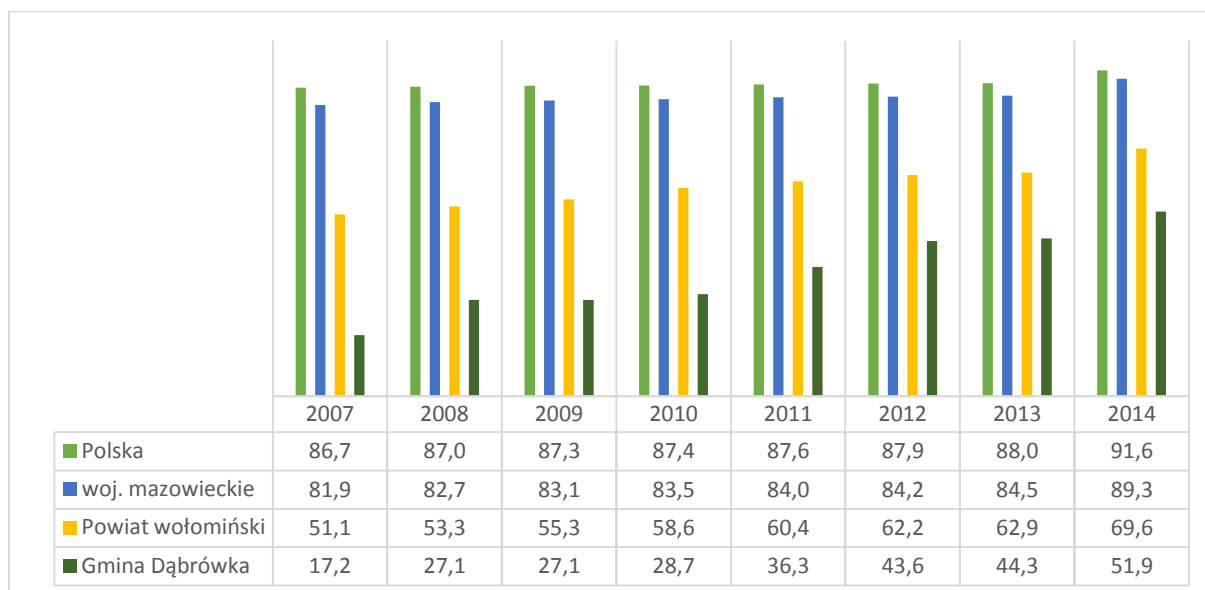

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

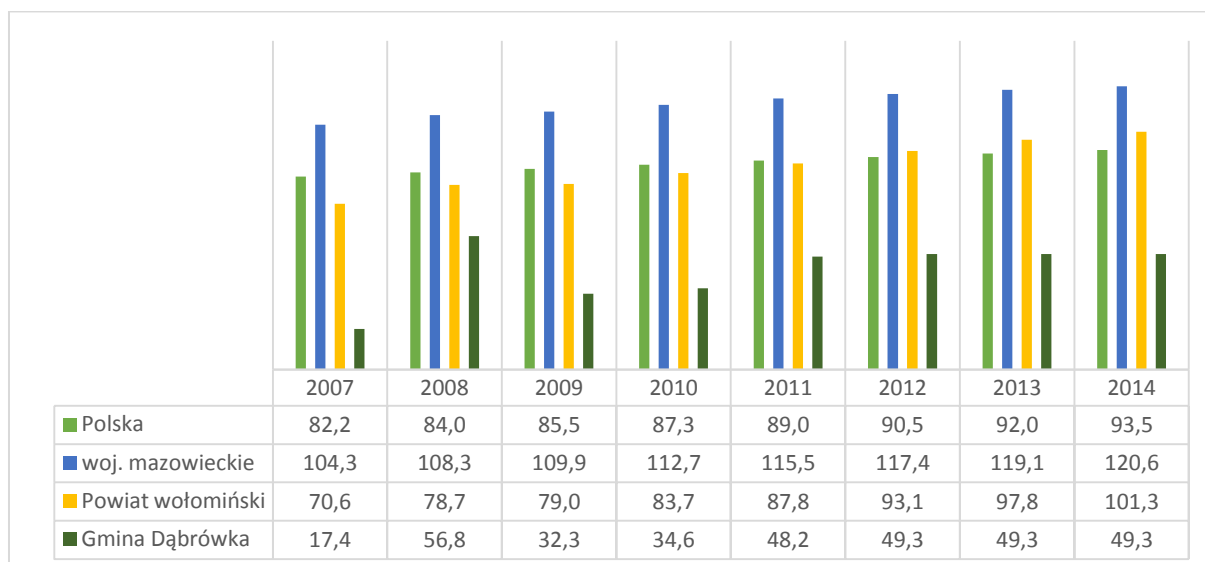
Wykres 27. Procentowy udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007- 2014 [%]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Dokonując analizy infrastruktury wodociągowej pod względem parametru sieci rozdzielczej na 100 km², wskaźniki uzyskane dla Gminy Dąbrówka w ostatnich latach znacznie odbiegają od średnich wartości przyjętych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i kraju. Wskaźnik zagęszczenia sieci rozdzielczej wodociągowej na 100 km² w Gminie Dąbrówka wynosił w 2014 roku 49,3 przy średnich wskaźnikach odnotowanych dla powiatu wołomińskiego na poziomie 101,3 km; województwa mazowieckiego 120,6 km i Polski 93,5 km. Wśród innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego największe zagęszczenie siecią rozdzielczą wodociągową odnotowała w roku 2014 Gmina Jadów (wskaźnik na poziomie 100,4 km). Poniższe wykresy ilustrują wskazane zjawisko.

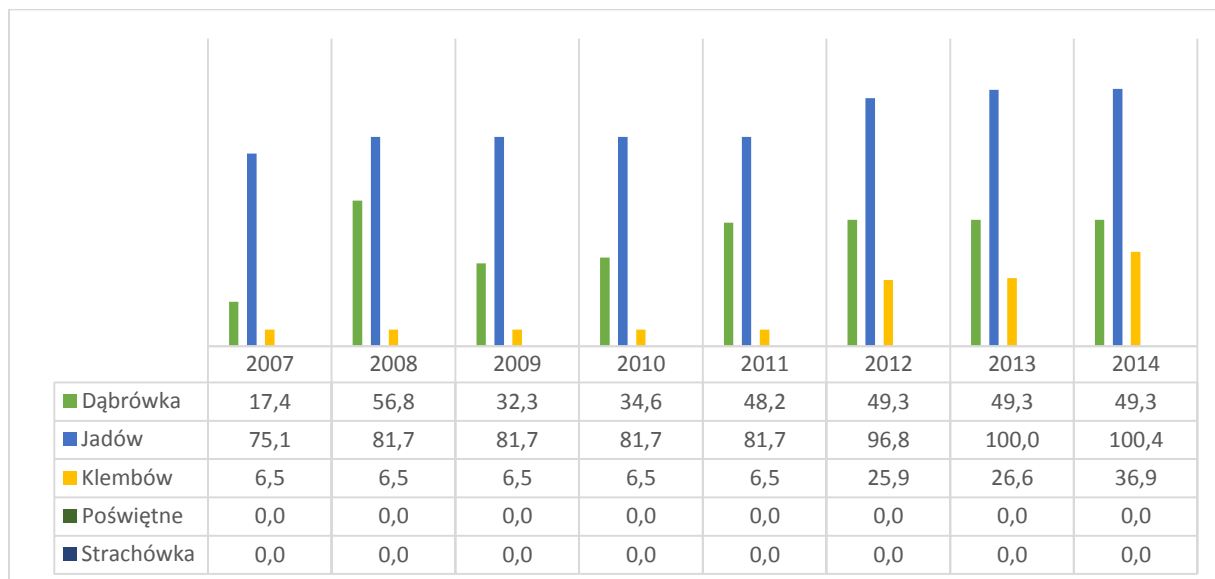
Wykres 28. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014 [km]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wykres 29. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [km]

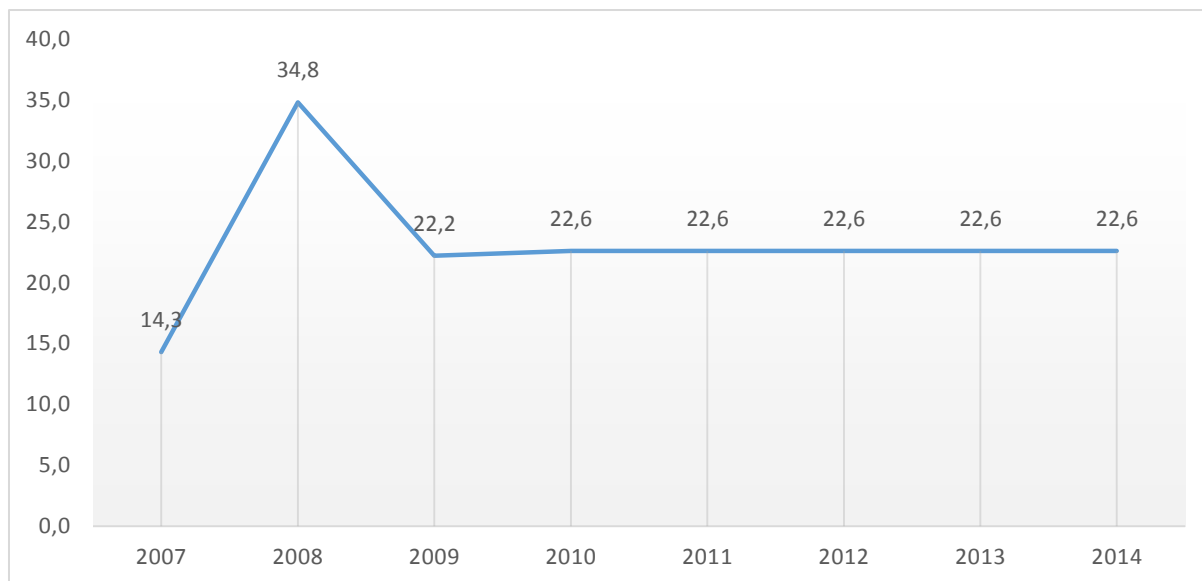
Przeprowadzona analiza danych wskazuje na to, że obecny stopień uporządkowania gospodarki wodnej w znacznej mierze nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Obecna sytuacja oraz konieczność prowadzenia działań zmierzających do dalszego dynamicznego rozwoju Gminy będzie wymuszała zabezpieczenia środków i planowania niezbędnych inwestycji w zakresie infrastruktury wodociągowej. Dokument Wieloletniego Planu Finansowego dla Gminy Dąbrówka wskazuje jako zaplanowane inwestycje między innymi te, które odnoszą się do budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej.

4.3.5. Sieć kanalizacyjna

Zgodnie z danymi GUS długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Dąbrówka w 2014 roku wynosiła ogółem 22,6 km i pozostawała na stałym poziomie od 2010 roku.

Długość infrastruktury czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 przedstawiono na poniższym wykresie.

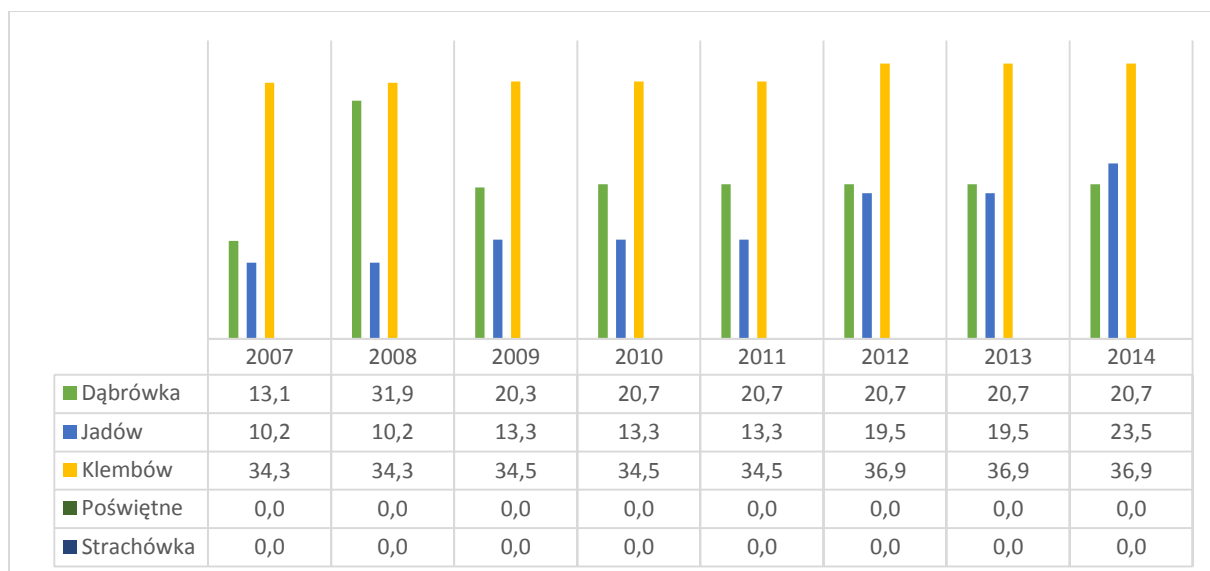
Wykres 30. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [km]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Rozpatrując wskaźnik dotyczący sieci rozdzielczej kanalizacyjnej na 100 km² Gmina Dąbrówka w 2014 r. odnotowała wartość wskaźnika na poziomie 20,7 km. Największe zagęszczenie infrastrukturą kanalizacyjną wśród innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego posiadała w tym samym okresie gmina Klembów (36,9 km). Sytuacja Gminy na tle wskaźników tego parametru odnotowanych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polskie kształtuje się niekorzystnie. Gmina osiągnęła w roku 2014 znacznie niższe wskaźniki w tej materii, niż wskaźniki przyjęte dla nadrzędnych terytorialne jednostek samorządu. Zdecydowaną pozycję wśród nich zajmuje powiat wołomiński z wartością wskaźnika na poziomie 72,3 km, co umiejscawia powiat powyżej wskaźników wojewódzkich i krajowych. Poniższe wykresy ilustrują omawiane zagadnienie.

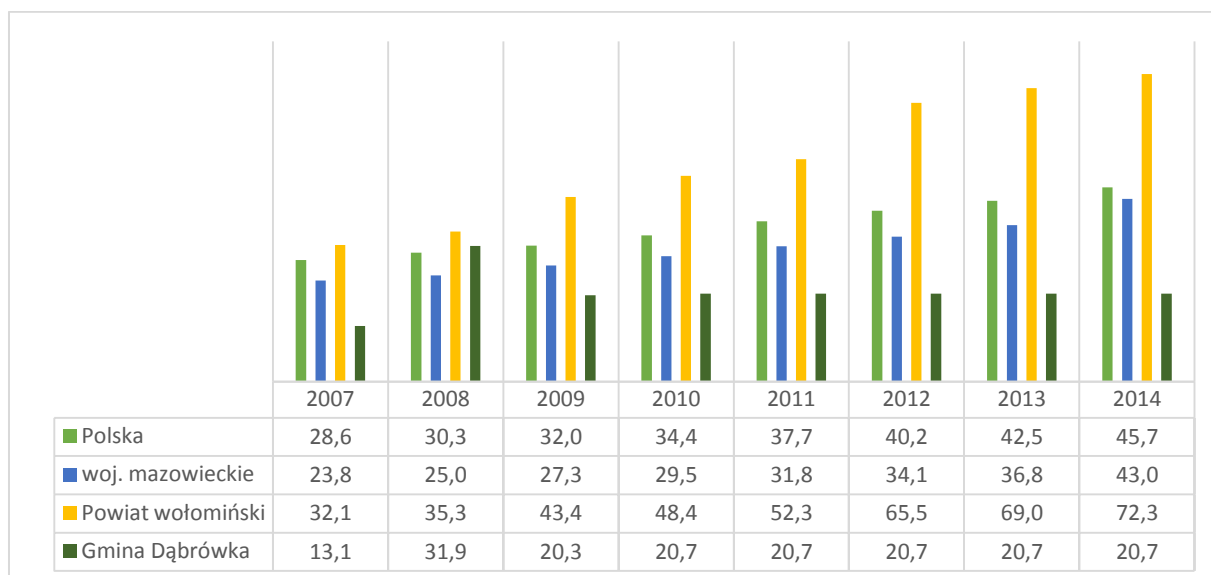
Wykres 31. Sieć rozdzielcza kanalizacyjna na 100 km² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [km]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

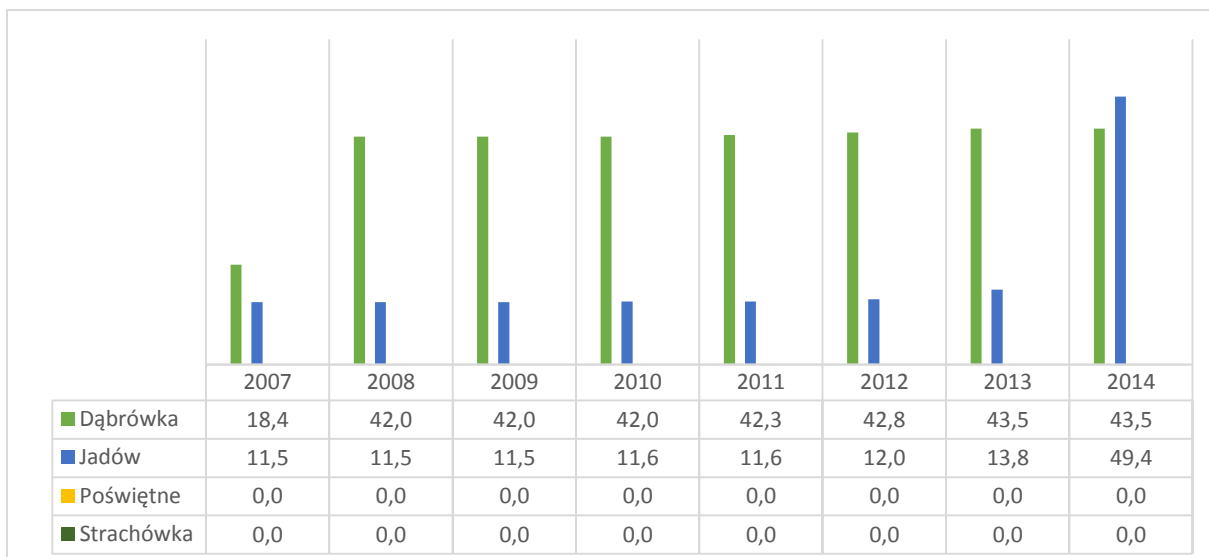
Wykres 32. Sieć rozdzielcza kanalizacyjna na 100 km² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014 [km]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

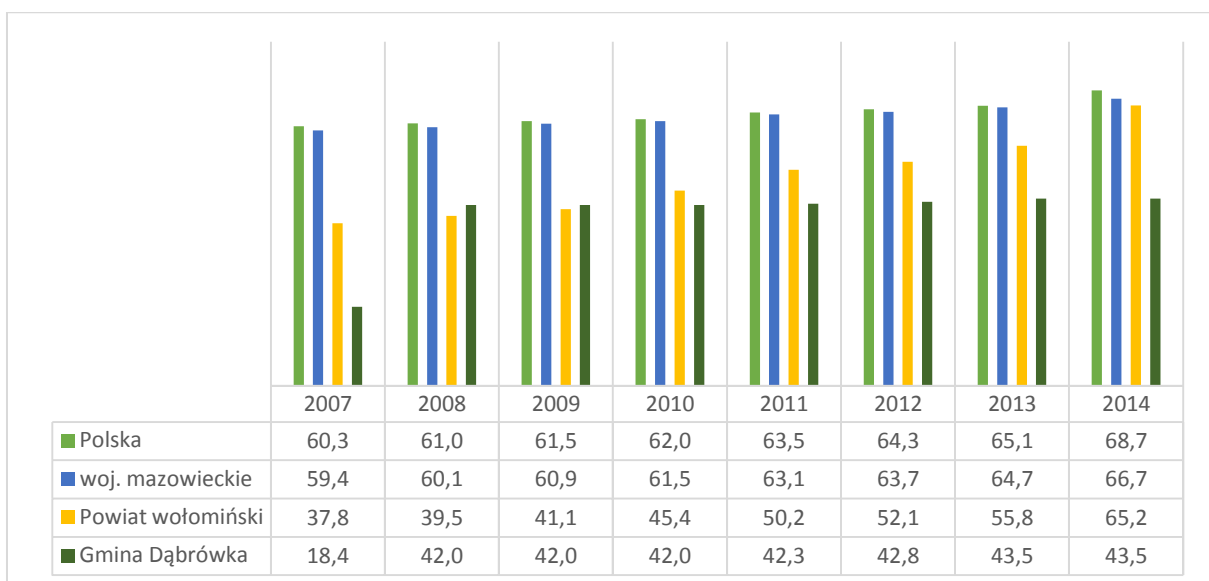
W odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w zakresie udziału ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców Gmina Dąbrówka osiąga nieco niższe wskaźniki niż gmina Jadów będąca liderem w tej materii wśród gmin wiejskich powiatu wołomińskiego. W roku 2014 w Gminie Dąbrówka 43,5 % ludności korzystało z sieci kanalizacyjnej. Niestety wskaźnik ten pozostaje na znacznie niższym poziomie, niż średnie wskaźniki tego parametru odnotowane dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski. Poniższe wykresy ilustrują wskazaną tendencję.

Wykres 33. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w wybranych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS..

Wykres 34. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w Gminie Dąbrówka, powiecie wołomińskim, województwie mazowieckim i kraju w latach 2007-2014 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zakład Gospodarki Komunalnej (ZGK) obsługuje Gminę Dąbrówka w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej. W swojej ofercie posiada między innymi³:

- Świadczenie usług z zakresu eksploatacji i konserwacji wodociągów gminnych oraz stacji uzdatniania wody.
- Świadczenie usług z zakresu eksploatacji i konserwacji gminnej sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków.
- Zadania z zakresu prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi.
- Świadczenie usług z zakresu utrzymania i konserwacji zieleni komunalnej.

³ <http://www.powiat-wolominski.pl/pliki2/2014%20Kasia/Mapa%20uslug%20komunalnych.pdf>

- Świadczenie usług z zakresu utrzymania i konserwacji gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.
- Świadczenie usług z zakresu organizacji robót publicznych.
- Świadczenie usług z zakresu wykonywania zadań określonych w planach Urzędu Gminy

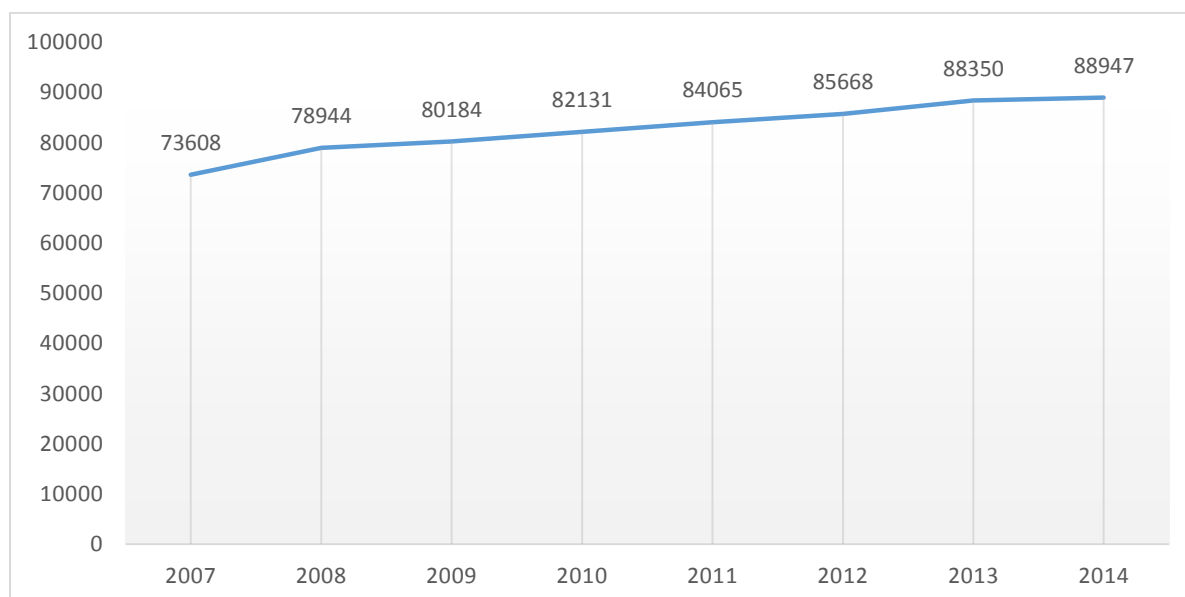
Przeprowadzona analiza wskazuje, iż należy intensyfikować działania związane z przeprowadzeniem kolejnych inwestycji, które nie tylko doprowadzą do rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej w Gminie, ale tym samym umożliwią w szerokim kontekście dynamiczny rozwój gminy, stwarzając dogodne warunki życia i pracy dla nowych mieszkańców i inwestorów zamierzających rozpocząć w Gminie prowadzenie działalności gospodarczej. Potrzeba dbałości i podnoszenie standardów w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wymiennie wpływa na stan środowiska naturalnego, co jest niezwykle ważne w odniesieniu do walorów środowiskowych Gminy, które niewątpliwie Gmina posiada.

Wieloletni Plan Finansowy Gminy przewiduje w związku z powyższym, wśród wielu inwestycji między innymi: budowę oczyszczalni ścieków w Czarnowie, modernizację oczyszczalni ścieków w Dąbrówce oraz działania edukacyjne dla mieszkańców w zakresie podnoszenia świadomości społecznej w kontekście ochrony środowiska.

4.3.6. Sieć gazowa

W 2014 r. długość czynnej sieci gazowej ogółem na terenie Gminy Dąbrówka według danych GUS wynosiła 88 947 m. Liczba ludności korzystającej z sieci w analizowanym okresie wynosiła 2 629 osób i na przestrzeni lat 2007-2014 (poza rokiem 2012, kiedy wartość wskaźnika spadła) odnotowano systematyczny wzrost wskaźnika.

Wykres 35. Długość czynnej sieci gazowej ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [m]

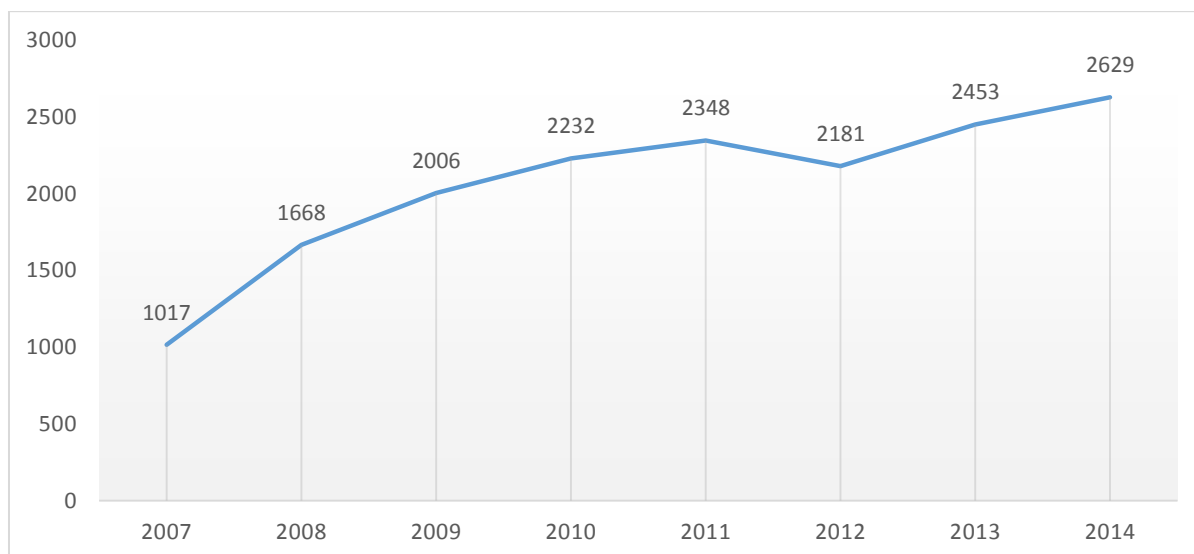

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

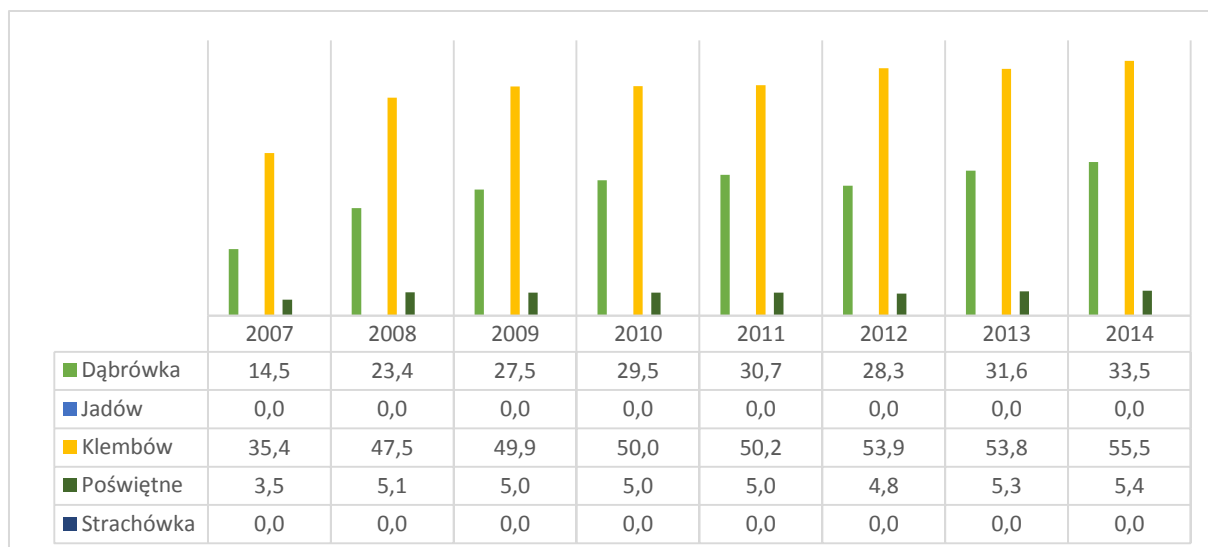
Wykres 36. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Nasylenie infrastruktury gazowej w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do procentowej liczby ludności korzystającej z sieci gazowej na tle wyników innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego, prezentuje się korzystnie. Procentowy wskaźnik korzystających z sieci gazowej w Gminie w 2014 roku ukształtował się na poziomie 33,5%. Wyższy, procentowy wskaźnik korzystających z sieci gazowej odnotowała jedynie gmina Klembów. Poniższy wykres odnosi się do omawianych danych i ilustruje istotę zjawiska.

Wykres 37. Procentowy wskaźnik osób korzystających z sieci gazowej w wybranych Gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

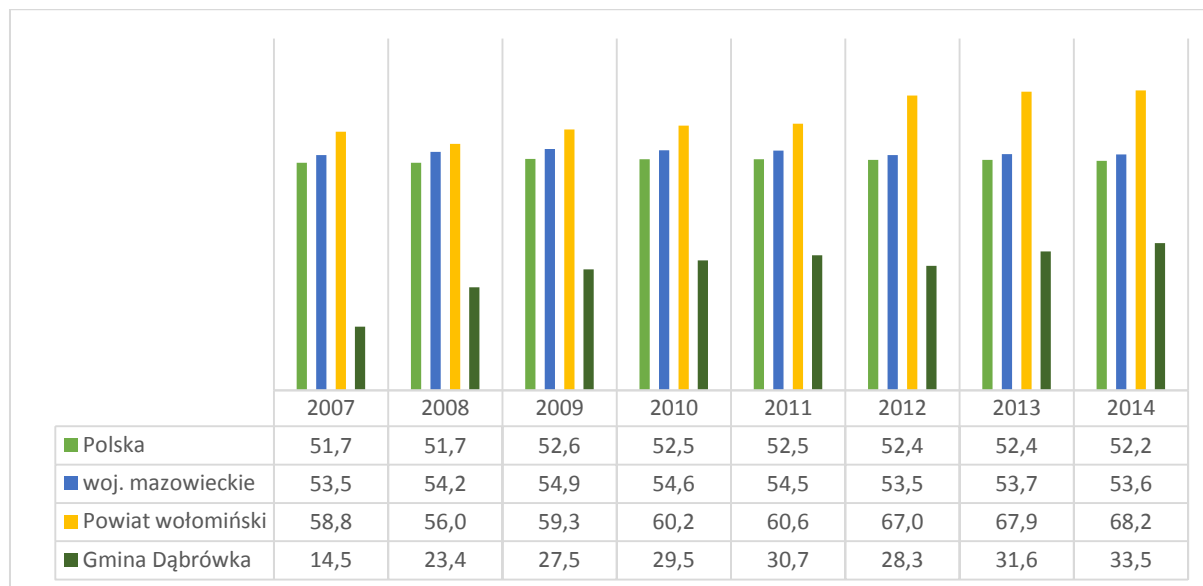
Odniesienie wskaźnika procentowej liczby ludności korzystającej z sieci gazowej do danych odnotowanych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i kraju

umiejscawia Gminę Dąbrówka w stosunkowo mało korzystnej sytuacji. W roku 2014 powyższy wskaźnik wynosił zaledwie 33,5 % ludności korzystającej z sieci gazowej, wobec wskaźnika odnotowanego dla powiatu wołomińskiego na poziomie 68,2 %, wskaźnika odnotowanego dla województwa mazowieckiego na poziomie 53,6 % oraz wskaźnika odnotowanego dla Polski wynoszącego 52,2 %.

Wykres 38. Procentowy wskaźnik osób korzystających z sieci gazowej w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014 [%]

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

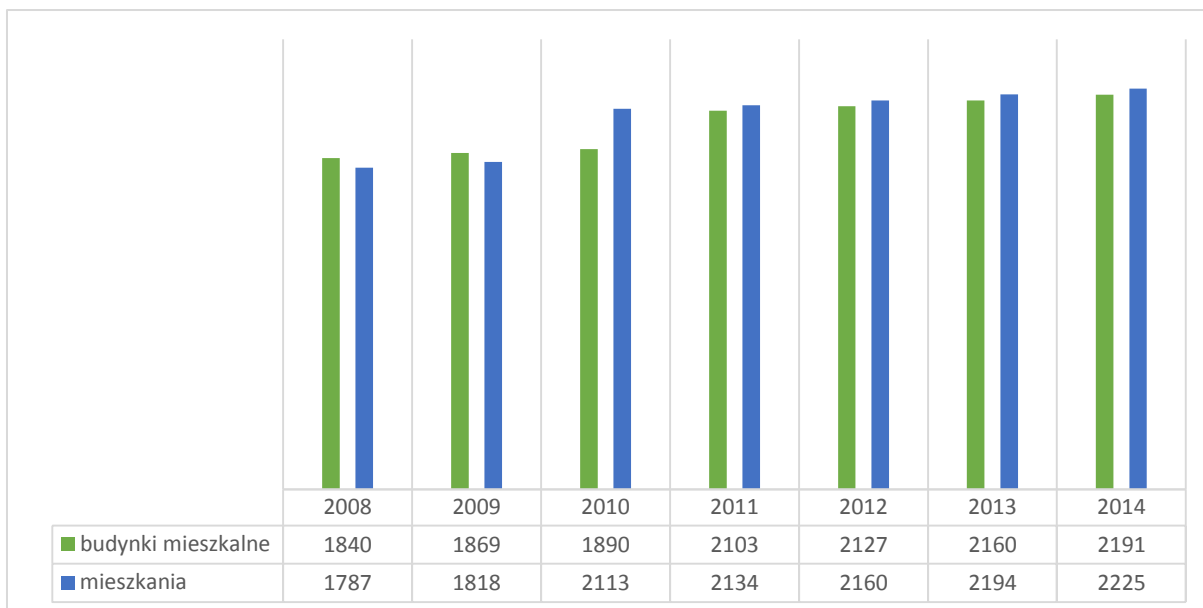
Stosunkowo mało korzystna sytuacja w odniesieniu do infrastruktury gazowej w Gminie Dąbrówka niewątpliwie negatywnie rzutuje na postrzeganie Gminy dla obecnych i przyszłych inwestorów, a także wpływa na wskaźniki dotyczące poziomu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego i ogólny stan środowiska naturalnego. Systematyczne podnoszenie poziomu nasycenia infrastrukturą gazową umożliwi rozwój Gminy na wielu płaszczyznach: gospodarczej, społecznej i środowiskowej.

4.3.7. Mieszkalnictwo

Na przestrzeni lat 2008-2014 zarówno liczba budynków mieszkalnych, jak i liczba mieszkań w Gminie Dąbrówka wykazywały tendencję wzrostową. W 2014 roku liczba budynków mieszkalnych wyniosła 2 191, natomiast liczba mieszkań ukształtowała się na poziomie 2 225. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie Dąbrówka w roku 2014 według danych GUS wynosiła 109,5 m² i była wyższa niż analogiczne średnie wskaźniki odnotowane w tym samym okresie w powiecie wołomińskim (84,3 m²), województwie mazowieckim (71,7 m²) i Polsce (73,4 m²).

Wykres 39. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkań w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014

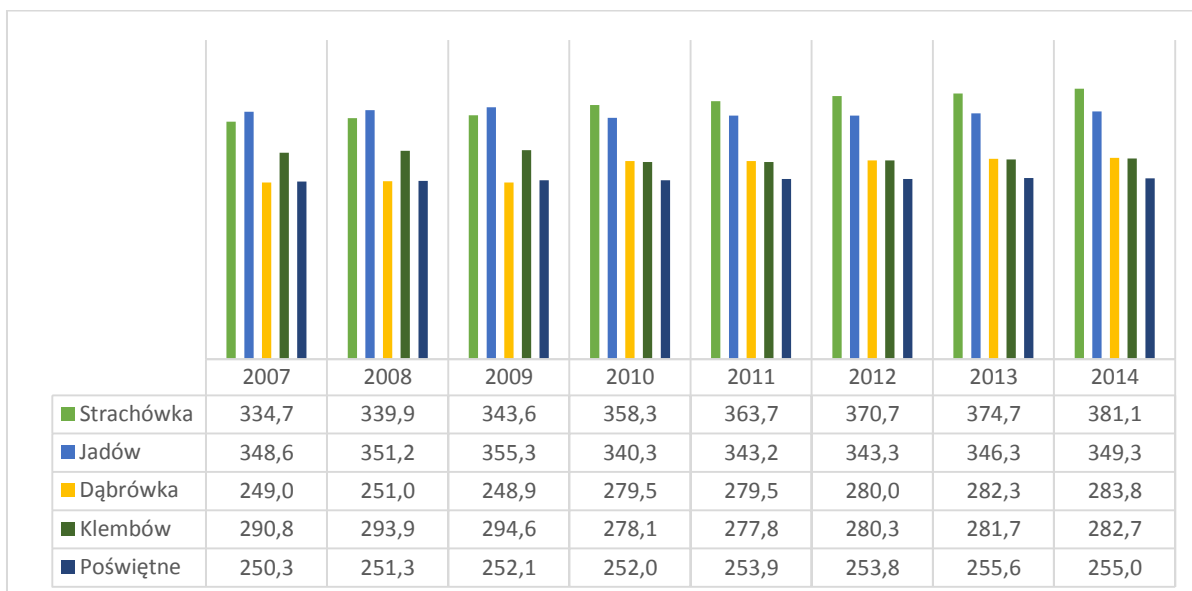

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców dla Gminy Dąbrówka osiągnął w roku 2014 średnią wartość, która wynosiła 283,8. Najwyższy wskaźnik odnotowano w Gminie Strachówka (381,1), natomiast najniższy w Gminie Poświętne (255,0). Dane te zostały zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres 40. Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

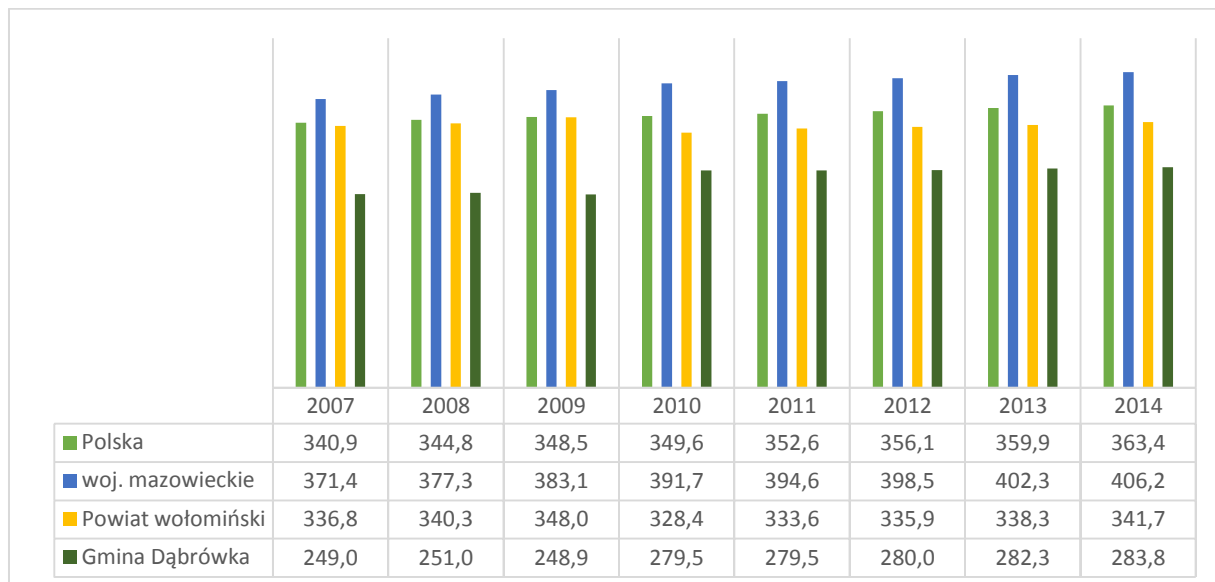
Zestawienie omawianego wskaźnika osiągniętego dla Gminy Dąbrówka ze średnimi wskaźnikami odnotowanymi dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i kraju, jest niekorzystne. Wszystkie wskazane, nadrzędne terytorialnie jednostki osiągają wyższe wskaźniki niż Gmina

Dąbrówka w zakresie liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców. Szczegółowe zestawienie danych prezentuje poniższy wykres.

Wykres 41. Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka na tle wskaźników powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2007-2014

Źródło: Opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Warunki mieszkaniowe w znacznej mierze są determinowane przez wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne. Według danych GUS w Gminie Dąbrówka większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych urządzeń techniczno-sanitarnych. Na przestrzeni lat 2007-2014 widoczny jest systematyczny, chociaż powolny wzrost większości wskaźników.

Tabela 25. Udział mieszkań wyposażonych w poszczególne urządzenia techniczno-sanitarne w liczbie mieszkań ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [%]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wodociąg	79,0	79,4	79,8	89,4	89,5	89,6	89,7	89,9
łazienka	74,5	75,0	75,5	86,0	86,2	86,3	86,6	86,7
centralne ogrzewanie	66,4	67,0	67,6	73,8	74,1	74,4	74,8	75,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – gospodarka komunalna i mieszkaniowa.

Chociaż wyposażenie mieszkań w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne nie odbiega znacząco od przeciętnych standardów (z wyłączeniem wyposażenia w gaz sieciowy- wskaźnik na relatywnie niskim poziomie), a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Dąbrówka jest znacznie wyższa, niż średnie wskaźniki przyjęte dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski, jednak liczba mieszkań na 1 000 ludności pozostaje w Gminie na znacznie niższych parametrach, niż odnotowane, średnie wskaźniki tego parametru.

W odniesieniu do zasobów mieszkaniowych Gminy Dąbrówka niezbędne są zmiany umożliwiające

rozwój budownictwa mieszkaniowego, tworzenie zachęt inwestycyjnych dla przyszłych mieszkańców, wpływających na rozwój Gminy i jej pozytywny wizerunek.

4.4. Opis infrastruktury i sfery społecznej

4.4.1. Edukacja

Baza edukacyjna Gminy Dąbrowka funkcjonuje w oparciu placówki edukacyjne, które stanowią jednocześnie jednostki organizacyjne Gminy Dąbrowka. Należą do nich:

- Szkoła Podstawowa im. Cypriana Kamila. Norwida w Dąbrowce
- Szkoła Podstawowe im. Jana Pawła II w Guzowatce
- Zespół Szkół w Józefowie (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bitwy Warszawskiej 1920 Roku i Publiczne Gimnazjum w Józefowie im. Księdza Ignacego Skorupki)
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adeli Goszczyńskiej we Wszeborach
- Publiczne Gimnazjum w Dąbrowce im. Tadeusza Kościuszki

Na obszarze Gminy działają także dwa przedszkola: Przedszkole Samorządowe w Dręszewie „Pod wesołym Ekoludkiem” w Dręszewie oraz Przedszkole Niepubliczne w Chajętach.

Rysunek 6. Szkoła Podstawowa im. C.K. Norwida w Dąbrowce

Źródło: <http://www.old.dabrowka.net.pl/index.php?cmd=zawartosc&opt=pokaz&id=116&lang=&dzial=>

Rysunek 7. Publiczne Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Dąbrowce

Źródło: <http://www.old.dabrowka.net.pl/index.php?cmd=zawartosc&opt=pokaz&id=115&lang=&dzial=>

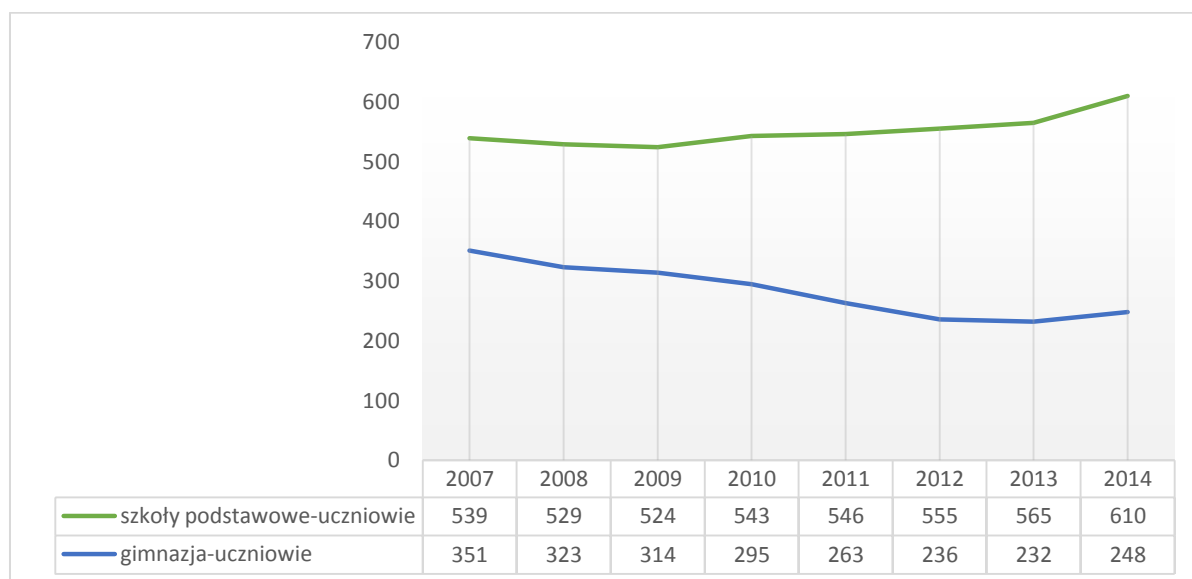
Zgodnie z danymi GUS liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 podlegała okresowym wahaniom. W latach 2007-2009 wskaźnik liczby uczniów spadał, natomiast od roku 2010 liczba uczniów w szkołach podstawowych sukcesywnie wzrasta, spada natomiast wskaźnik liczby uczniów w gimnazjach (poza rokiem 2014-kiedy odnotowano wzrost wskaźnika liczby uczniów).

Tabela 26. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Nazwa placówki	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Szkoły podstawowe	539	529	524	543	546	555	565	610
Szkoły gimnazjalne	351	323	314	295	263	236	232	248

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne.

Wykres 42. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

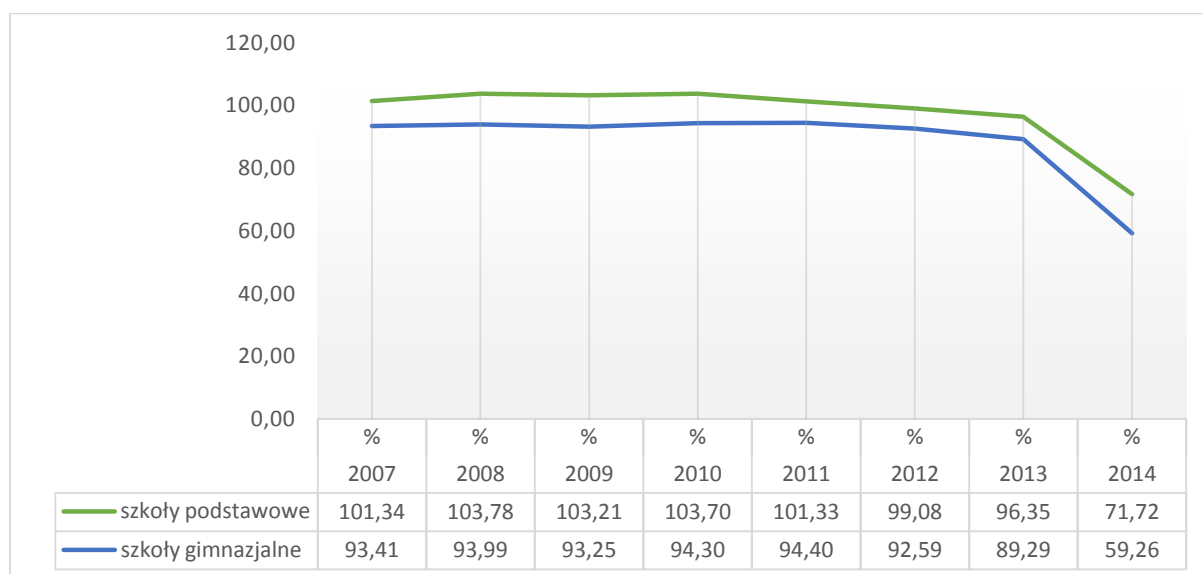
Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Liczba placówek edukacyjnych, które działają na terenie Gminy Dąbrówka w odniesieniu do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych pozostaje od kilku lat na stałym poziomie.

Współczynnik skolaryzacji netto, który definiuje się jako wyrażony procentowo stosunek liczby osób uczących się w nominalnym wieku kształcenia na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, w Gminie Dąbrówka wyniósł w 2014 roku 71,72% w odniesieniu do szkolnictwa podstawowego. Wartość tego parametru na przestrzeni ostatnich lat dla powyższych typów placówek edukacyjnych wykazywała tendencję spadkową, szczególnie zauważalną w roku 2013. Dla gimnazjów wskaźnik ukształtował się w 2014 roku na poziomie 59,26% i także sukcesywnie spadał. Takie wartości współczynnika oznaczają, że zarówno w szkołach podstawowych jak i gimnazjach na terenie Gminy część uczniów z jej obszaru objęta obowiązkiem szkolnym uczęszcza do placówek prowadzących działalność na terenie innych jednostek administracyjnych. Zmiany powyższego wskaźnika zostały zaprezentowane poniżej.

Władze Gminy czynią starania w zakresie poprawy bazy lokalowej placówek oświatowych. Gmina czyni także starania dotyczące zapewnienia w placówkach szkolnych opieki świetlicowej w wydłużonym czasie godzinowym oraz objęcie opieką przedszkolną dzieci 3 i 4-letnich.

Wykres 43. Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do danych dotyczących poziomu wykształcenia na terenie Gminy Dąbrówka, brak jest aktualnych statystyk w tym zakresie. Dane uzyskane podczas Narodowego Spisu Powszechnego 2011 dotyczące powiatu wołomińskiego wskazują na wzrost od roku 2002 liczby osób z wykształceniem wyższym. Wzrost ten wyniósł ponad 140%. Na wyższym poziomie ukształtowała się także liczba mieszkańców powiatu z wykształceniem średnim i policealnym, mniej odnotowano natomiast osób z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia. Liczba osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym utrzymała się na podobnym poziomie. Powyższe dane świadczą o zdecydowanej poprawie w zakresie poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu wołomińskiego.

Należy uznać, że podobna tendencja dotyczy także Gminy Dąbrówka.

Tabela 27. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu wołomińskiego w 2011 roku w porównaniu z rokiem 2002

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	zmiana procentowa
wyższe	14 561	35 528	143,99%
średnie i policealne	53 017	63 072	18,97%
zasadnicze zawodowe	36 879	36 713	-0,45%
gimnazjalne	-	9 031	-
podstawowe ukończone	49 435	34 458	-30,30%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	5 634	2 036	-63,86%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Narodowy Spis Powszechny 2002 oraz 2011.

4.4.2. Kultura i sztuka

Gmina Dąbrówka mając na uwadze konieczność zapewnienia mieszkańcom możliwości wszechstronnego rozwoju, wspiera działania w zakresie prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej poprzez działalność placówek, proponujących szeroką ofertę kulturalną. Należą do nich:

- Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce

- Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrówce

Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce funkcjonuje od roku 2000, prowadząc swoje działania zgodnie z przyjętym statutem w zakresie upowszechniania kultury, prowadzenia zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, organizacji imprez kulturalnych, warsztatów, wystaw malarskich i fotograficznych. W ramach działalności placówki dla mieszkańców Gminy oferowana jest możliwość udziału w następujących, stałych zajęciach i sekcjach:

- nauki języka angielskiego
- zajęć karate
- zajęć zumby
- zajęć plastycznych
- zajęć nauki gry na instrumentach muzycznych
- zajęć teatralnych
- zajęć wokalnych
- zajęć hip-hopu
- zajęć nauki gry w szachy
- zajęć baletowych

Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce jest organizatorem licznych koncertów, recitali, przeglądów poetyckich i spotkań autorskich. Od roku 2000 placówka jest inicjatorem Powiatowego Konkursu Poetyckiego „Cyprian Norwid Poeta Naszej Ziemi”, w którym uczestnicy wyłaniany są poprzez gminne i miejskie eliminacje, przeprowadzane przez domy kultury i placówki oświatowe kilku powiatów. Prezentowane utwory Norwida wykonywane są w trzech kategoriach: recytacji indywidualnej, teatrze jednego aktora oraz poezji śpiewanej. Nagrodą specjalną, za wybitną interpretację utworu poety stanowi statuetka przedstawiająca jego wizerunek. Warto zaznaczyć, iż współorganizatorem konkursu jest Porozumienie Domów i Ośrodków Kultury Powiatu Wołomińskiego, do którego należy Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce oraz Dąbrówckie Stowarzyszenie „Ścieżkami Norwida”, natomiast honorowy patronat nad konkursem sprawuje Marszałek Województwa Mazowieckiego i Starosta Wołomiński. Placówka jest także organizatorem Powiatowego Pleneru Malarskiego pn.: „Wspomnienie miejsc dzieciństwa Cypriana Norwida”, dla uczestników z powiatu wołomińskiego oraz ościennych powiatów.

Rysunek 8. Wizerunek statuetki- nagrody w konkursie Poetyckim „Cyprian Norwid Poeta Naszej Ziemi oraz fotografia z pleneru malarskiego „Wspomnienie miejsc dzieciństwa Cypriana Norwida”

Źródło: <http://www.gckdabrowka.net.pl>

W ramach działalności placówki organizowano obchody „Nocy Świętojańskiej” imprezy kultywującej tradycję i obrzędowość związaną z Nocą sobótkową. Trwające podczas imprezy konkursy i występy lokalnych zespołów ludowych i profesjonalnych artystów gromadzą liczne rzesze mieszkańców.

Rysunek 9. Impreza „Nocy Świętojańskiej” organizowana przez Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce i sołectwo Chruściele

Źródło: <http://www.gckdabrowka.net.pl>

Gminne Centrum Kultury mając na uwadze konieczność stałego rozszerzania oferty prowadzonych działań i zajęć pozyskało środki dotacyjne w ramach PROW 2007-2013 oraz funduszy w ramach PO „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013” na rozbudowę obiektu Gminnego Centrum Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Dąbrówce.

Uzyskane fundusze pozwoliły na doposażenie obiektu w niezbędny sprzęt, ale przede wszystkim umożliwiły stworzenie nowoczesnego i funkcjonalnego zaplecza technicznego, a także pozwoliły na rozbudowę Sali widowiskowej wraz z antresolą.

Dzięki organizacji projektu pn.: „Ocalić tożsamość”, którego pomysłodawcą i realizatorem było Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce, mieszkańcy otrzymali możliwość zapoznania się z historią regionu uwiecznioną na starych fotografiach. Zebrano wówczas kilkaset zdjęć powstałych od lat 20-tych aż do lat 50-tych XX w., które umożliwiły stworzenie wystawy obrazującej historię życia codziennego lokalnej społeczności zatrzymaną w kadrze.

Publikacja o tym samym tytule zawierająca zdjęcia i dokumenty społeczności Gminy Dąbrówka wydana dzięki pozyskanym środkom unijnym w roku 2011 stanowi wyjątkowy dla mieszkańców dokument, pozwalający spojrzeć w szerszym kontekście na swój rodowód i korzenie, stwarzając możliwość utożsamienia się z miejscem i regionem, a w konsekwencji rozbudzenia społecznej przynależności i współodpowiedzialności za tzw. „małą ojczyznę”.

Rysunek 10. Fragment publikacji „Ocalić tożsamość”

Źródło: <http://www.gckdabrowka.net.pl>

Innym projektem zrealizowanym w roku 2012 przez GCK w Dąbrowce był projekt pn. „Śladami historii Dąbroweckiej Ziemi”. Historia regionu, a także 570 rocznica powstania parafii i kościoła parafialnego stała się kanwą imprezy zorganizowanej dla mieszkańców. Innymi zorganizowanymi przez placówkę przedsięwzięciami były między innymi następujące konkursy plastyczne i spotkania z historią:

- „Miejsca w naszej gminie, które warto odwiedzić”
- „Moja miejscowość”
- „Opowiedz mi babciu, opowiedz mi dziadku”
- „Wielkanoc 1944”
- „Historia mi bliska”
- Konkurs wiedzy o historii najnowszej i dniu dzisiejszym gminy Dąbrowka
- „Oni tworzyli naszą historię”
- „Śladami naszej historii”
- „Moje miejsce – moja historia”

Inicjatywą godną zaprezentowania był z pewnością fakt organizacji przez placówkę festiwalu folklorystycznego pn. „Folklor w krainie Bugu” organizowanego w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 – LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 i przy udziale finansowym Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Festiwal prezentował folklor zespołów nie tylko z Polski, ale także z całego świata między innymi: Korei, Ukrainy, Węgier, Mołdawii, Portugalii, Słowacji, Francji, Estonii, Gruzji, Serbii, Rumunii, Białorusi.

W ramach działalności Gminnego Centrum Kultury w Dąbrowce prowadzone są spotkania czterech Kół Gospodyń Wiejskich: „Dąbrowianki”, „Chajęczanki”, „Chruścielanki” oraz „Nadbużanki”. Przedstawicielki Kół Gospodyń Wiejskich w zorganizowanych spotkaniach dla dzieci z przedszkoli i placówek oświatowych Gminy prezentują tradycje i zwyczaje regionu dotyczące codziennych tradycyjnych czynności gospodarskich związanych między innymi z umiejętnością kisenia kapusty, wyrobu masła czy obsługi kołowrotka.

Rysunek 11. Zdjęcia z Festiwalu folklorystycznego „Folklor w krainie Bugu”

Źródło: <http://www.gckdabrowka.net.pl>

Inną placówką działającą w Gminie Dąbrówka w obszarze kultury jest **Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrówce**. Biblioteka zawiera bogate zbiory woluminów, w rozległych obszarach tematycznych zarówno dla najmłodszych czytelników, młodzieży oraz dorosłych. Wśród swoich zasobów oferuje możliwość wypożyczenia książek z dziedziny literatury pięknej, popularnonaukowej, czasopism branżowych, materiałów audiowizualnych oraz skorzystania z dostępu do bezpłatnego Internetu. Biblioteka posiada nowoczesne, funkcjonalne wnętrza dostosowane do potrzeb wszystkich użytkowników- zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Zgodnie z jej celem statutowym popularyzuje wiedzę i czytelnictwo, ale także upowszechnia kulturę poprzez prowadzenie działalności w szerokim spektrum działań kulturalnych. Powiatowa Biblioteka w Wołominie oraz Biblioteka m. st. Warszawy-Biblioteka Wojewódzka sprawują nadzór nad działalnością Gminnej Biblioteki Publicznej w Dąbrówce. W ramach filii Biblioteki w Józefowie działa także jej oddział.

Zgodnie ze statystykami prowadzonymi przez Gminną Bibliotekę Publiczną księgozbiór placówki liczy ogółem 14 380 woluminów, natomiast księgozbiór jej oddziału w Józefowie umożliwia skorzystanie z wypożyczenia 5 968 pozycji książkowych. Nowości wydawnicze oraz uzupełnianie księgozbioru odbywa się systematycznie w ramach posiadanych środków własnych oraz dotacji Biblioteki Narodowej dzięki realizacji programu zakupu nowości wydawniczych do bibliotek.

W odniesieniu do liczby czytelników korzystających ze zbiorów biblioteki, zgodnie ze stanem z dnia 30.06.2015 r. zarejestrowano ogółem 464 czytelników GBP w Dąbrówce oraz 114 czytelników korzystających ze zbiorów Filii w Józefowie.

Gminne Centrum Kultury w roku 2009 aplikowało o dotację w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na zadanie dotyczące budowy **Świetlicy Wiejskiej w Trojanach**. Obiekt oddany do użytku z niezbędnym wyposażeniem w 2011 roku, jest wykorzystywany obecnie głównie jako miejsce organizacji spotkań rodzinnych mieszkańców miejscowości Trojanów. Zarząd wspólnoty sprawującej opiekę nad budynkiem powziął działania skierowane na rozszerzenie działalności kulturalnej świetlicy, mając w zamyśle zaproponowanie mieszkańcom możliwości zagospodarowania wolnego czasu, rozwoju w obszarze kulturalno-społecznym.

Na terenie Gminy Dąbrówka organizowane są cykliczne wydarzenia kulturalne, trwale wpisane w harmonogram imprez odbywających się podczas cyklu rocznego. Obecnie należą do nich między innymi:

1. Bal karnawałowy dla dzieci,
2. Konkurs poetycki „Cyprian Norwid Poeta Naszej Ziemi” o zasięgu ponadlokalnym,
3. Obchody święta Dnia Dziecka,
4. Gala „Skąd znam tę twarz?”,

5. Mikołajki,
6. „Żołnierze niezłomni. Kołaków 1944. Pamiętamy” – uroczystości upamiętniające zrzut żołnierzy Cichociemnym pod Kołakowem w kwietniu 1944 roku,
7. Ułani nad Bugiem, obchody upamiętniające potyczkę pod Kuligowem w 1920 roku,

Tak szeroka oferta możliwości spędzenia wolnego czasu dzięki realizacji zadań Gminnego Centrum Kultury w Dąbrówce i osób zaangażowanych w dynamiczny rozwój Gminy, sprzyja nie tylko poszerzaniu umiejętności i rozwijaniu talentów wśród mieszkańców, poszerzania ich wiedzy historycznej i kulturowej, ale przede wszystkim stanowi istotny element pobudzenia ich wzajemnej integracji i przynależności do regionu. Ten aspekt jest zgodny z intencjami osób, które prowadzą placówkę Gminnego Centrum Kultury i współuczestniczą w organizacji jej szerokiej oferty. Poniższa deklaracja pracowników GOK stanowi dosadne uzasadnienie wskazanej tezy i jest punktem wyjścia do możliwości rozwoju Gminy we wszelkich jej aspektach: „(.....)Jednym z naszych głównych działań jest propagowanie wśród mieszkańców przynależności do regionu. Cenyśmy historię tej ziemi i ludzi, którzy się tu wychowali. W swoich przedsięwzięciach zawsze próbujemy nawiązać do wydarzeń, ludzi i kultury „dąbrówckiej ziemi”. Zależy nam na tym, aby jak najwięcej z naszego dziedzictwa kulturowego nie zatarało się w tle ówczesnego pędu. To ważne, tym bardziej, że mamy się czym chwalić i o czym pamiętać”.

4.4.3. Sport i rekreacja

Baza sportowa Gminy Dąbrówka funkcjonuje w oparciu o hale sportowe znajdujące się w placówkach oświatowych Gminy, głównie w Dąbrówce, Józefowie, Guzowatce i Wszeborach. Gmina nie

dysponuje obecnie samodzielnym obiektem pełniącym funkcje sportowo-rekreacyjne w Gminie. W roku 2015 w ramach inwestycji Gminy przewidziane jest oddanie do użytkowania dwóch wielofunkcyjnych boisk z nawierzchnią tartanową przy szkołach w Dąbrówce oraz Józefowie, a także budowa nowego boiska przy szkole w Guzowatce. Mieszkańcy Gminy w ramach zorganizowanych grup sportowych mają możliwość korzystania z hal sportowych w godzinach popołudniowych, a w okresie wakacyjnym nauczyciele wychowania fizycznego pełnią dyżury na boiskach szkolnych.

W Gminie działa Gminny Klub Sportowy „Dąbrówka”, który uczestniczy w rozgrywkach seniorskich Mazowieckiego Związku Piłki Nożnej. W ramach Klubu prowadzone są także treningi oraz szkolenia w zakresie zajęć piłki nożnej dla młodzieży.

Na terenie gminy cyklicznie odbywają się następujące imprezy sportowe:

- Turniej tenisa stołowego o Puchar Wójta Gminy Dąbrówka mężczyzn i kobiet
- Turniej (liga) piłki siatkowej dla panów
- Turniej piłki siatkowej dla pań
- Turniej piłki nożnej
- Turniej trójek koszykarskich
- Sportowy Dzień Dziecka dla szkół podstawowych i gimnazjów
- Zawody tenisa stołowego dla szkół gimnazjalnych o Puchar Wójta Gminy Dąbrówka, które są eliminacją do zawodów powiatowych
- „Polska Niepodległa” - zawody piłki nożnej dla szkół gimnazjalnych
- „Bieg po zdrowie” uczestnicy: dzieci i dorośli w różnych kategoriach wiekowych

Młodzież Gimnazjum w Dąbrówce bierze udział w poniższych imprezach cyklicznych:

- Turnieju piłki nożnej Coca Cola Cup
- Turnieju piłki nożnej gramy o złotą piłkę Aleksandra Zaranka
- Etapie rejonowym w piłce nożnej chłopców
- Etapie rejonowym w piłce siatkowej dziewcząt i chłopców
- Biegach przełajowych w ramach Mistrzostwa Powiatu Wołomińskiego

Rysunek 12. Zdjęcia z corocznej imprezy sportowej „Bieg po zdrowie” organizowanej w Gminie Dąbrówka

Źródło: <http://www.dabrowka.net.pl>

Na terenie Gimnazjum w Dąbrowce prowadzone są stałe zajęcia sportowe dla młodzieży i dorosłych (piłka nożna, siatkówka). W gminie działa także Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy MUKS Dąbrowka prowadzący zajęcia sportowe w zakresie piłki nożnej, w Gminnym Centrum Kultury w Dąbrowce dzieci i młodzież w wieku 5-16 lat uczestniczy w zajęciach Karate. Uczestnicy tych zajęć mają możliwość wyjazdu na obozy sportowe, biorąc udział w organizowanych turniejach sportowych. Władze Gminy planują w najbliższej przyszłości organizację na terenie Gminy imprez sportowych, popularyzujących i upowszechniających aktywność fizyczną wśród ogółu mieszkańców.

4.4.4. Turystyka

Atrakcyjność turystyczna regionu to wypadkowa kilku istotnych czynników mających wpływ na postrzeganie regionu, jego możliwości rozwoju w kontekście szeroko pojętego obszaru turystyki. Dominującymi elementami mającymi wpływ na jej występowanie są walory przyrodnicze, wypoczynkowe i kulturowe obszaru, dostęp komunikacyjny oraz standard miejsc noclegowych.

Warunki przyrodnicze

Gmina Dąbrówka umiejscowiona jest na pograniczu dwóch mezoregionów, wśród których obszar Równiny Wołomińskiej stanowi zasadniczy, najbardziej rozległy obszar Gminy, natomiast w części północnej Gmina należy do terenów obejmujących Dolinę Dolnego Bugu-wzdłuż rzeki Bug, która stanowi północną granicę Gminy. Wobec faktu, iż rzekę charakteryzuje stosunkowo duża nieregularność odpływu, w okresie marca i kwietnia odnotowywane są okresowe wysokie stany wody i podtopienia gruntów. Rzekę Bug zasilają jednocześnie wody powierzchniowe jak i wody podziemne. Gmina posiada zróżnicowane środowisko roślinności naturalnej, której różnorodność i bogactwo wynikają z różnych typów krajobrazów na jej terenie. Wśród roślin porastających Dolinę Bugu znajdują się wierzby, topole, czeremchy i trzmieliny. W Dolinie Rządzy rosną olchy i jesiony. Część północna Gminy obfituje w góry sosnowe porastające piaszczyste podłoże.

Świat Fauny Doliny Bugu stanowi ostoje ptaków wodno-błotnych, do których należą: gadożer, bocian czarny, cyranka, czajka, czapla siwa, płaskonos, kulik wielki, brodziec piskliwy, zimorodek, rybitwa.

W wodach rzeki Bug występują różnorodne gatunki ryb, między innymi kiełb białopłetwy,

aspilus, różanka, piskorz, koza złotawa, głowacz białopłetwy. Innymi zwierzętami, które zamieszkują obszary nadrzeczne są: kumak nizinny, traszka, żółw błotny, żaby, bobry i wydry. Na obszarze Gminy w środowisku leśnym występują: nietoperze, kuny leśne, nornice, sarny, a wśród ptaków: zięby, rudziki, dzięcioły, sikory, muchołówki i myszołowy. Uzupełnienie fauny występującej w środowisku przyrodniczym Gminy Dąbrówka są gady (padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, żmija zygzakowata) oraz bezkręgowce (motyle i pająki). Osobliwością regionu jest występowanie rzadkiego gatunku ryb, a mianowicie strzebli błotnej, która nie występuje poza Gminą Dąbrówka na obszarze pozostałej części województwa mazowieckiego.

Rysunek 13. Fauna występująca na obszarze Gminy Dąbrówka

Źródło: <http://dabrowka.net.pl/index.php?cmd=zawartosc&opt=pokaz&id=112>

Obszary chronionego krajobrazu – Natura 2000 występują na obszarze Gminy Dąbrówka w całości lub tylko w swojej części. Wyodrębniono wśród nich:

1. „Dolinę Dolnego BUGU” PLB 140001

Obszar chronionego krajobrazu o powierzchni całkowitej ok. 6 000 ha, położony w obrębie Doliny Bugu. Teren charakteryzujący się różnorodnością krajobrazu, cenny z uwagi na wysoką bioróżnorodność. W Dolinie Bugu występują cenne na skalę światową ostoje ptaków, których zgodnie z przeprowadzonymi badaniami wyodrębniono aż 200 gatunków. To właśnie w Gminie Dąbrówka występuje między innymi: rybitwa białoczelna i rybitwa czarna, sieweczka rzeczna, błotniak stawowy, czajka, krwawodziob, kormoran, łęczak, głoweńka, zimorodek, bielik czy dudek. W okolicach Kuligowa żerują stada łabędzi niemych. Cenne gatunki ryb zamieszkują okoliczne środowisko wodne, w tym: boleń, głowacz białopłetwy, kiełb białopłetwy, koza, koza złotawa, piskorz, różanka. Przedstawiceli świata fauny reprezentują: leniec bezpodkwiatkowy, sasanka otwarta, starodub łąkowy.

2. „Krogulec” PLH 140008

Obszar o powierzchni 110,7 ha w sieci Natura 2000 obejmujący dwa zbiorniki wodne: Kręgulec i Glinianka znajdujące się w odległości około 2 km od miejscowości Dąbrówka. Teren zbiorników wodnych to siedlisko strzebli błotnej występującej na tym obszarze. Jezioro Kręgulec z uwagi na swoją powierzchnię należy do największych w Polsce stanowisk strzebli błotnej w Polsce.

3. „Ostoja Nadbużańska” PLH140011

Powierzchnia całkowita obszaru wynosi 49570,9 ha. Występują tutaj obszary bagienne wzdłuż głównych ujść rzek, dopływów Bugu oraz obszarów dawnych koryt rzek. Doskonale zachowane koryto Bugu oraz kompleks nadrzecznych lasów i łąk stanowi siedlisko wielu cennych gatunków fauny i flory. Występuje na tym obszarze: „16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z koza złotawą i kielbim białopłetwym. Stanowiska rzadkich gatunków roślin w tym 2 gatunki z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pająków (*Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*, *Enoplognatha thoracica*, *Enophrys aequipes*, *Hahnia halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantès flavipes*, *Styloctetor stativus*)”⁴.

Rysunek 14. Obszar jeziora „Kręgulec”

Źródło: „Norwid i Bitwa Warszawska 1920 na weekend. Przewodnik turystyczny dla gmin Radzymin, Dąbrówka, Klembów”, Fundacja Dziedzictwo Nadbużańskie

Rysunek 15. Tablica informacyjna „Obszar Natura 2000”, gmina Dąbrówka róg ulicy Nadbużańskiej i Zakole

⁴ Źródło: Natura 2000 standardowy formularz danych, informacje zamieszczone na stronie: <http://natura2000.gdos.gov.pl>

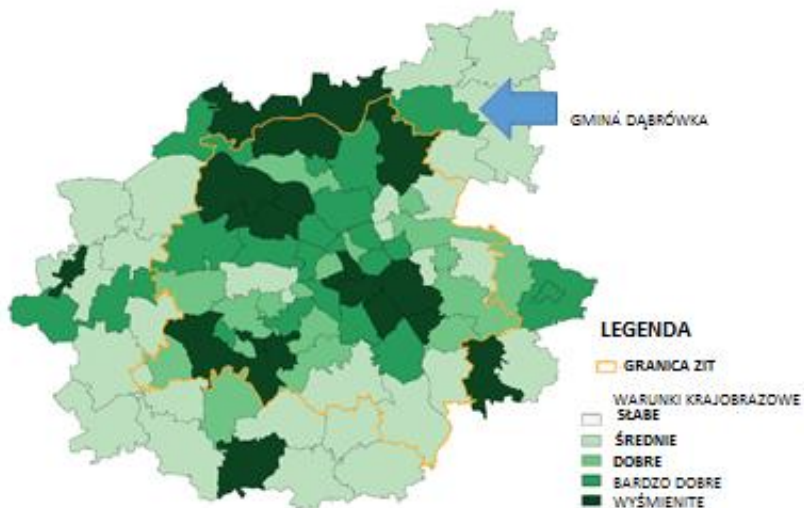

Źródło: „Norwid i Bitwa Warszawska 1920 na weekend. Przewodnik turystyczny dla gmin Radzymin, Dąbrowka, Klembów”, Fundacja Dziedzictwo Nadbużańskie

Tak cenne przyrodniczo obszary, z całym bogactwem fauny i flory, także tej prawnie chronionej stanowią potencjał Gminy i podłoże do wykreowania wizerunku turystycznej enklawy, chętnie odwiedzanej przez turystów i osoby zainteresowane kontaktem z nieprzekształconą ręką człowieka naturą. Stworzenie sieci ścieżek przyrodniczych, tras rowerowych i pieszych, to niezwykle ważny element nie tylko zachowania naturalnych zasobów przyrodniczych, ale także element promocji Gminy, czystej, przyjaznej środowisku, bogatej w zasoby środowiska naturalnego, które można zaprezentować tworząc program działań w obszarze rozwoju turystyki krajoznawczej, pieszej czy rowerowej. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w Strategii Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy, Gmina Dąbrowka posiada bardzo dobre warunki pod względem jakości krajobrazu, na który składają się między innymi: piękno krajobrazu, dziedzictwo natury-wysokie standardy jakości środowiska wyznaczone przez czystość wód, obfitość lasów, form przyrody i inne.

Rysunek 16.
jakości
Obszaru

Mapa
krajobrazu

Metropolitalnego Warszawy

Źródło: Strategia Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy, Miasto Stołeczne Warszawa

Atrakcje turystyczne

Gminy Dąbrówka poza znakomitymi warunkami do rozwoju różnorodnych form turystyki, posiada liczne zabytki architektury sakralnej i użytkowej, które uzupełniają jej krajobraz kulturowy.

Wśród obiektów, które warto wymienić w tym kontekście są:

1. Zespół dworski w Chajętach-Jaktorach

W miejscowości Chajęty-Jaktory znajduje się dwór wraz z parkiem krajobrazowym z I połowy XIX w., którego budowę zainicjował ówczesny właściciel majątku- Józef Wojciech Czarnowski. Obiekt był przebudowany i obecny kształt i forma budynku stanowi wynik prac modernizacyjnych z 1912 r. W swojej historii pełnił różnorodne funkcje, był siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej potem pełnił funkcje magazynowe stopniowo popadając w ruinę. W latach 80-tych XX w. obiekt stał się własnością osób prywatnych.

Rysunek 17. Zespół dworski w Chajętach-Jaktorach-fotografia

Źródło: „Norwid i Bitwa Warszawska 1920 na weekend. Przewodnik turystyczny dla gmin Radzymin, Dąbrówka, Klembów”, Fundacja Dziedzictwo Nadbużańskie

2. Zespół Pałacowy w Ślęzanach

W latach 1880-1889 powstał znajdujący się w Ślęzanach pałac wraz z parkiem krajobrazowym. Obiekt zbudowany został w stylu neoklasycystycznym z elementami stylu neobarokowego. Okres II wojny światowej odcisnął na pałacu swoje piętno w postaci zniszczeń substancji budynki. Pod koniec lat 80-tych XX wieku został wykupiony przez Bank PKO BP, a obecnie stanowi własność prywatnych właścicieli.

Rysunek 18. Zespół Pałacowy w Ślężanach, aleja prowadząca do pałacu w Ślężanach-fotografia

Źródło : „Norwid i Bitwa Warszawska 1920 na weekend. Przewodnik turystyczny dla gmin Radzymin, Dąbrówka, Klembów”, Fundacja Dziedzictwo Nadbużańskie

3. Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Dąbrówce

Kościół wybudowany w latach 1881-1884 powstał w miejsce drewnianej świątyni z roku 1737. Kościół Parafialny wybudowany w stylu neogotyckim, obiekt jednonawowy, posiada wiele cennych zabytków sztuki materialnej i sakralnej. Wśród nich obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII w, przemalowany w latach 50-tych XX w., monstrancja z okresu rokoka z 1786 r. zabytkowe kielichy z XVII i XVIII w, a także Relikwiarz Drzewa Krzyża Świętego. W aktach archiwalnych kancelarii parafialnej kościoła znajduje się akt chrztu Cypriana Norwida oraz jego brata Ksawerego. Na cmentarzu parafialnym znajduje się także nagrobek matki Cypriana Norwida.

Rysunek 19. Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Dąbrówce-fotografia

Źródło: <http://www.dabrowka.net.pl>

4. Skansen w Kuligowie

Zaledwie 40 km od granic Warszawy w miejscowości Kuligów usytuowany jest Skansen, który w przyszłości będzie pełnił funkcje Parku Kultury Ludowej. Obiekt funkcjonuje na mapie muzeów od roku 2009. Na terenie Skansenu znajduje się ponad 1 000 eksponatów, które udostępniono zwiedzającym w urządzonej na jego terenie wiejskiej chacie, kuźni, spichlerzu, stodole, oborze, wozowni czy warsztatach rzemieślniczych.

Na terenie Skansenu odbywają się także liczne imprezy, wśród których wymienić można: Plener Malarsko-Rzeźbiarsko-Kowalski "Dziedzictwo Nadbużańskie", Wołomiński Zlot Pojazdów Zabytkowych, czy Ogólnopolski Zjazd Kolekcjonerów Kultury Wsi i Małych Miast.

Rysunek 20. Skansen w Kuligowie

Źródło: <http://www.dabrowka.net.pl>

5. Kapliczki i krzyże przydrożne

Ciekawym elementem wkomponowanym w krajobraz Gminy Dąbrowka są przydrożne kapliczki i krzyże, stanowiące wyraz pobożności miejscowej ludności, a także zachowany symbol minionych wydarzeń historycznych. Te elementy małej architektury znajdują się między innymi w: Chajętach, Kuligowie, Józefowie, Karpinie, Małopolu, Trojanach Wszeborach, Dąbrowce. Inskrypcje zamieszczone na kapliczkach, czy krzyżach zawierają ważne dla wznoszącej je ludności treści, między innymi „Odwroc od nas glód, mór ciężki”, czy „Zachowaj od krwawej wojny”. Niezwykle ciekawym i oryginalnym obiektem jest słupowa kapliczka św. Jana Nepomucena z I połowy XIX w. znajdująca się w Chajętach.

Rysunek 21. Słupowa kapliczka z I połowy XIX w. św. Jana Nepomucena w Chajętach

Źródło: <http://www.dabrowka.net.pl>

4.4.5. Ochrona zdrowia

W zakresie ochrony zdrowia na terenie Gminy Dąbrowka funkcjonują: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbrowce oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kuligowie. Opieka dentystryczna zapewniona jest przez Indywidualną Praktykę Lekarską lekarza dentystry. Na terenie Gminy działają także dwie apteki w Dąbrowce oraz Kuligowie.

Zgodnie z danymi GUS w roku 2014 na terenie Gminy Dąbrowka udzielono ogółem 22 723 porady lekarskie. Ich liczba w okresie ostatnich kilku lat sukcesywnie spada. Powodem takiej tendencji jest brak możliwości skorzystania przez mieszkańców Gminy z porad lekarzy specjalistów, część zatem mieszkańców wybiera usługi świadczone przez lekarza tzw. „pierwszego kontaktu” w sąsiednich gminach łącząc je często z wizytą w gabinecie specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Tabela 28. Liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Dąbrowka w latach 2007-2014

Ludność w wieku:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Porady ogółem	30 116	29 287	30 905	29 237	28 014	25 052	25 167	22 723

4.4.6. Pomoc społeczna

W związku ze spoczywającym na gminach obowiązku wynikającym z Ustawy z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, Gmina Dąbrówka, zobligowana jest do aktywnych działań w obszarze świadczenia pomocy społecznej, które skierowane są do wszystkich mieszkańców potrzebujących wsparcia. Zadania dotyczące usług pomocy społecznej w Gminie Dąbrówka realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Dąbrówce.

Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Dąbrówka, stanowiący załącznik do Uchwały nr VIII/53/2015 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 8 czerwca 2015 r. określa cele i zadania zdefiniowane jako: „(...) wspieranie oraz wzmacnianie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności oraz ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów oraz rozwój”. Zadania realizowane przez GOPS posiadają wielowymiarowe spektrum obszarów, obejmujących⁵:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- 2) ocena i analiza zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- 3) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń,
- 4) pobudzenie aktywności społecznej w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- 5) praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin,
- 6) rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce realizuje także zadania, które wynikają z innych niż ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych, wśród których znajdują się:

- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny.

Niezwykle istotnym elementem wpływającym na zakres zadań realizacyjnych Gminy w aspekcie pomocy społecznej jest opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2009-2015, stanowiąca załącznik do Uchwały Nr XXIX/173/2009 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 23 kwietnia 2009 r. Dokument w swej treści podzielony na część wstępną, diagnostyczną oraz część programową definiuje spektrum zagadnień umożliwiających zdefiniowanie sytuacji obecnej Gminy, wyodrębnienie obszarów wymagających wsparcia oraz wskazanie celów strategicznych realizujących założenia polityki społecznej w najbliższym, krótkoterminowym horyzoncie czasowym. Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka

⁵ Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce

na lata 2009-2015 nie tylko dokonuje analizy zidentyfikowanych problemów społecznych, ale przede wszystkim ujmuje je w korelacji z programowaniem działań, które służyć będą rozwiązywaniu problemów społecznych lokalnej społeczności.

Rysunek 22. Elementy prowadzonej polityki społecznej w Gminie Dąbrowka określone w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowka na lata 2009-2015 wyszczególnia 5 głównych celów strategicznych rozwoju Gminy w kontekście pomocy społecznej, które określono na poniższym rysunku.

Rysunek 23. Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowka na lata 2009-2015”

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Do każdego z powyższych celów strategicznych w ramach dokumentu Strategii Rozwiązywania

Probleatów Społecznych przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki działań do celów operacyjnych, umożliwiające realizację założeń dokumentu.

Na terenie Gminy Dąbrówka w roku 2014 z pomocy udzielonej przez GOPS w ramach świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych decyzją administracyjną skorzystało 417 osób, w praktyce pomoc dotyczyła ogółem 204 rodziny i 721 osób, które *de facto* objęte zostały wsparciem. Liczba zasiłków celowych wypłacona w tym samym okresie wynosiła ogółem 104. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z opieki społecznej i liczbę wypłaconych zasiłków celowych w latach 2012-2014.

Tabela 29. Liczba osób, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie z pomocy społecznej oraz liczba wypłaconych zasiłków celowych w Gminie Dąbrówka w latach 2012-2014

wskaźnik	2012	2013	2014
korzystający z pomocy społecznej ⁶	420	407	417
Liczba zasiłków celowych ⁷	120	97	104

Źródło: Dane GOPS w Dąbrówce

Dane GOPS w Dąbrówce jednoznacznie wskazują, iż następuje systematyczny wzrost odsetka mieszkańców w wieku 60+ korzystających z pomocy placówki. Podopieczni GOPS w powyższej grupie wiekowej w roku 2011 stanowili 14% ogółu osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej, w roku 2012 wskaźnik ten wynosił już 16%, a w roku 2013 18%.

W odniesieniu do danych dotyczących beneficjentów pomocy społecznej w podziale na poszczególne grupy, poniższa tabela określa ich liczbę odnotowaną w roku 2014.

Tabela 30. Kategorie beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Dąbrówka w roku 2014

Beneficjenci pomocy społecznej	liczba osób	w tym osoby w rodzinach
osoby niepełnosprawne	61	163
rodziny wielodzietne	30	179
osoby bezrobotne	84	302

Źródło: Dane GOPS w Dąbrówce

Wśród zasadniczych powodów przyznawania pomocy społecznej w Gminie Dąbrówka, znajdują się głównie: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Tabela 31. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Dąbrówka w 2014 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	129	419
Sieroctwo	0	0

⁶ osoby, które otrzymały bezpośrednio pomoc w formie pieniężnej lub niepieniężnej (są ujęte w decyzjach administracyjnych) – bez otoczenia, czyli pozostałych członków rodziny

⁷ zasiłki celowe zwykłe i specjalne oraz zasiłki celowe w związku z zdarzeniami losowymi

Bezdomność	5	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33	189
w tym wielodzietność:	30	179
Bezrobocie	84	302
Niepełnosprawność	61	163
Długotrwała lub ciężka choroba	63	227
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego –ogółem, w tym:	33	133
Rodziny niepełne	21	62
Rodziny wielodzietne	11	65
Przemoc w rodzinie	5	19
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	28	63
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
Zdarzenie losowe	1	2
Sytuacja kryzysowa	3	10
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Dane GOPS w Dąbrówce

Procentowy udział osób objętych pomocą społeczną w Gminie Dąbrówka w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców w roku 2014 wynosił 9,5%. Wskaźnik na przestrzeni lat 2010-2014 podlegał okresowym wahaniom-odnotowano nieznaczne spadki i wzrost wskaźnika. Przeciętna kwota świadczeń z pomocy społecznej wypłacona na jednego beneficjenta wynosiła w 2014 roku 715 zł.

Tabela 32. Liczba i odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną wraz z przeciętną kwotą świadczenia w Gminie Dąbrówka w latach 2010-2014

Wskaźnik	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób i rodzin objęta pomocą społeczną	745	761	744	724	721
Odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy (%)	9,9	10	9,6	9,3	9,5
Przeciętna kwota świadczeń z pomocy społecznej na 1 korzystającego (zł)	539	521	561	679	715

Źródło: Dane GOPS w Dąbrówce

Działania w obszarze świadczenia pomocy społecznej, które skierowane są do wszystkich mieszkańców potrzebujących wsparcia realizowane przez GOPS w Dąbrówce wspiera także funkcjonujące na terenie Gminy Stowarzyszenie „Pomoc w Dolinie Dolnego Bugu”. Podmiot ten organizuje między innymi pomoc żywnościową dla mieszkańców, wypoczynek dla dzieci i młodzieży w okresie letnim i zimowym.

Działalność Stowarzyszenia wspiera finansowo Urząd Gminy w Dąbrówce. GOPS współpracuje także

z Powiślańskim Towarzystwem Społecznym (PTS), w ramach którego realizowany jest program pn. „Asystent Seniora”, umożliwiający osobom starszym i samotnym skorzystanie z pomocy terapeutycznej, psychologicznej i rehabilitacyjnej.

Gmina w swoich działaniach związanych z pomocą społeczną wspiera osoby samotne i chore kierując je do domów pomocy społecznej lub innych placówek medycznych, które zapewniają całodobowy system opieki i leczenia. Realizowane są także usługi opiekuńcze i pomoc w funkcjonowaniu i przywróceniu do życia w społeczeństwie, organizowane w miejscu zamieszkania podopiecznych. Potrzeby mieszkańców w zakresie korzystania z usług GOPS w Dąbrówce pomimo wielkiego zaangażowania kadry pracowniczej ośrodka nie są w pełni zaspokojone. Kompleksowa i skuteczna realizacja zadań placówki wymaga zwiększenia kadry pracowniczej. Konieczne jest zatrudnienie osób wykonujących pracę asystenta rodziny, a także osoby zajmującej się obsługą administracyjną w GOPS.

4.4.7. Organizacje pozarządowe

Funkcjonowanie organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń opiera się na założeniach, które są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jego aktywności i wyczulenia na potrzeby lokalnej społeczności. Szerokie spektrum działania tych organizacji realizowane jest w kontekście działalności kulturalnej, edukacyjnej, naukowej i społecznej. Pełnią one nie tylko istotną rolę w konsolidacji społeczności lokalnej, ale także stanowią istotny element wsparcia władz lokalnych w ich działaniach służących poprawie jakości życia mieszkańców.

Gmina Dąbrówka definiując corocznie zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi opracowując „Roczny Program Współpracy Gminy Dąbrówka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, nakreśla priorytety działań służące podniesieniu skuteczności działania lokalnych władz w obszarze jego kompetencji i zadań.

Zgodnie z ww. Programem Gmina realizuje zadania własne współpracując z organizacjami pozarządowymi i podmiotami w zakresie⁸:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans rodzin i osób poprzez:
 - a) organizowanie całodobowej opieki dla kobiet i mężczyzn w starszym wieku, samotnych, schorowanych lub którym rodzina nie może zapewnić opieki, posiadających skierowanie Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce,
 - b) organizowanie opieki i wsparcia dla bezdomnych kobiet i mężczyzn posiadających skierowanie Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce,
 - c) zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, emerytów i rencistów,
- 2) porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym poprzez:
 - a) dożywanie dzieci przebywających w placówkach i ogniskach opiekuńczo wychowawczych realizujących program profilaktyczno-wychowawczy,
 - b) działania opiekuńczo-wychowawcze prowadzone przez ogniska, świetlice i inne placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich z dysfunkcjami emocjonalnymi,
- 3) ochrony i promocji zdrowia poprzez:
 - a) prowadzenie zajęć wyjazdowych w ramach polityki zdrowotnej, ze szczególnym

⁸ „Roczny Program Współpracy Gminy Dąbrówka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”

- uwzględnieniem orientacji w terenie osób niedowidzących i niewidomych
- b) krzewienie idei krwiodawstwa,
 - c) naukę pierwszej pomocy przedlekarskiej,
 - d) promocję zdrowego stylu życia,
 - e) prowadzenie domowej opieki hospicyjnej,
- 4) upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym poprzez:
- a) prowadzenie zajęć sportowych i rekreacyjnych,
 - b) organizowanie sportowych obozów szkoleniowych,
 - c) organizowanie masowych imprez sportowo-rekreacyjnych, turniejów, olimpiad oraz innych imprez o podobnym charakterze,
 - d) wspieranie udziału sportowych reprezentacji w imprezach i zawodach sportowych o zasięgu ponad gminnym,
- 5) wspierania rozwoju sportu i rekreacji dzieci i młodzieży,
- 6) wspierania rozwoju sportu i rekreacji dorosłych mieszkańców gminy,
- 7) podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej, kulturowej oraz tożsamości lokalnej poprzez:
- organizowanie uroczystości, spotkań, wystaw, koncertów, wieczorów literackich,
 - organizowanie festynów rodzinnych i innych imprez okolicznościowych,
 - przygotowanie informatora na temat miejsc związanych z C. K. Norwidem,
 - organizowanie norwidowskiego rajdu rowerowego.
2. Rozszerzenie wykazu zadań, które mogą być powierzone organizacjom pozarządowym i podmiotom, może nastąpić na wniosek wójta, po akceptacji ich przez radę w drodze zmiany uchwały w sprawie rocznego programu współpracy Gminy Dąbrówka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
3. Poza wsparciem finansowym gmina może udzielać organizacjom pozarządowym i innym podmiotom pomocy w innych formach, a w szczególności w postaci:
- 1) pomocy w uzyskaniu lokalu na działalność statutową organizacji pozarządowej oraz możliwości zwolnień z podatku od nieruchomości na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
 - 2) udostępnienia lokalu komunalnego na spotkaniach organizacji oraz spotkania otwarte,
 - 3) umożliwienia organizacji przedsięwzięć na terenie gminnych obiektów sportowych (boisk szkolnych),
 - 4) pomocy w pozyskiwaniu środków finansowych z innych źródeł,
 - 5) promocji działalności organizacji pozarządowych, podmiotów w skali mikro i makroregionalnej oraz międzynarodowej,
 - 6) udzielania rekomendacji organizacjom pozarządowym i podmiotom współpracującym z gminą, które ubiegają się o dofinansowanie z innych źródeł,
 - 7) organizacji konsultacji i szkoleń w celu podniesienia sprawności funkcjonowania organizacji pozarządowych i podmiotów,
 - 8) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków,
 - 9) tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonym z przedstawicieli organizacji pozarządowych i podmiotów oraz przedstawicieli gminy,
 - 10) konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami aktów normatywnych odpowiednio do zakresu ich działania.
4. Wójt może zwołać forum organizacji pozarządowych działających na rzecz realizacji zadań

własnych gminy, na które zaproszeni będą przedstawiciele organizacji oraz podmiotów, w celu zebrania ich opinii i wniosków.

Na terenie Gminy Dąbrówka działalność prowadzą następujące organizacje pozarządowe:

- „Powiślańskie Towarzystwo Społeczne”
- Fundacja Braci Św. Brata Alberta Dom dla Ludzi Bezdomnych, Starszych i Samotnych
- Fundacja „Dziedzictwo Nadbużańskie”
- Stowarzyszenie Kulturalne Mieszkańców Guzowatki im. Księdza Ignacego Skorupki
- Stowarzyszenie „Pomoc w Dolinie Dolnego Bugu”
- Fundacja Razem w Chorobie
- Dąbrówckie Stowarzyszenie Ścieżkami Norwida
- Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego
- Związek Gmin Zalewu Zegrzyńskiego
- Ochotnicze Straże Pożarne w: Dąbrówce, Kuligowie, Zaścieniach, Chajętach, Ślężanach, Ludwinowie-Józefowie, Lasków, Kołaków

Z przeprowadzonej w ramach projektu pn. „Dobry Start” diagnozie rozwoju organizacji pozarządowych działających na obszarach wiejskich wynika, iż funkcjonujące organizacje pozarządowe swą formę aktywności kanalizują w określone dziedziny życia społecznego, zasadniczo koncentrując się na problemach społeczności lokalnych. W ramach tychże organizacji fundacje prowadzą działania w obszarze świadczenia pomocy społecznej, a stowarzyszenia wspierają rozwój lokalny na danym terenie. Organizacje te na obszarach wiejskich pełnią funkcje, które w miastach sprawują instytucje publiczne, umożliwiając rozwój regionu na wielu płaszczyznach.

Gmina Dąbrówka jest członkiem trzech organizacji pozarządowych, a mianowicie Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego, Związku Gmin Zalewu Zegrzyńskiego oraz Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Inicjatywy i projekty realizowane przez powyższe instytucje umożliwiają prowadzenie działań, promocję regionu, pozyskiwanie środków finansowych w postaci dotacji, które służą rozwojowi społeczno-gospodarczemu obszarów obejmujących zrzeszone gminy.

Rysunek 24. Logotyp Związku Gmin Zalewu Zegrzyńskiego oraz Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego

Źródło: <http://www.zg-zalew.pl>; <http://www.partnerstwozalewu.org.pl>

4.5. Opis modelu zarządzania i finansów

Odpowiednie zarządzanie budżetem jest kluczowym czynnikiem decydującym o tempie rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. W perspektywie unijnej na lata 2014-2020, zdecydowana większość dotowanych projektów będzie wymagała wniesienia wkładu własnego (min. 20%). Możliwość skorzystania z finansowania zewnętrznego będzie zależała więc od możliwości Gminy do ich absorpcji. Analizując możliwości finansowania projektów, należy mieć także na uwadze, iż wiele koniecznych do zrealizowania zadań nie znajdzie pokrycia w finansowaniu zewnętrznym.

4.5.1. Struktura dochodów Gminy

Dochody budżetu Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 wykazywały tendencję wzrostową i w 2014 roku ukształtowały się na poziomie 25 398 616 zł. Analizując cały okres 2008-2014, należy zauważyć, że dochody Gminy wzrosły o prawie 40%.

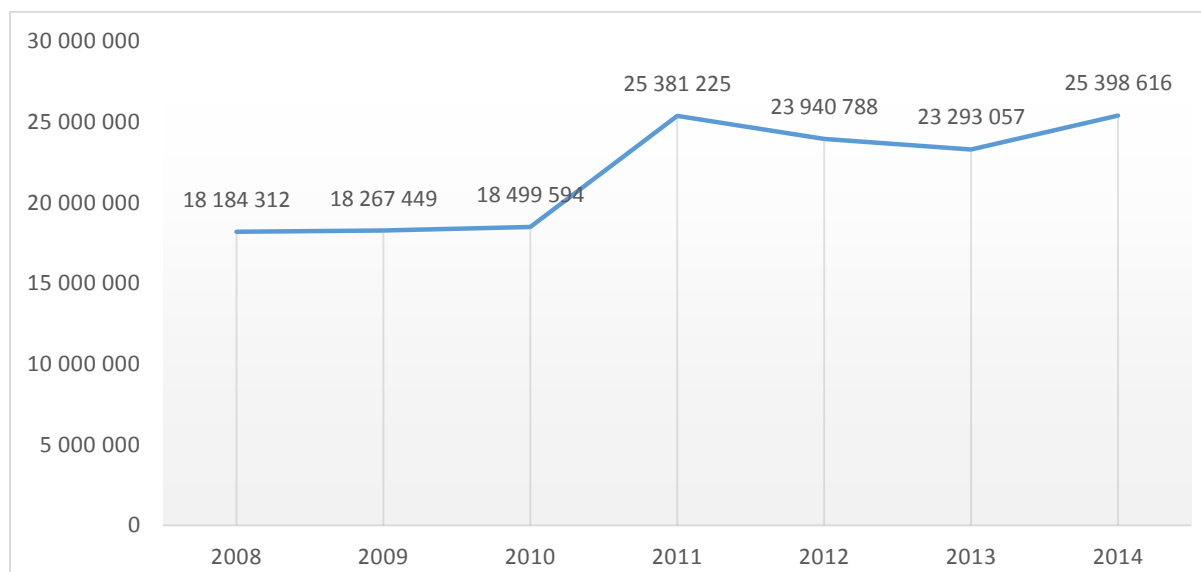
Proces kształtowania się dochodów Gminy Dąbrówka pokazuje poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 33. Dochody budżetu Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
dochody ogółem	18 184 312	18 267 449	18 499 594	25 381 225	23 940 788	23 293 057	25 398 616

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 44. Dochody budżetu Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Dochody wszystkich jednostek samorządu terytorialnego można podzielić na dochody własne, subwencję ogólną oraz dotacje celowe z budżetu państwa.

W przypadku dwóch ostatnich pozycji Gmina ma stosunkowo niewielki wpływ na ich wysokość, ponieważ z tych źródeł finansowane są zadania celowe m.in. oświata, na którą przyznawane są środki w zależności od liczby uczniów.

Z punktu widzenia stabilności budżetu Gminy największe znaczenie ma wysokość dochodów własnych, ponieważ charakteryzuje je pełna autonomia w zakresie zarządzania ich zasobami. Lokalne władze mają wpływ zarówno na ich pozyskiwanie, jak i rozdysonowanie. Wzrostowi dochodów własnych sprzyja m.in. wzrost lokalnej bazy ekonomicznej, który możliwy jest do osiągnięcia m.in. w wyniku prowadzenia polityki proinwestycyjnej. Dochody własne są także istotne z punktu widzenia rozwoju Miasta. Zwiększenie tych środków daje możliwość wypracowania nadwyżki finansowej, która może zostać przeznaczona na zadania inwestycyjne.

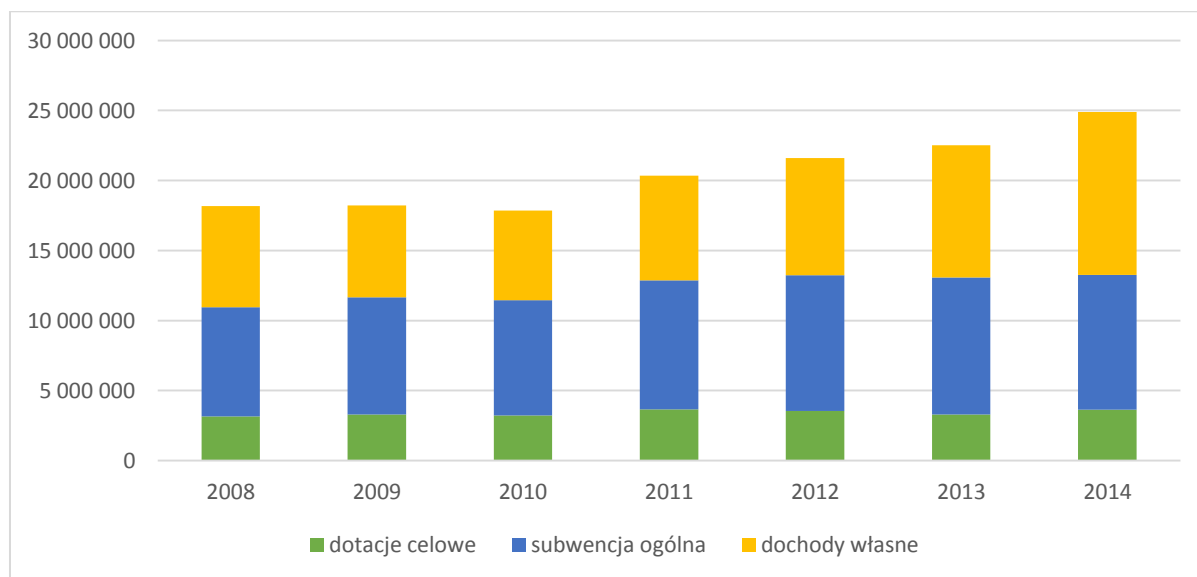
Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014.

Tabela 34. Struktura dochodów Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
dotacje celowe	3 157 436	3 305 956	3 236 467	3 669 920	3 538 876	3 293 540	3 640 703
subwencja ogólna	7 797 598	8 357 787	8 225 812	9 198 871	9 709 902	9 781 348	9 611 098
dochody własne	7 229 279	6 553 883	6 389 127	7 468 496	8 355 729	9 440 294	11 650 489

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 45. Struktura dochodów Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Jak wskazuje powyższy wykres dochody własne Gminy Dąbrówka w latach 2010-2014 systematycznie rosną. Udział tego rodzaju dochodów Gminy w dochodach ogółem jest podstawowym wskaźnikiem określającym poziom samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego. W Gminie Dąbrówka na przestrzeni lat 2011-2014 odnotowywany jest stopniowy wzrost wartości wskaźnika, co jest bardzo korzystnym zjawiskiem z punktu widzenia możliwości finansowania zadań inwestycyjnych z środków własnych.

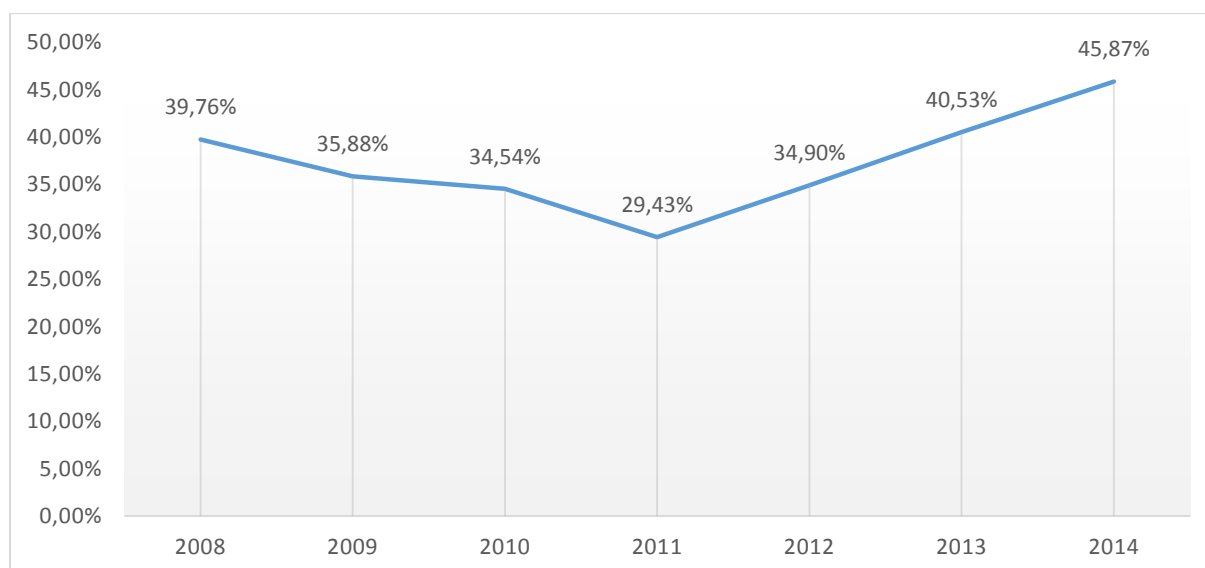
Proces kształtowania się udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014 przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 35. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014 [%]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	39,76	35,88	34,54	29,43	34,90	40,53	45,87

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 46. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

W poniższej tabeli wyszczególniono rodzaje dochodów własnych oraz ich kwoty wpływów na przestrzeni lat 2008-2014.

Tabela 36. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

Rodzaj dochodów własnych	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podatek rolny	143 341	146 992	150 409	156 600	165 219	168 595	171 414
Podatek leśny	40 392	42 248	42 980	48 230	59 250	57 315	53 901
Podatek od nieruchomości	1 410 520	1 733 785	1 951 748	2 183 010	2 398 662	2 942 754	3 215 494

Rodzaj dochodów własnych	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podatek od środków transportu	394 370	125 750	187 875	200 814	223 478	237 213	242 830
Opłaty skarbowe	52 359	47 576	40 408	31 070	31 898	26 966	27 782
Podatek od czynności cywilnoprawnych	875 548	340 103	337 122	405 870	409 846	419 978	227 014
Dochody z majątku	145 356	151 325	116 971	94 717	84 542	100 380	85 748
Podatek od osób fizycznych	2 372 796	2 189 333	2 308 474	2 637 716	3 168 101	3 406 343	3 834 353
Podatek od osób prawnych	42 121	16 732	55 531	30 321	61 150	58 488	64 544
Razem	7 229 279	6 553 883	6 389 127	7 468 496	8 355 729	9 440 294	11 650 489

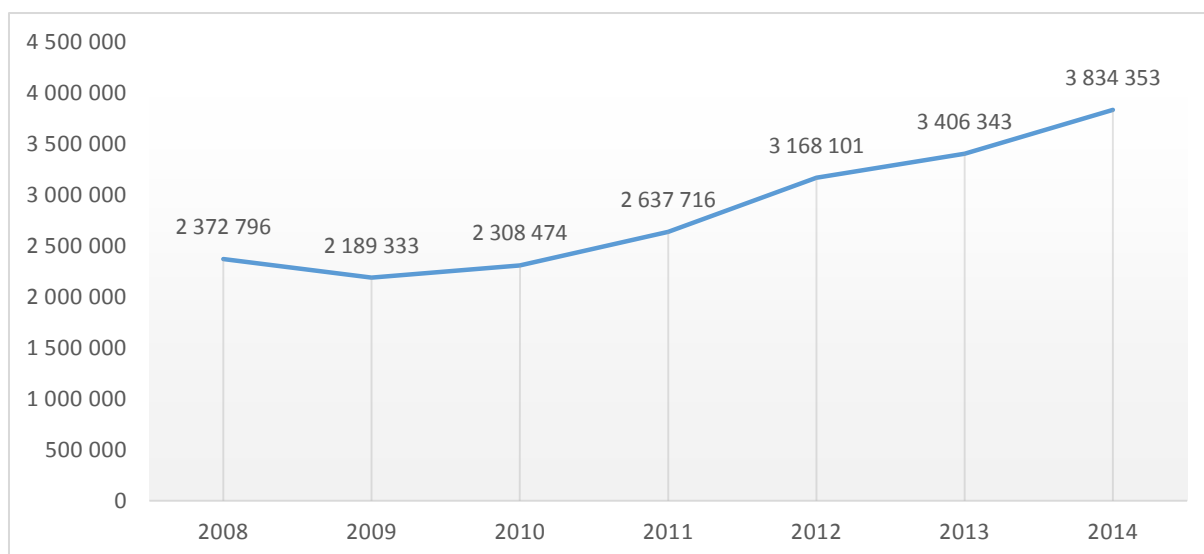
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – finanse publiczne.

Jak wskazuje powyższa tabela do najważniejszych źródeł dochodów własnych Gminy Dąbrówka należą:

- podatek od osób fizycznych, stanowiący w 2014 roku ok 33 % dochodów własnych,
- podatek od nieruchomości, stanowiący w 2014 roku ponad 27 % dochodów własnych.

Wpływ z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych jest najważniejszym źródłem dochodów własnych Gminy Dąbrówka. W 2014 roku wpływ ten wyniósł 3 834 353 zł, co oznacza wzrost o prawie 1,5 mln złotych w porównaniu do 2008 roku. Wysokość wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych na przestrzeni lat 2008-2014 wykazywała tendencję wzrostową. Utrzymanie korzystnej tendencji wpływu z podatku PIT jest szczególnie istotne, gdyż podatek ten jest bardziej stabilnym źródłem dochodu niż podatek CIT, który w sposób bardziej znaczący jest podatny na niekorzystne zmiany gospodarcze.

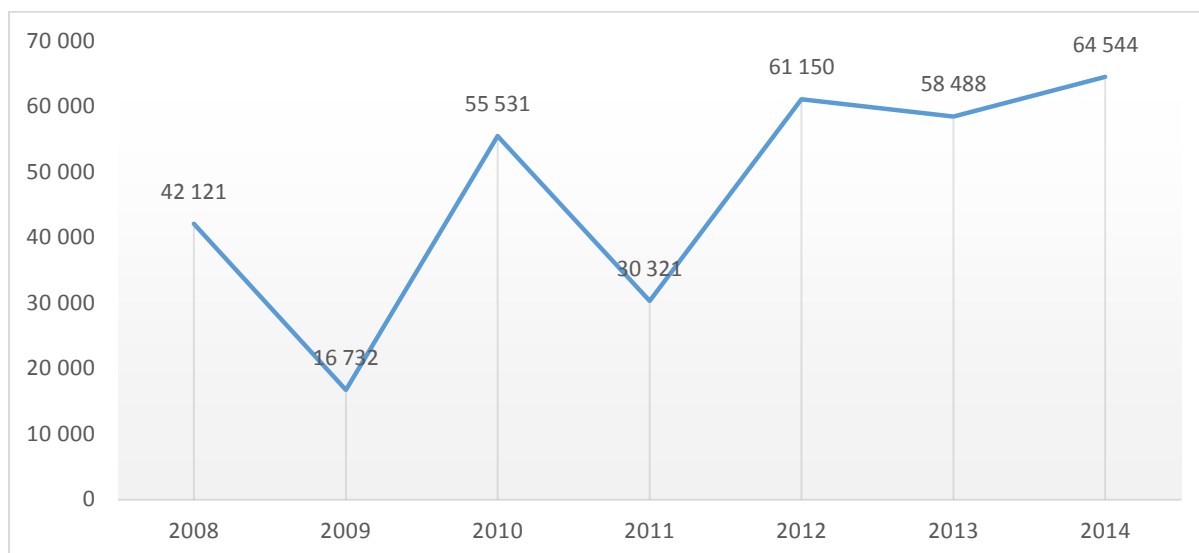
Wykres 47. Wpływy do budżetu Gminy Dąbrówka z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Wpływy do budżetu Gminy z tytułu podatku CIT, w przeciwieństwie do wpływów z tytułu podatku PIT, nie odgrywają znaczącej roli. W 2014 roku wpływy do budżetu z tytułu podatku CIT osiągnęły poziom 64 544 zł, co stanowiło zaledwie ok 0,6 % wszystkich dochodów własnych Gminy. Warto także zauważyć znaczne wahania wartości wpływów z tego tytułu, co nie wpływa dobrze na stabilność budżetu.

Wykres 48. Wpływy do budżetu Gminy Dąbrówka z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w latach 2008-2014 [PLN]

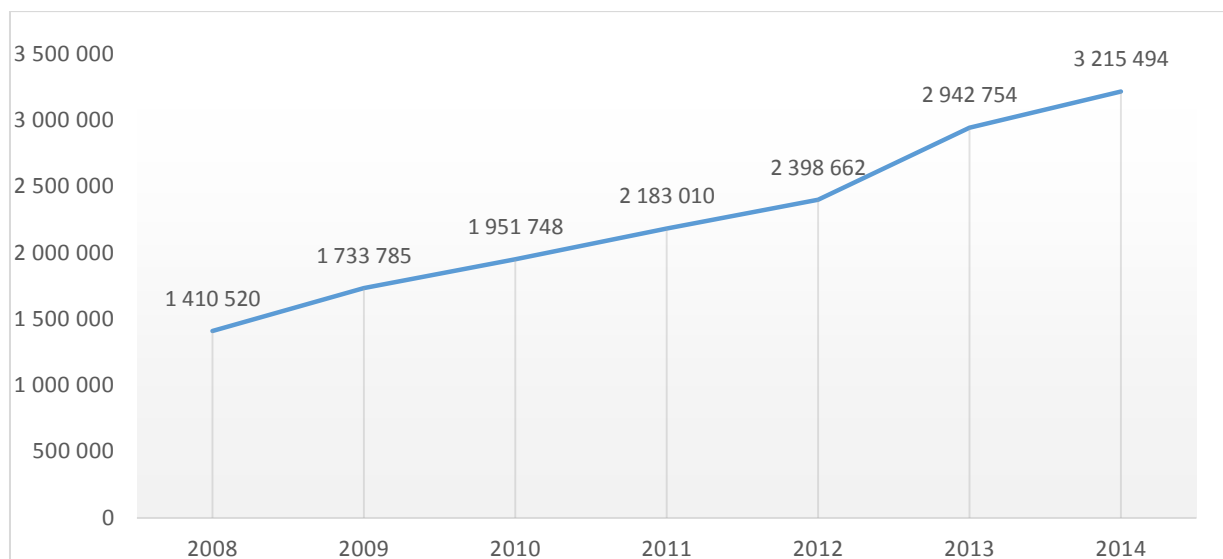
Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Podatek od nieruchomości jest dla Gminy Dąbrówka największym wpływem z opłat lokalnych oraz, obok podatku PIT, najważniejszym źródłem dochodów. W analizowanym okresie wpływy z tytułu tego podatku rosły systematycznie, osiągając w 2014 roku wartość 3 215 494 zł, co zaprezentowane zostało na poniższym wykresie.

Wykres 49. Wpływy do budżetu Gminy Dąbrówka z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

4.5.2. Struktura wydatków

W latach 2008-2014 wydatki Gminy Dąbrówka wykazywały tendencję rosnącą, osiągając w ostatnim roku analizowanego okresu wartość 25 976 141 zł.

Proces kształtowania się wydatków Gminy Dąbrówka na przestrzeni lat 2008-2014 przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

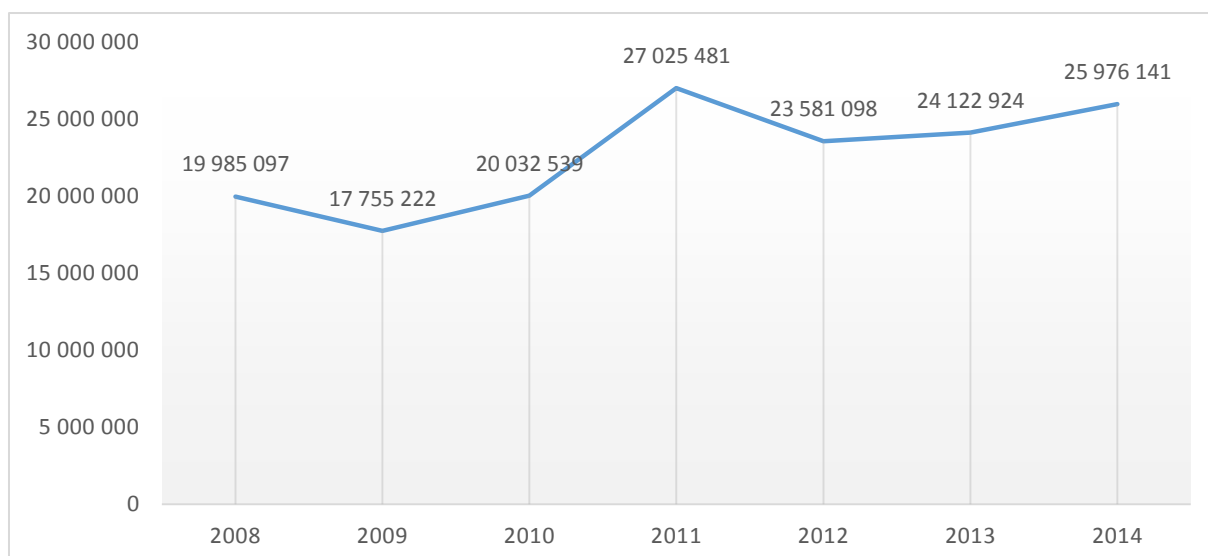
Tabela 37. Wydatki Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki ogółem	19 985 097	17 755 222	20 032 539	27 025 481	23 581 098	24 122 924	25 976 141

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 50. Wydatki Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Wydatki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego można podzielić na:

- wydatki bieżące, dotyczące głównie zadań obowiązkowych i bieżącego świadczenia usług użyteczności publicznej,
- wydatki majątkowe, przeznaczone głównie na inwestycje.

W Gminie Dąbrówka poziom wydatków bieżących stale rośnie, osiągając w 2014 roku poziom 21 257 836 zł. Na przestrzeni lat 2008-2014 wartość tego wskaźnika wzrosła o 46,5 %, co w znacznej mierze spowodowane jest rosnącymi potrzebami bieżącymi. W odniesieniu do poziomu wydatków inwestycyjnych, w analizowanym okresie odnotowano wahania wartości wskaźnika, zasadniczo jednak utrzymują się one na niskim poziomie. Na przestrzeni 7 lat wydatki inwestycyjne Gminy spadły o prawie 14 %.

Strukturę wydatków w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014 przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

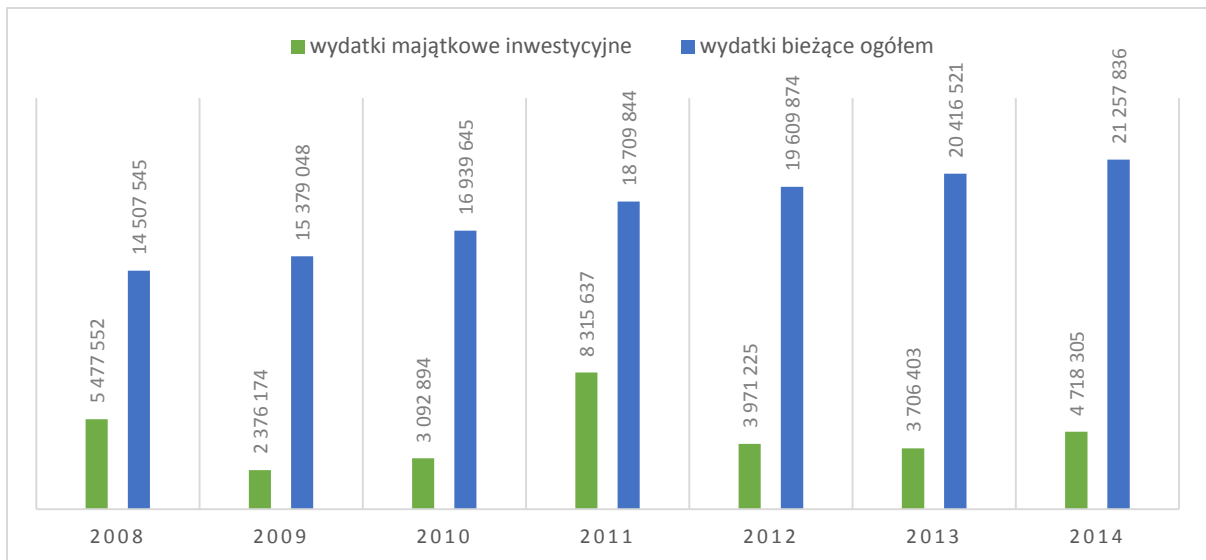
Tabela 38. Struktura wydatków Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki majątkowe inwestycyjne	5 477 552	2 376 174	3 092 894	8 315 637	3 971 225	3 706 403	4 718 305
wydatki bieżące ogółem	14 507 545	15 379 048	16 939 645	18 709 844	19 609 874	20 416 521	21 257 836

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 51. Struktura wydatków Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

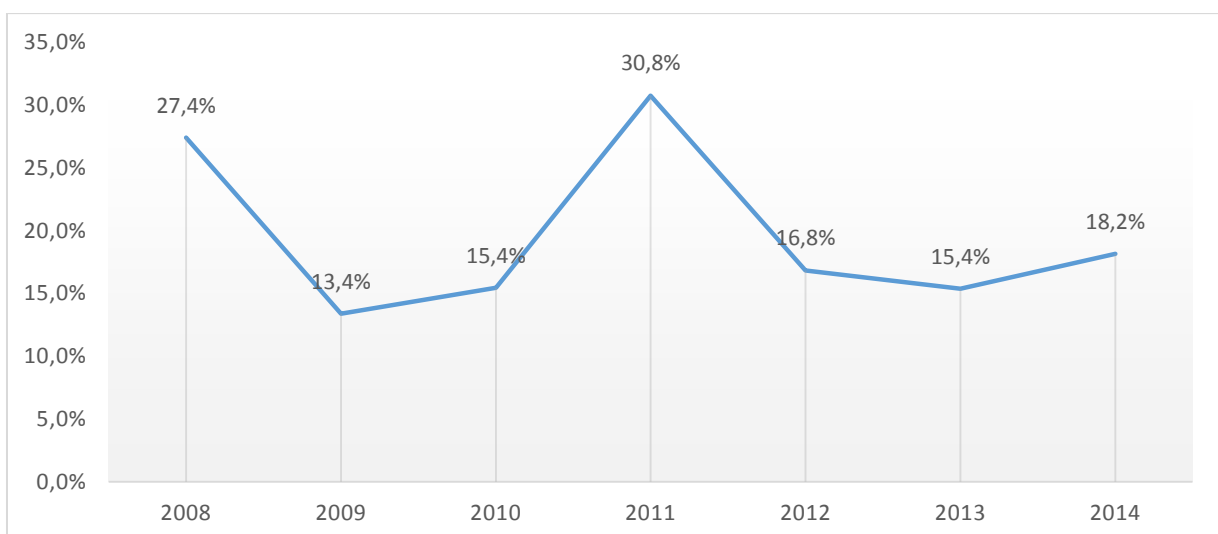
Istotnym elementem diagnozy budżetu jednostek samorządu terytorialnego jest udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, wskazujący na potencjał inwestycyjny Gminy. W Gminie Dąbrówka wskaźnik ten w latach 2008-2014 kształtował się w następujący sposób:

Tabela 39. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	27,4%	13,4%	15,4%	30,8%	16,8%	15,4%	18,2%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 52. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Jak pokazuje powyższy wykres w Gminie Dąbrówka udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wykazuje znaczne wahania. Według danych GUS w 2014 roku wartość wskaźnika wyniosła jedynie 18,2 %.

4.5.3. Porównania subregionalne

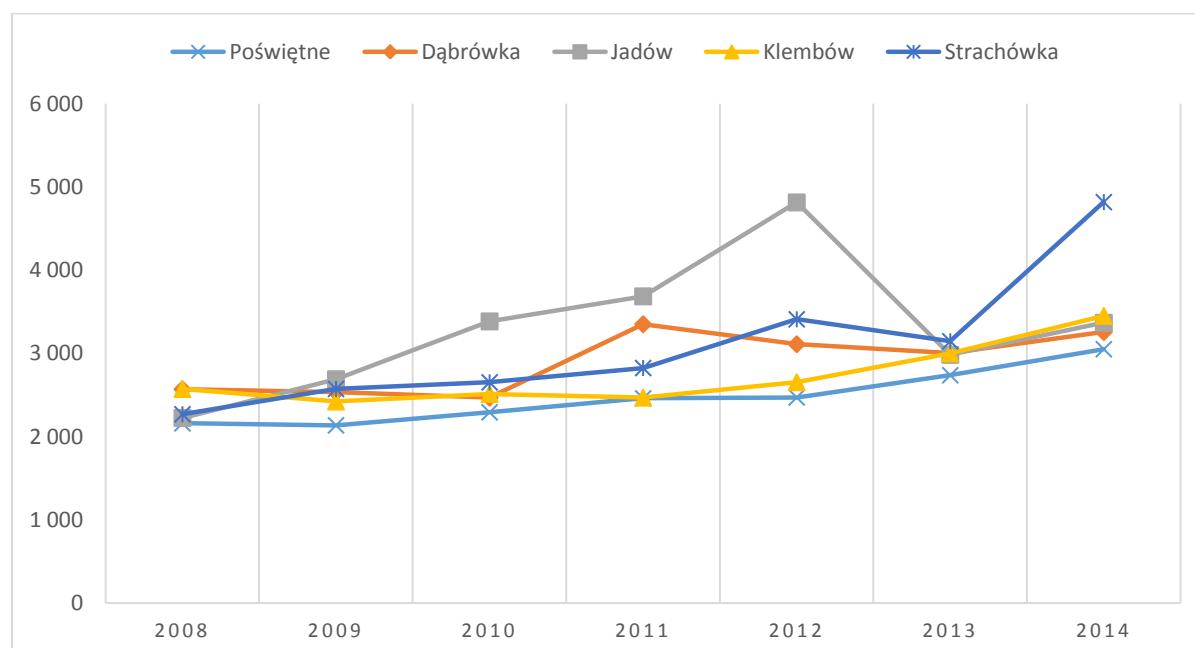
W tabeli nr 40 oraz na wykresie nr 52 porównano dochody budżetów gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2008-2014. Z poniższego zestawienia wynika, że najwyższą wartość tego wskaźnika w 2014 roku odnotowano dla gminy Strachówka, gdzie wyniósł on 4 819 zł. Najniższą wartość tego parametru zarejestrowano natomiast w gminie Poświętne, gdzie ukształtował się on na poziomie 3 051 zł. Wskaźnik odnotowany dla Gminy Dąbrówka w analizowanym okresie wykazywał wahania wartości, osiągając w 2014 roku wartość 3 257 zł na 1 mieszkańca.

Tabela 40. Dochody budżetowe na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Poświętne	2 161	2 137	2 293	2 460	2 471	2 739	3 051
Dąbrówka	2 569	2 536	2 468	3 351	3 111	3 003	3 257
Jadów	2 224	2 690	3 385	3 687	4 815	2 983	3 369
Klembów	2 572	2 422	2 513	2 469	2 654	3 001	3 451
Strachówka	2 269	2 574	2 653	2 825	3 410	3 147	4 819

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 53. Dochody budżetowe na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

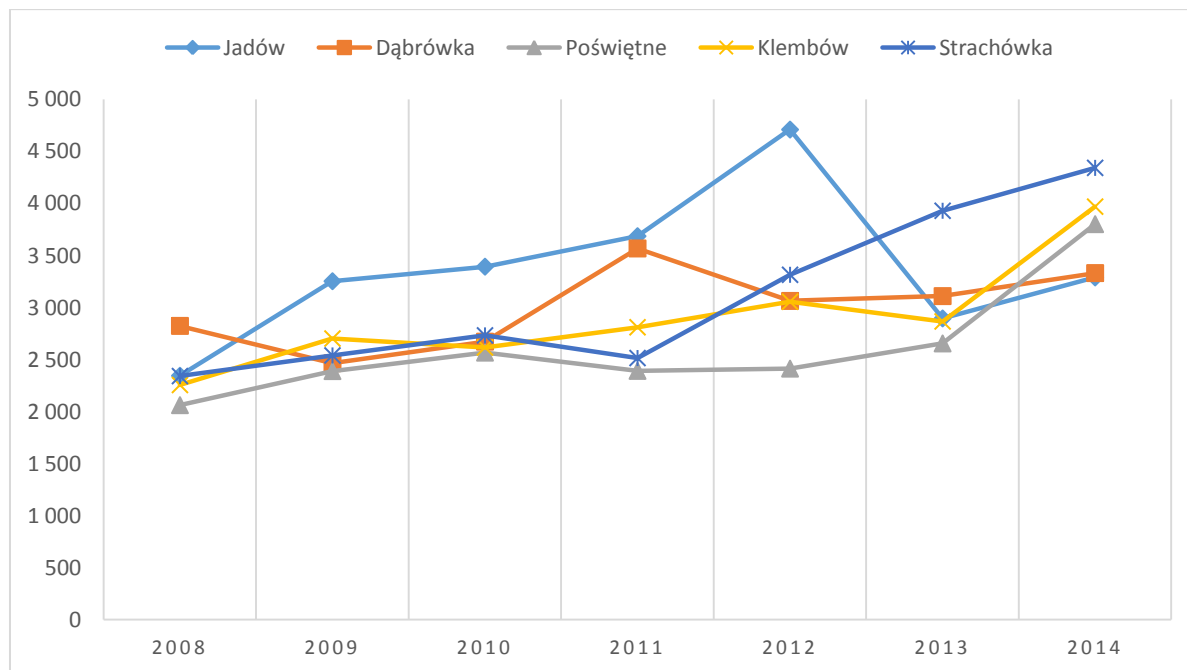
W tabeli nr 41 oraz na wykresie nr 53 porównano natomiast wydatki gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Z zestawienia wynika, że najwyższą wartość tego wskaźnika w 2014 roku, podobnie jak w przypadku dochodów, odnotowano w gminie Strachówka, gdzie wyniósł on 4 343 zł. Najniższa wartość, wynosząca 3 290 zł, przypadła natomiast gminie Jadów. Wydatki Gminy Dąbrówka w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2014 r. 3 332 zł, co jest wynikiem stosunkowo niskim na tle powiatu. Na przestrzeni ostatnich lat wartość tego wskaźnika dla Gminy wykazywała tendencję wzrostową.

Tabela 41. Wydatki na 1 mieszkańca w wybranych miastach powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jadów	2 345	3 254	3 393	3 687	4 711	2 896	3 290
Dąbrówka	2 824	2 465	2 673	3 568	3 064	3 110	3 332
Poświętne	2 062	2 389	2 567	2 392	2 413	2 656	3 802
Klembów	2 256	2 702	2 617	2 811	3 057	2 867	3 970
Strachówka	2 342	2 540	2 733	2 515	3 315	3 931	4 343

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 54. Wydatki na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Potencjał rozwojowy jednostek samorządu terytorialnego w znacznej mierze zależy także od tego, jaka część budżetu gminy przeznaczana jest na inwestycje, które poprawiają standard życia

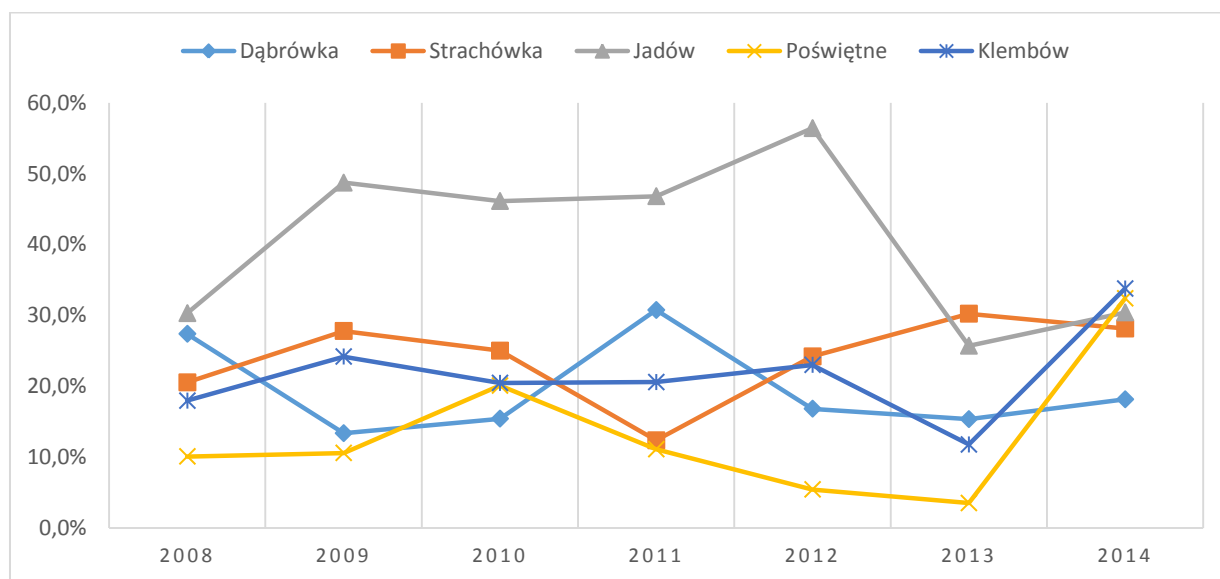
mieszkańców oraz przyciągają inwestorów i przedsiębiorców. Tabela nr 42 oraz wykres nr 54 przedstawia udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014. Jak wynika z poniższego zestawienia w 2014 r. Gmina Dąbrówka odnotowała najniższą wartość wskaźnika spośród wszystkich analizowanych gmin. Natomiast najwyższą wartość, wynoszącą 33,8 % zarejestrowano w gminie Klembów.

Tabela 42. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [%]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dąbrówka	27,4	13,4	15,4	30,8	16,8	15,4	18,2
Strachówka	20,6	27,8	25,0	12,4	24,2	30,2	28,2
Jadów	30,3	48,7	46,2	46,8	56,4	25,7	30,4
Poświętne	10,1	10,6	20,1	11,1	5,5	3,5	32,4
Klembów	18,0	24,2	20,5	20,6	23,0	11,8	33,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – Finanse publiczne.

Wykres 55. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [%]

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zrealizowane projekty i zadania w latach 2010-2015 w Gminie Dąbrówka	4
Tabela 2. Powierzchnia Gminy Dąbrówka według kierunków wykorzystania (stan na 01.01.2014 r.)	9
Tabela 3. Liczba ludności zameldowanej w poszczególnych miejscowościach Gminy Dąbrówka w 2014 r.	12
Tabela 4. Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	12
Tabela 5. Udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Dąbrówka w latach 2007-2014 [%]	13
Tabela 6. Udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego w 2014 r. [%]	14
Tabela 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	14
Tabela 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]	15
Tabela 9. Ludność w wieku poprodukcyjnym, jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]	16
Tabela 10. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014.	18
Tabela 11. Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	19
Tabela 12. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	21
Tabela 13. Saldo migracji na pobyt stały dla Gminy Dąbrówka w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2007-2014	21
Tabela 14. Prognozy liczby ludności dla kraju, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego na lata 2020-2045	22
Tabela 15. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	24
Tabela 16. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Dąbrówka wg sektorów własnościowych (stan na 2014 r.)	25
Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 w Gminie Dąbrówka w 2014 r.	25
Tabela 18. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całego kraju w latach 2007-2014	26
Tabela 19. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	29
Tabela 20. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Dąbrówka w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014	30
Tabela 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego oraz kraju w latach 2007-2014 [%]	31
Tabela 22. Poziom stopy bezrobocia rejestrowanego w powiatach aglomeracji warszawskiej w latach 2007-2014 [%]	32
Tabela 23. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Dąbrówka	33
Tabela 24. Masa odpadów komunalnych wytwarzanych i odebranych w Gminie Dąbrówka w 2014 r.	39
Tabela 25. Udział mieszkań wyposażonych w poszczególne urządzenia techniczno-sanitarne w liczbie mieszkań ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [%]	51
Tabela 26. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	54
Tabela 27. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu wołomińskiego w 2011 roku w porównaniu z rokiem 2002	56
Tabela 28. Liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	72
Tabela 29. Liczba osób, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie z pomocy społecznej oraz liczba wypłaconych zasiłków celowych w Gminie Dąbrówka w latach 2012-2014	75
Tabela 30. Kategorie beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Dąbrówka w roku 2014	75

<i>Tabela 31. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Dąbrówka w 2014 r.</i>	75
<i>Tabela 32. Liczba i odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną wraz z przeciętną kwotą świadczenia w Gminie Dąbrówka w latach 2010-2014</i>	76
<i>Tabela 33. Dochody budżetu Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]</i>	80
<i>Tabela 34. Struktura dochodów Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]</i>	81
<i>Tabela 35. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014 [%]</i>	82
<i>Tabela 36. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]</i>	82
<i>Tabela 37. Wydatki Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]</i>	85
<i>Tabela 38. Struktura wydatków Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]</i>	86
<i>Tabela 39. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014</i>	87
<i>Tabela 40. Dochody budżetowe na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]</i>	88
<i>Tabela 41. Wydatki na 1 mieszkańca w wybranych miastach powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]</i>	89
<i>Tabela 42. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [%]</i>	90

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	12
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	15
Wykres 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]	15
Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	16
Wykres 5. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców Gminy Dąbrówka w latach 2007-2014	17
Wykres 6. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014.	18
Wykres 7. Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	18
Wykres 8. Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	19
Wykres 9. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	20
Wykres 10. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	21
Wykres 11. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w gminach powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	22
Wykres 12. Prognoza liczby ludności w Polsce na lata 2020-2045	23
Wykres 13. Prognoza liczby ludności w województwie mazowieckim na lata 2020-2045	23
Wykres 14. Prognoza liczby ludności w powiecie wołomińskim na lata 2020-2045	23
Wykres 15. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	24
Wykres 16. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całego kraju w latach 2007-2014	27
Wykres 17. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do innych gmin wiejskich w powiecie wołomińskim w latach 2007-2014	27
Wykres 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	29
Wykres 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Dąbrówka w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całego kraju w latach 2007-2014	30
Wykres 20. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Dąbrówka w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	30
Wykres 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego w odniesieniu do powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski w latach 2007-2014 [%]	31
Wykres 22. Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje centralnego ogrzewania w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	36
Wykres 23. Udział mieszkań wyposażonych w instalacje centralnego ogrzewania w ogólnej liczbie mieszkań w wybranych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]	37
Wykres 24. Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [km]	40
Wykres 25. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	40
Wykres 26. Procentowy udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w wybranych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	41
Wykres 27. Procentowy udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014	42

Wykres 28. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km ² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014 [km]	42
Wykres 29. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km ² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [km]	43
Wykres 30. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [km]	43
Wykres 31. Sieć rozdzielcza kanalizacyjna na 100 km ² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [km]	44
Wykres 31. Sieć rozdzielcza kanalizacyjna na 100 km ² w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014 [km]	45
Wykres 33. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w wybranych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 [%]	45
Wykres 34. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w Gminie Dąbrówka, powiecie wołomińskim, województwie mazowieckim i kraju w latach 2007-2014 [%]	46
Wykres 34. Długość czynnej sieci gazowej ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014 [m]	47
Wykres 35. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	48
Wykres 36. Procentowy wskaźnik osób korzystających z sieci gazowej w wybranych Gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	48
Wykres 37. Procentowy wskaźnik osób korzystających z sieci gazowej w Gminie Dąbrówka w odniesieniu do danych powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2007-2014	49
Wykres 38. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkań w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014	49
Wykres 39. Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	50
Wykres 40. Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Dąbrówka na tle wskaźników powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2007-2014	51
Wykres 41. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	54
Wykres 42. Współczynnik skoloryzacji netto w Gminie Dąbrówka w latach 2007-2014	55
Wykres 43. Dochody budżetu Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]	80
Wykres 44. Struktura dochodów Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]	81
Wykres 45. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014	82
Wykres 46. Wpływy do budżetu Gminy Dąbrówka z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2008-2014 [PLN]	83
Wykres 47. Wpływy do budżetu Gminy Dąbrówka z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w latach 2008-2014 [PLN]	84
Wykres 48. Wpływy do budżetu Gminy Dąbrówka z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2008-2014 [PLN]	85
Wykres 49. Wydatki Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]	85
Wykres 50. Struktura wydatków Gminy Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]	86
Wykres 51. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Dąbrówka w latach 2008-2014 [PLN]	87
Wykres 52. Dochody budżetowe na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]	88
Wykres 53. Wydatki na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [PLN]	89
Wykres 54. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2008-2014 [%]	90

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 2. Położenie Gminy Dąbrówka	5
Rysunek 3. Mapa Gminy Dąbrówka z podziałem na sołectwa	7
Rysunek 4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka	9
Rysunek 5. Mapa przebiegu dróg gminnych na terenie Gminy Dąbrówka	34
Rysunek 6. Mapa przebiegu dróg powiatowych na terenie Gminy Dąbrówka	34
Rysunek 7. Szkoła Podstawowa im. C.K. Norwida w Dąbrówce	53
Rysunek 8. Publiczne Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Dąbrówce	53
Rysunek 9. Wizerunek statuetki- nagrody w konkursie Poetyckim „Cyprian Norwid Poeta Naszej Ziemi oraz fotografia z pleneru malarskiego „Wspomnienie miejsc dzieciństwa Cypriana Norwida”	57
Rysunek 10. Impreza „Nocy Świętojańskiej” organizowana przez Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce i sołectwo Chruściele	58
Rysunek 11. Fragment publikacji „Ocalić tożsamość”	59
Rysunek 12. Zdjęcia z Festiwalu folklorystycznego „Folklor w krainie Bugu”	60
Rysunek 13. Zdjęcia z corocznej imprezy sportowej „Bieg po zdrowie” organizowanej w Gminie Dąbrówka	63
Rysunek 14. Fauna występująca na obszarze Gminy Dąbrówka	66
Rysunek 15. Obszar jeziora „Kręgulec”	67
Rysunek 16. Tablica informacyjna „Obszar Natura 2000”, gmina Dąbrówka róg ulicy Nadbużańskiej i Zakole	67
Rysunek 17. Mapa jakości krajobrazu Obszaru Metropolitalnego Warszawy	68
Rysunek 18. Zespół dworski w Chajętach-Jaktorach-fotografia	69
Rysunek 19. Zespół Pałacowy w Ślężanach, aleja prowadząca do pałacu w Ślężanach-fotografia	70
Rysunek 20. Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Dąbrówce-fotografia	70
Rysunek 21. Skansen w Kuligowie	71
Rysunek 22. Słupowa kapliczka z I połowy XIX w. św. Jana Nepomucena w Chajętach	72
Rysunek 23. Elementy prowadzonej polityki społecznej w Gminie Dąbrówka określone w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	74
Rysunek 24. Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2009-2015”	74
Rysunek 25. Logotyp Związku Gmin Zalewu Zegrzyńskiego oraz Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego	79